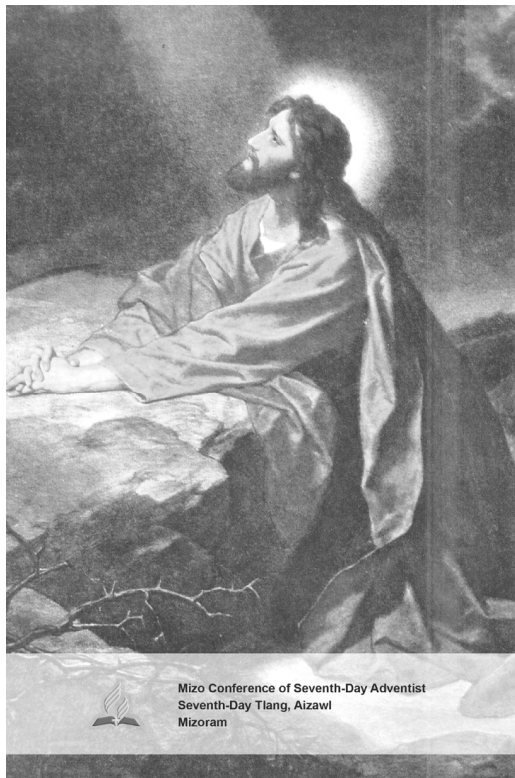

KRISTA PANNA KAILAWN

Ellen G. White

PDF_siamtu

*AWR & Communication Department
Media Evangelism*

*Mizo Conference of Seventh-day Adventist Church
Seventh-day Tlang, Aizawl, Mizoram*

Contact: 0389-2345377

Email: webmaster@mizoadventists.org

Website: mizoadventists.org

THUHMAHRUAI

Khawngaihnaa chhandamtu, thinlung hmangaiha khatin ngilnei taka A sawmna ãw, “Ka hnênah lo kal ula,” tih chu, mi zawng zawng Pathian laka bote bengah chuan a ri thin a; mi tam tak, Isua hnên ațanga țanpuina beisei tak takte rilruah chuan, he sawmna ãw hian Pa in thlen chu a nghahhlehtîr leh zual a. Mahse hêng mîte tân hian Thoma’n a lo zawh tawh, “A kawng chu engtin nge kan hriat theih ang?” tih chu an zawh nawn fo a țûl thin. Pa in chu hla tak, a kawngte chu a harsa leh fiah lo êm êmin a lang a. Chumi thlen theihna kawngte chu engte nge ni?

He lehkhahu hian chumi kawng chu a hrilhfiah a ni. Isua chauh chu thlarau mamawh chhawmdâwl theitu leh ringhlelte leh kawng laka tângte “thlamuanna kawng” Kawhhuhtu leh Hruaitu a nihzia a tilang a. Chu kawng zawngtute chu dikna leh rilru thianghlimna Kristian nundan kawngah chuan zawi zawiin a hruai a, mahni inpumpêka A khawngaihna avanga min Chhandamtu î-hê lova an rin a, misualte Țhian a ni fo tih hriatna malsawmna famkim an dawn thlengin a hruai thei a. He lehkhahua zirtîrna hian thlarau lungngai tam takte chu an hruaitu Pathian kawngah chuan nghet zâwk leh hlim zâwkin a kaltîr tawh thin a. Mi tam tak, chutianga țanpui ngaite hnênah chuan țanpuina thu a thlen beisei a ni.

“Vanram kawng chu inhawngin
Leihlawn indawh kai sela,”

Chutiang bawkin Jakoba chu a سوالنا avanga Pathian hloh tawh nia a inhriata hrehawm taka a awm lai chuan châwl turin a han mû a, “Mumang a nei a, ngaiteh, lei chungah hian leihlawn a lo indawh a, a chhîp chuan van a thleng a.” Chutichuan khawvêl leh van inzawmna chu Jakoba chuan a lo hrechhuak ta a, leihlawn chhîp ațangin Ani chuan mi vakvai Jakoba hnênah chuan thlamuanna leh beiseina thu A sawi ta a.

Chu van inlarna chu he nundan kawng zirtîrna thu chhiartu tam takte hnênah lo thleng nawn leh rawh se.

Chhuahtûte

A CHHUNGA THU AWMTE

Bung 1—Pathianin Mihring A Hmangaihzia	1
Bung 2—Misualin Krista A Mamawhzia	8
Bung 3—Simna	13
Bung 4—Inpuanna	25
Bung 5—Pathian Hnêna Indâhhranna	29
Bung 6—Rinna Leh Pâwmna	34
Bung 7—Krista Zuitu Nih Fiâhna	41
Bung 8—Kristaa Țhànlénna	50
Bung 9—Hnàthâwh Leh Nunna	59
Bung 10—Pathian Hriatna	66
Bung 11—Țawngțaina Húnremchâng	73
Bung 12—Rinhlelhna Hi Engtia Tih Tur Nge?	82
Bung 13—LALPAA Lâwmna	89

PHÊK NAMBAR PÊK CHUNGCHÂNG

Hê *Krista Panna Kailawn* bû hi chhiartu leh hmangtûte tân zau zâwka an tângkâipui beiseiin, phêk nambar pêk dân hmángah hian, *Index of Ellen G. White* tìh bùpuia (Standard Edition) phêk nambar chu hê lehkhabu phêk sîr dinglamah emaw, veilamah emaw, braket chhûngah dàh zêl a ni.

NÎTININ KA NGAI CHE

Nîtinin ka ngai che,

Ka Lal duh ber;

I aw zaidam chauhvîn,

Min thlamuan thei.

Ka ngai che, âw ka ngai che;

Nîtinin ka ngai che,

I malsawmna hmù tûrin ka lo kal e.

Nîtinin ka ngai che, Min awmpui la;

Ramhuaiin min thlêmin,

Min hneh lovang.

Nîtinin ka ngai che,

Lâwmlai pawhin;

Nùn rêng a sâwt lovang,

I tel lo chuan.

Nîtinin ka ngai che,

I dùhzâwng chu;

Ka hriat fo theih thín nân,

Min zirtîr la.

—MRS. ANNIE S. HAWKS

BUNG 1

PATHIANIN MIHRING A HMANGAIHZIA

Van Pathianin a siam, mihring suala thu tawh tân a hmangaihna a lantîr dan hi sual taksa leh rilru tân chuan hriatthiam harsa tak a ni. Pathianin A Fapa mal neih chhun Isua Krista min pêkah hian mihringte hriatthiam theih tâwkin hmuh theihin a awm.

Leilung awmdan leh thupuanchhuahte hian Pathian hmangaihna chu ang khat vekin an entîr a. Kan Pa vana mi chu nunna te, hlimna te leh finna bulpui a ni si a. Khawvêla thil awmdan mawi tak tak leh mak tak takte hi han thlîr teh u. Kan mamawhte leh kan hlimna tura thil mak tak lo awmte hi han ngaihtuah chiang kêlh ulang, mihring tan chauh hian a lo ni bîk lo va, nunna nei reng rengte tan pawh hian a ni. Ni êng leh riahte hian lei te, tlâng te, tuiquite leh phaizawlte hi an rawn tihnâwngin an rawn tithar a. Hêng zawng zawngte hian Siamtu hmangaihna chu min hriattîr a ni. Pathian bawh hi a ni, A thil siam zawng zawng mamawhte nî tina pe thîntu chu. Sâm phuahtu thu mawi takah chuan-

“I thil siam zawng zawng mitte chuan an nghâk thîn che a ni;

Nangin a hun takah an chaw I pe thîn.

I kut I phar a;

Thil nung zawng zawng châkna chu I tihrehsak thîn.”¹

Pathian chuan mihring hi hlim tak leh thianghlim taka awm turin A siam a: Siamtu kut aţanga a lo chhuah lai chuan lei hian ânchhe themte emaw, chhiatna chhete emaw pawh a pu lo va. Pathian dan, hmangaihna dan bawhchhiatna hi a ni lungngaihna leh thihna rawn thlente chu. Chutiang sual vanga tawrhna zîngah pawh chuan Pathian hmangaihna chu tihlanin a lo awm zel a. Mihring sualna avangin Pathian chuan lei hi ânchhia A lawh ta² tia zia a ni. Hnimhîngnei leh buarte, mihring thawh rimna rawn thlentu- harsatnate leh fiahnate reng reng hi mihring thâtna tura tih an ni vek si. Sualnain a rawn thlen tlâkchhiatna leh hniamna aţanga Pathianin chawisan leh a tumzia hriat nan thil tul tak an ni. Khawvêl chu lo thu ta mahse lungngaihna leh vanduinna hlîr chu a ni bîk awzawng lo mai. Leilung awmdan ngeiahte pawh hian beiseina leh thlamuanna thuchahte chu a awm a. Hnimhîngnei chuan pârte an nei a, rose pangpâr mawi takte pawh hling a ni.

“Pathian chu hmangaihna a ni,” tih hi pangpâr kuhmum pârten chungahte leh hlobet chawrtin chungahte hian zia a ni. Sava mawi tak takte chuan boruak hi an hram ri mawi tak takte chuan an ti khat a, pangpâr no nghil nghialte chuan boruak hi an ti rimtui chem chem bawh a, ngaw durpuia hnah hring dupte leh, hêng zawng zawngte hian kan Pathianin A fate tihhlim A duhia chu an entîr a ni.

Pathian thu hian Pathian nundan chu a rawn tilang a, Amah ngeiin A khawngaihna leh hmangaihna dai thei lo chu A rawn puang ta hial a. “I ropuina chu mi entîr ta che,” Mosia’n a tih khan, “I hmaah Ka thâtna zawng zawng chu Ka lantîr ang,”³ tiin LALPAN a chhâng a. Hei hi A ropuina chu a ni: “LALPA Pathian chu lainatnaa khat, zahngaithei tak, dawhthei tak, thâtna leh thutaka khat, sang tam tak tana zahngaihna neimi A ni,”⁴ tiin A puang. “Thinnel tak leh ngilnei tak a ni.”⁵ “Zahngaihna A lâwm avangin.”⁶

Lei leh vana chhinchhiahna chhiarsen rual lohvin Pathian chuan Ama hnên lamah kan thinlungte A hruai a. Khawvêl thil aţangtea zawmna duhawm ber, mihring thinlung hriat phâk tâwk siin, Amah kan hnena A rawn inpuan dan tur chu A zawng ta a. Hêngte hian A hmangaihna an la entîr kim zo teuh lo mai. Hêng thil lanfiahnate hi lo pêk ni ta tehreng

mahse, Pathian chu ÷ihbai chung a miten an ÷hîr theih nan, ÷hatna malmaktu chuan mihringte thinlung chu a tihdelsak a; tichuan Pathian chu mi ngaidam ngailo leh vîn takah an ngai ÷hîn a ni. Setana chuan Pathian chu vîn tak, mi khirh tak, phubalâk hmang leh Roreltu khermei tak anga mi ngaihtîr a tum ÷hîn a ni. Mihringte chung a rorelna A thlen theih nân Siamtu chuan mite diklohna leh tihsual chu hmuh zel tumin A thlîr reng ni hian Setana chuan a ngai a. He ngaihdan diklo tak tihreh tur leh, Pathian hmangaihna dai thei lo khawvêl hnenarawn puang tur hian a ni, Isua chu mihringte zînga cheng tura A lo kal tak hial reng ni.

Pathian Fapa chu van aţangin Pa tilang tur chuan A lo kal ta a. “Tuman eng lai mahin Pathian an hmu lo, A Fapa mal neih, Pa ângchhûnga awm ngei khan, A chanchin a hril tawh a ni.”⁷ “Fapa leh an hnêna Fapain A puan duhnate chauh lo chuan tuman Pa chu an hre hek lo.”⁸ A zirtîrte zînga pakhatin, “Pa chu keini min hmuhtîr ta che,” a tih khan Isuan a hnênah, “Filip, hei leh chen hi in hnênah ka awm a, chuti pawhin min hre lo maw? Tûpawh Mi hmû chu Pa hmûa ni. ‘Pâ chu keini min hmuhtîr rawh’ engti tiha i ti nge ni? A ti a.”⁹

Isuan leia A hnathawh A hrilhfihaah, “Riangvaite hnênah Chanchin ÷ha hril tura Mi ruat avangin, LALPA Thlarau chu ka chungah a awm; Ani chuan salte hnena chhuahna thu leh, mitdelte hnena mitvar neih lehna thu sawi tur te, tihduhdah tuarte chhuahtîrna tur tein Mi tîr a ni, A ti a.”¹⁰ Hei hi a ni Isua hnathawh chu, Setana hnehchhiah zawng zawngte tihdam leh thil ÷ha tichung zelin A kal vel a. In tina damlo lungngai awmlohna hial khuate a awm ta a; an damlote tihdam sak zêl chungin khuate chu A kal tlang a. A hnathawh hian Pathian hriak thiha ngei kha A nihzia chu a lantîr a. A damchhûnga A thiltih tinrengah chuan hmangaihna te, zahngaihna te leh mi khawngaih theihna te a lo lang ÷hîn; A thinlung chu mihring fate tuarpuinain a khat a. Mihring duhnate A hriatpui theih nan mihring angin A awm a. Mi rethei ber berte leh mi tlawm ber berte pawhin Amah va hnaih chu an hlau lo. Naupang tê te pawhin Ani chu an nêl a. A mal chungachte an lawn a, hmangaihna duhawm tak hmel chu an thlîr reng ÷hin a ni.

Thudik pakhat mai tê hi Isua chuan A palzût ngai lo. Hmangaihna thû A sawichhuak ÷hîn a ni. Mipuite a biaknaah remhriatna ÷haber te, fimkhurna te leh chîk taka thu ngaihthlâknate hi A tilang ber a. A ÷awng chaltlâi ngai lo a, ÷ûl lovah chan ÷awngkam vîn A hmang ngai bawh hek lo, ÷ûl lo taka mî thîlung tihnatna tûr sawi A duh bawh hek lo, mihring chaklohna chu A dem lova, hmangaihna thûtak chu A sawi zâwk ÷hîn a ni. Vervêkna te, rînhlêhna te leh sualna te chu A sawisêl ÷hîn; zîlhhauna thûte A han tihrik hian A âwkâah chan lungngaihna mittui hi a awm bawh ÷hîn. Tichuan Jerusalem, A khawpui ngainat tak Amah Kawng leh Thutak leh Nunna hnârtu pawh kha A ÷ahchhân ta hial a nih kha.

A ni, Chhndamtu chu an dùh lova, mahse Ani chuan anmahni chu A la khawngaih ta êm sî a. A nunna chu mi tin tâna pêkin a lo awm ta a. A tân chuan mitin mai hi an hlû a ni. Amah ngeiin Pathian nihna A khum lai pawhin Pathian chhûngte A ngaihsak avangin A lû pawh a kûn ÷hîn. Mî zawng zawngah hian thlarau tlû chhandam ngaite a hmû ÷hîn sî a.

Chutiang nungchang chu a ni Krista nunna lo lang ber chu ni. Hei hi a ni Pathian nungchang chu. Pâ thinlung aţangin Pathian khawngaihna chu Kristaa tihlana lo awmin, mihringte hnênah a lo luang chhuak ta a ni. Zaidam leh ngilnei Chhndamtu, Isua chu ‘tîsâa lo lang’¹¹ Pathian chu a ni.

Keini min chhandam tûrin a ni Isua chu A lo awm a, A tuar a, A thih tâk hial ni. Chatuan lăwmna changtûte kan lo nih vê theih nân “Lungngaihna nei mî-ah” A lo chang a. Pathian chuan A Fapa duhtak, khawngaihna leh thutaka khat chu, ropuina sawi thiam rual loh hmun aţang chuan, khawvêl sualnain a tuam vêl, ânhhia leh thihna daihlamin a tihrehawm hmuna A lo kal chu A phal ta a. Ama hmangaihna ângchhûnga vantîrkohte chawimawina hmún kalsan tûr leh zâhna te, nêksawrna te, tihlăwmna te, huatna te, leh thihna tuar tûrin Pathian chuan A Fapa chu a pe phal a ni. “Kan thlamuanna tûra thununna chu A chungah a tlâ a, A vuakna vualtea tihdam kan awm ta.”¹² Thlalêra a awm lai te, Gethsemani huana A awm lai te leh, kros chung a awm lai te kha han ngaihtuah teh u khâi! Pathian Fapa sualna rêng nei lo chuan sual phur rit tak chu A chungah A ngat ta a nih kha. Sualnain Pathian leh mihring kâra inhmihanna râphtlâk tak mai hi, Ani Pathian nêna lo awm dûn tawha chuan A tuar na

êm êm a. Chû chu manganna râpthlâk tak A tawh lai khân A kê ațangin a lo ri chhuak ta a, “Ka Pathian, ka Pathian, engahnge min kalsan?”¹³ tiin. Pathian hnên ațanga sualnain mihring a tihhranna, sual phur rit leh a hlauhawmzia hriatna hi a ni Pathian Fapa rilru tihrehawmtu chu ni.

Hê inthawina ropui tak (Isua Krista) hi Pâin mihringte A hmangaih duh nâna siam a ni lova, mihring chhandam duhtîrtu a ni bawk hek lo. A ni awzâwng lo mai. “Pathianin khawvêl A hmangaih êm êm a, chutichuan A Fapa neihchhûn A pe a.”¹⁴ Pâ chuan tuarsakna ropui tak avangin min hmangaih a ni lova, min hmangaih vangin tuarsakna A lo siam ta zâwk a ni. Krista chu khawvêl tlu tawh hnêna Palai, Pathian hmagaihna dai thei lo rawn puang chhuaktu chu a ni. “Pathian chuan hawvêl hi Amah nên inremîn A siam a.”¹⁵ Pathian chuan A Fapa chu a zuk tuarpui a. Hmangaihna dai thei lo thinlung chuan min tlanna man chu, Gethsemani huana A lungngaihnahte leh Kalvari tlânga A thihbate khân A tlâk zo ta.

Isuan, “Hê mi avangin Pâin Mi hmangaih a ni, lâk tûra Ka nun Ka pêk dâwn avang hian, A ti a.”¹⁶ Chû chu, “Ka Pâ chuan A hmangaih êm êm che u a, mahse Kei Mi la hmangaih zâwk, nangmahni tlan nâna Ka nûn Ka pêk avangin. In aia tuar leh ding ni tûrin Ka nun hial pawh hlân leh in tlinlohna leh in bawhchhiatna lain, Ka Pâ duhzâwng Ka lo ni ta a. Inthawi nâna Ka ínhlanna hian Pathian chu thiam a chantîr a, Amah chu Isua ringtute thiamchantîrtu a ni bawk sî,” A tihna a ni.

Pathian Fapa chauh lo chu min tlanna hnâ thawk thei rêng rêng tûmah an awm lo. Pâ ângchhûnga awma chauh lo chuan amah chu an puang thei sí lo. Pathian hmangaihna thûkzia leh sânzia hriaa chauh khân A tilang thei a ni. Pâin mihring boral tawhte A hmangaihnia chu Krista’n mihring boral tawhte tâna inthawina ropui A siamna chauh khân a sawi chhuak thei a ni.

“Pathianin khawvêl a hmangaih êm êm a, chutichuan A Fapa neichhun A pê a.” Pathian chuan A Fapa chu, mihringte zînga chêng tûr leh an sualte phur tûr leh an inthawi nâna thî tûr maiin A pê a ni lova, hnam tlu tawhte tân A pê a ni zâwk. Krista chu mihring mamawhte leh ngaihtuah zawngte hriatchhuahpui theitu a ni. Ani Pathin nêna awm dún tawh ngeia chuan phelh rual lohvin mihring fâte chu A rawn zawm nghet ta sí a. Chuvangin Isua’n, “Anmahniho chu ûnaute tiha awm chu A zak lo ve.”¹⁷ Ani chu kan thawina, min Sawipuitu, kan Ênaupa, Pathian lalthùtphah hmâa kan awmdan Kengtû leh hmânlai ata hnam tin Chhandamtu Mihring Fapa chu a ni. Hêng zawng zawng hi sual vanga tlûk hniamna leh chhiatna ațanga mihring chawisan a nih theihna tûr a ni, chutichuan, lâwmna thianghlim chu a chan theih nân Pathian hmangaihna chu mi’n a lo ênchhâwntîr a.

Min tlanna tûra man pêk sa, vana kan Pâin chatuan thawi nâna an tân A Fapa A pêkah hian, Kristâ zârah chauh, ngaihtuahna sâng zâwk min pê ang. Pathianin hnam boral tawhte A hmangaihna zauzia, thûkzia leh sânzia Johana’n Thlarau hriattîra a hmuh khân Pathian chawimawina leh zahnain a thinlung a khat a, tichuan he hmangaihna lenzia leh duhawmzia sawi chhuak thei tûr țawngkam tling a hmu chhuak zo ta ngang lova, khawvêl chu én vê tûrin a sawm ta hial a ni. “Ngai teh u, Pâin min hmangaihna chu a va nasa êm! ‘Pathian Fâ’ min vuah tâk hi!”¹⁸ Mihring chung a hê thil lo awm ta hi a va hlu tehlu êm! Dan bawhchhiatna vangin mihring fâte chu Setana khua leh tui an lo ni ta a. Kristâ tlanna zâra rinna avangin Adama fâte chu Pathian fâte an lo ni thei ta. Mihring tîsâ ang pûin Krista chuan mihring A chawisâng leh ta! Krista nêna inzawmna avang chuan mi bote chu “Pathian fâte” tia vuah an lo ni leh ta a ni.

Chutiang hmangaihna chu han thlâwp thei rêng a awm lo. Vana Lalber fâte! Thutak hlú tak! Ngaihtuahna thûk ber bulpui chû! Khawvêl Amah hmangaih vê duh sí lo tâna Pathian hmangaihna nasa chu, chu mi ngaihtuahna mai pawh chuan thlarau hnehna riau a nei a, Pathian duhzâwng lamah rilru chu a hruai țhîn a ni. Pathian nungchang kros chung a ênnate kha an zir nasat poh leh zahngaihna te, zaidamna te leh ngaihdamna dik takte leh fêlnate kan hmu tam ting mai dâwn a ni. Nûin a fa luhlul tak mai pawh a hmangaih êm êm tho ang bawkin, chû hmangaihna chhiarsên rual loh leh dai thei ngai lo chu kan lo hmû a ni.

¹ Sâm 145:15, 16.

- ² Genesis 3:17.
- ³ Exodus 33:18, 19.
- ⁴ Exodus 34:6, 7.
- ⁵ Jona 4:2.
- ⁶ Mika 7:18.
- ⁷ Johana 1:18.
- ⁸ Matthaia 11:27.
- ⁹ Johana 14:8, 9.
- ¹⁰ Luka 4:18.
- ¹¹ 1 Timothea 3:16.
- ¹² Isaia 53:5.
- ¹³ Matthaia 27:46.
- ¹⁴ Johana 3:16.
- ¹⁵ 2 Korin 5:19.
- ¹⁶ Johana 10:17
- ¹⁷ Hebrai 2:11
- ¹⁸ 1 Johana 3:1

BUNG 2

MISUALIN KRISTA A MAMAWHZIA

Misualin misual vêk a chhandam thei lo. Misual chuan Chhandamtu a mamawh sî a, chû chhandamna hnã thawk tûra tling awm chhun chu, sual nei lo, Pathian ângchhûnga mi Isua Krista chu a ni.

A tîr takah chuan mihring hi thiltihtheihna ropui tak leh rilru fel pêk a ni a. A awmdan chu a thafamkim a. Pathian awmdan nêna inrem a ni. A ngaihtuahnate chu a fîm a, a tumte chu a thianghlim a ni. Amaherawhchu thuawihlohna avangin a thiltihtheihnate hu a khaw lo zo ta a, a thinlunga hmangaihna hmun kha mahnihmasialnain a luah ta a ni. Dan bawhchhiatnain mihring nundan chu a lo tihchak lo ta hlê a, tichuan amâ chaknain sual thiltihtheihna do chu tihrua a ni ta lo. Setana bawiha siam a lo ni ta a, Pathian chuan tlan lo pheï sela chu bâwih a ni kumkhua tawh mai ang. Thlêmtu tumber chu, Pathianin mihring A siam tumdan tihchhiat vek a, lei hi lungngaihna leh chhiatnaa tihkhah a ni. Pathianin mihring A siam avangin, chûng sual zawng zawng chu lo awm ta angin Setana chuan entîr a tum bawk.

Mihring chuan, a la sual hmâ khân, “Finna leh hriatna ro zawng zawng thùhrûkna Krista”¹ chu hlim taka biakna a nei thei a. Amaherawhchu a sual hnûin thianghlimnaah chuan hlimna rêng a hmù zo ta lo. Tichuan Pathian hmâ atã bihrûkna a zawng ta a. Chutiang chu thinlung tihtharna la nei lote awmdan a ni. Pathian nêna inrem lova, Amah nêna inkawmnaah lâwmna rêng rêng a hmu thei lo. Misual chu Pathian mithmuhah chuan a hlim thei lova, mithianghlimte kâwm lovin a tawmim thîn. Vanrama a luh chu lo phalsak teh reng pawh ni se nuam a ti chuang lovang. Mahni hmasial lo hmangaihna rilrûin ro a rêlna hmunah te, thinlung rêng rêngin Hmangaihna dai ngai lo thinlung an rempuina hmunah te chuan rilrem zâwng rêng a awm tawh lovang. A ngaihtuahna te, a duhzâwng te leh a chêtndan te chu, chuta sualna nei lote tihdan nêna chuan a lo inrem lovang a. Vanram rimawi tak mai timawi lotu a ni ang. A tân chuan vanram chu hremhmun a lo ni ang a; vanram êna leh lâwmna ber chu bihrûksan a châk dâwn a ni. Vanram ațanga misualte lo hnartu chu Pathian thuchhuak a ni bîk lova, chumi hmuna chêng vê tûra anmahni tlin lohna ngei khân a hnar zâwk a ni. Pathian ropuina chu ani tân chuan kanral hmang mei, anmahni tlan tura thî ta hmêl lakah chuan an bihrûk theih nân boral mai chu an lo thlang zâwk ang.

Kan pilna sual khur ațanga chhuah leh hi keimahni mai chuan a theih loh hul hual a. Kan thinlungte chu a sual a, kan tidanglam thei sî lo. “Tûinngê thil bawlhhlawh ațangin thil thianghlimrawn la chhuak thei ang?” “Tîsa dühzâwng chu Pathian dona a nih avangin, chû chu Pathian danin a awm sî lova, awm pawh a awm thei bawk hek lo.”²

Lehkhatiamna te, hnam nun te, rilru dühthlanna sawizawina te, mihring zawng zawngte hian mahni hun leh hmun an nei vek a, mahse hetah hi chuan thiltihtheihna rêng rêng an nei lo. Pâwnlam awmdan zawng an siam thà thei e, mahse thinlung zawng an tidanglam thei lova, nunna hnâr kha an tithianghlim thei lo. Mihring chu sualna ațanga thianghlimnaa tihdanglama a awm theih hmâin, chunglam ațanga nunna thar, chhûnglam ațanga thiltihtheihna hnathawh a awm ngei tûr a ni. Chû thiltihtheihna chu Krista a ni. Kristâ khawngaihna chauh hian rilru thî hnû kha a tinung leh thei a, tichuan Pathian hnênah leh thianghlimnaah a hîplût thîn. Chhandamtu chuan, “Chunglam ațanga mi a pianthar chauh loh chuan,” thinlung thar te, duhna thar te, tumna thar te, chêtndan thar te leh nunthara hruinate a

neih zet loh chuan, “Pathian ram a hmù thei lovang,”³ a ti a. Mihringa thil ða awm sa kha tihlen a, tihzau chauh a ðul a ni tih ngaihdan hi chu dâwt mùhlûm a ni. “Khawvêl mi chuan Pathian thlarau lam thilte chu a lâwm ðhîn lo, ani ngaih chuan âthlâk a ni sî a; Thlarau lama hriat fiah a nih avangin a hre thei lo rêng rêng bawk a ni.” “I piangthar tûr ka tih che hi makti sùh.”⁴ Krista chanchin chu heti hian ziaak a ni: “Amahah chuan nunna a awm, chumi nunna chu mihringte êna a ni.” Isua chauh lo chu ‘vanhnuaiia mihring sak zîngah min chhandam tûr hming dang rêng a awm lo.”⁵

Pathian ngilneihna te leh A ðatna te, Pâ zaidam A nihzia te, A nungchang hriatfiah ngawt te hi a tâwk lo. A dan, finna leh rorêl felna pawh chu, chatuan hmangaihna bulpuih chuan a ngat tih hriatthiam pawh hi a tâwk mai hek lo. “Ka tih duh loh zawng chu ka tih sî chuan dan chu a ða tia âwih ka ni ang a sîn.” “Dan chu a thianghlim a ni, thupêk pawh chu a thianghlim a, a fel a, a ða a ni,” tih thû Tirhkoh Paula’n a sawi lai hian hêng zawng zawng hi a lo hmuthiam vek a ni. Amaherawhchu lungngai leh beidawnga a awmlai chuan hei hi a sawi bawk, “Kei erawhchu tisa lama mi, sual bawiha hralh tawh ka ni.”⁶ Amah ngei pawhin a neih theih loh felna leh thianghlimna neih chu a châk êm êm a, tichuan, “Aw, mirethei ka va ni tehlul êm! Hê thihna taksa lakah hian tuinne min chhanchhuak thei ang?”⁷ a ti ta hial a ni. Chutiang chu ram tina mîten hmânlai atã tawh an thinlung hrehawm avanga an âuchhuahpui ðhîn chu a ni. Chûng zawng zawng tân chuan chhânna pakhat chauh a awm, chû chu: “En teh u, Pathian Beramno, khawvêl sual kalpuitu tûr saw,”⁸ tih hi a ni.

Hê thudik hi Chiang taka entîr tûrin Pathian Thlarau chuan entîrna tamtak a hmang a, sual ritphurhna aţanga zalên châte tân entîrna Chiang tak A siam a. Jakoba chu, Esauva a bum hnû khân a pâ in aţangin a tlânbo a, sual hriatna chuan a uai thlù dêr mai. Damchhûng hlimna zawng zawng aţanga tlânbo a nih avangin khawhar takin a vakvai ta a; a ngaihtuahna pakhat chuan a dang âiin a rilru a khawih bîk a, sualnain Pathian aţangin a tihrang daih ang a, tichuan vanin a kalsan mai ang tih hlauhna lianpui a thinlungah a awm a ni. Lungngai takin lei chârah châwl tûrin a mu ta thlawp mai a, a kiang vêla tlângte lah chu a reh tlawk tlawk mai sî a; chunglam arsîte chu a pe ún bawk a. Chutia a han muthilh chuan thil êng mak tak mai hi a mumangah a hmu ta phut mai a; a mutna phaizâwl aţang chuan kâilawn zau nuam tak mai, vanram kawngkhar chhunchho ruah hi a hmû a, chû kailawn chungah chuan Pathian vantirhkohte chhuk leh chho an lo insûl zut zut a; chutih lai chuan chunglam aţangin Pathian âw, beiseina leh thlamuanna thuchah a hre ta. Chutiang chuan Jakoba chu a thlarau mamawh ber Chhandamtu chu hriatfîr a lo ni a. Hlim leh lâwm takin misual chuan Pathian nêna inzawmna kawng a hmuchuak ta a ni. A mumanga leilawn hian Isua a entîr a, Ani chu Pathian leh mihring dawhzawmtu Palai awmchhun a ni. “Van inhawngah Pathian vantirhkohte Mihring Fapa chungah chhuk leh chho in la hmû ang,”⁹ tih thû Isuan Nathanaela hnêna A sawi pawh khân hê entîrna bawk hi a ni A chhuilêt ni. Kalsualna avangin mihring hi Pathian hnên aţangin a lo intihrang a, tichuan lei chu van aţanga tihhran a lo ni a. Chû inthenna chu zawmin awm thei tawh lo mahse, Krista zârah lei leh van chu zawm a lo ni leh ta. Rawngbâwtû vantirhkohte chuan mihring chu an pâwl leh theih nân, Krista chuan A ðatnain, sualnain a tihchah tawh chu A zawm leh ta a. Mihring tlu tawh, chaklo êm êm leh ðanpui ngai chu, thiltihtheihna tãwp nei lo, Bulpui nên chuan Krista’n a zawm ta a ni.

Tlu tawhte ðanpui tûr leh beiseina bul chu an thlahthlam chuan mihringin hmasâwnna tûra an ngaihtuah leh an inchawisannate hi engmah lo mai a ni ang. “Thilpêk ða leh thilpêk famkim zawng zawng chu,”¹⁰ Pathian hnên aţanga chhuak a ni. Amâ hnên aţang lo chuan nundan dik rêng rêng a awm lo. Pathian hnên thlenna kawng awm chhun chu Krista a ni. Isua’n, “Kei hi Kawng leh Thutak leh Nunna chu ka ni, keimaha kal lo chu tûmah Pâ hnên an thleng ngai lo,”¹¹ a ti.

Pathian thinlung chuan thihna thlen khawp hial hmangaihnaa A lei fâte A hmangaih avangin A Fapa arawn pê a; tichuan thilthlâwnpêk pakhat chuan vanram thil zawng zawng chu kan hnênah A pe chhuak a ni. Chhandamtu nunna te, thihna te, dîlsakna te leh vantirhkohte rawngbâwlna te, Thlarau ngen sakna te, Pain engkim chungah A thawnate leh van mîte ngaihtuahna bang thei lote chu mihring tlanna tel vek an ni.

Aw, kan tâna inthawina mak tak siam kha i ngaihtuah teh ang u! Boralte chhanchhuak tûr leh Pâ ina hruaikîr leh tûra vanlam beihna zawng zawng ropuizia pawh ngaihhlût tumin i ngaihtuah bawk ang u. Min chhanchhuak tûra vanin a lo tih tawh âia ropui leh nasa zâwk tihtheih dang engmah a awm lo. Min Siamtu leh Tlantu rawng hi hlim taka min bawltîr theitu tûrte chu thil tha tih avanga lâwmman ropui lo awm tûr te, vanram kan la chên tûr te, vantirhkhte nêna inpâwlina te, Pathian leh A Fapa hmangaihna leh pâwlina la dawn zêl tûrte leh, kan theihna chatuana hmasâwn chho leh zau zêl tûrte hi an ni lovem ni?

Pathian zahngaihna chu an pawisa dâwn lo'm ni? Thil dang enge A la tih theih? Hmangaihna mak taka min hmangaihtu hnênah chuan tlang takin i inhlân ang u. Amah ang taka tihdanglama kan awm theih nân leh rawngbâwltû vantirhkohte nêna kan inpâwl theih a, Pâ leh A Fapa nêna inrem taka kan inzawm theih nân, a thil min ruatsak chu i sâwtpui ang u.

¹ Kolosa 2:3.

² Joba 14:4; Rome 8:7

³ Johana 3:3.

⁴ 1 Korin 2:14; Johana 3:7.

⁵ Johana 1:4; Tirhkohte 4:12.

⁶ Rome 7:16, 12, 14.

⁷ Rome 7:24.

⁸ Johana 1:29

⁹ Johana 1:51.

¹⁰ Jakoba 1:17.

¹¹ Johana 14:6.

LAL ISUA HMING I FAK ANG U

Lal Isua hming i fak ang u.
Angel chawimawia chu;
Lalber lukhum la chhuak ula,
Lalber khumtîr rawh u.

Adama thlah a tihdam hi,
Tlu, a tlanhhuahte chu;
A khawngaihin a chhan che u hi;
Lalber khumtîr rawh u.

Khawvâla mize tin renga,
Chitin awm bawkte u;
Chawimawina zawng zawng pe ula;
Lalber khumtîr rawh u.

Khîta vanho thianghlim nênan khian,
Amah chawimawi ka duh;
An chatuan hla sakpui ve nân:
Lalber khumtîr rawh u.

—EDWARD PERRONET

BUNG 3

SIMNA

Misual sim lo chuan chatuan ram a luah thei lovang. Sual rêng rêng chuan chatuan ramah hmun a nei dawn bawk hek lo. Chuvangin misual Chhandamtu Isua Krista chuan sim duh apiangte chu lâwm takin A tanpui thîn. A thisen chu misual tân a fâr sî a.

Engtin nge mihring chu Pathian laka a fel theih ang? Engtin nge misual chu tihfela a awm theih ang? Krista zarah chauh hian Pathian leh thianghlimna nen inremin kan awm thei a; mahse Krista hnênah chuan engtin nge kan kal ang? Pentekos nî a mipuiin an sualte an lo hriatchhuah a, “Enge kan tih tâk ang?” tia an zâwt ang bawk kha tunlaite hian an la zâwt zêl a ni. Petera chhanna hmasaber chu, “Sim rawh u,”¹ tih hi a ni. Chumi hnu lawkah, “Chuvangin in sualte thaibo a nih theih nân, sim ula, hawikir leh rawh u,”² a ti bawk.

Simna hian sual vanga lungngaihna leh sual hawisanna a fâwmkêm a. Sualna hi a sualzia kan hmuh loh chuan kan bansan thei lovang; sual chu thinlung taka kan hawisan loh chuan nunah hian danglamna tak zet a awm thei bawk hek lo ang.

Siamna awmdan dik hrechiang thiam lo mi tam tak an awm. Mi tamtak chuan an thiltih sual avangin pawî an ti a, an thil tih dik lohî an chungah tuarnate a rawn thlen ang tih an hlauh avangin pawnlam thil siamthâtate an nei a. Amaherawhchu, Bible tihdan chuan hetiang hi chu simna a tling zo lo. Sualna ai chuan tuarna chu an pawî tih zâwk avangin, Esauva’ n a fatîr nihna chu kumkhuaa hloh a ni ta tih a hria a, a lungngaihna kha chutiang lungngaihna chu a ni. Balaama chuan a kalna kawngah vantirhkoh khandaih hriam táwn keng a hmu a, a hlau ta êm êm a, tichuan a thih mai dawn avangin a sualna a pawm ta a; mahse sual simna tak tak te, tumna danglam ta leh sual tenna te a nei chuang hauh lo. Juda Iskariota pawhin a LALPA a mantîr khan, “Mi thiam thisen ka mantîr kha thil ka thil ka lo tisual a ni,”³ tiin a puang leh a ni.

Chutiang inpuanna chu a thinlung sual aţanga thiamloh inchantîrna hlauhawm tak leh rorelna râphtlâk tak thlîrnain a rawn tihluitîr mai a ni. A thiltih sual vanga thil hlauhawm tak ama chungah tla tur khan a tihlau ta êm êm a, mahse Pathian Fapa sualna nei lo a mantîr avang leh, Israelte Mi Thianghlim a phatsan avanga lungchhe khawpa a thinlung kehna a nunaha awm chuang lo. Faraoa pawh kha Pathianin A hrem lai khan hremna dang a pumpelth theih nan a sualzia chu a hrechhuak a, mahse Pathian hremna chu a reh veleh a rilru pangngai a pu leh thîn. Hêng mi zawng zawngte hian sual vanga thil lo awm chu pawî an ti a, mahse sualna avang chuan an lungngai si lo.

Amaherawhchu thinlung hi Pathian Thlarau thuneihna lama a inpêk hian, chhia leh tha hriatna chu tiharh a lo ni a, misual chuan Pathian dan, lei leh van awpna dan bul, thûkzia leh thianghlimzia chu aţhen azara a lo hrethiam thîn. “Êng tak, mitin tiêng thîn khawvêla lo kal mêk”⁴ khan rilru chhûngril berte a rawn chhun êng a, thima thuhrûkte chu tihlanin an lo awm ta a ni. Sual inhriatna chuan thinlung leh rilru chu a lo hneh a. Misual chuan Jehova felna rilru chu a lo nei a; thinlungte Hmuchhuaktu hmaa a sualzia leh bawhlhawzia chu a hre ta a. Pathian hmangaihna te, mawina te leh lawmna te chu a lo hmu thiam a, Pathian nena inzawm chu a lo chak ta êm êm a ni.

A tlûk hnu a Davida ţawngţaina khan sual vanga lungngaihna awmdan dik chu a entîr a, A simna chu a duhawmin a thûk a ni. A diklohna khuh tumna reng reng a awm lova, rorelna hlauhawm tlanbosan châkna reng reng a ţawngţainaah a lang lo. Davida chuan a dan bawhchhiatna nasatzia chu a hmu a, a rilru bawhlhawzia a hmu bawk a; tichuan a sualna chu a haw ta êm êm a. Ngaihdam dîl nan chauh a ţawngţai lo, thinlung thianghlimna dîlin a

ṭawngṭawi bawk a. Pathian nen inrem theihna leh thianghlimna dîlin a ṭawngṭai a. Pathian nen inrema awma, inkawm leh thianghlimnaa lawm chu a lo châk ta ngawih ngawih a ni. Hei hi a rilru puan chhuahna chu a ni:

“A bawhchhiatna ngaihama awm a, a sualna hliahkhuha awma chu, a eng a thâwl e. Mi, LALPAN khawlohna neia A ruat lohva, a thlarauva tihderna reng reng awm lova chu, a eng a thâwl e.”⁵ “Aw Pathian, I ngilneihzia ang zêlin mi khawngaih la; I lainatna nasatzia ang zêlin ka bawhchhiatnate hi thai bo vang che Ka bawhchhiatnate hi ka hre ta si a: ka sual hi ka hmaah a awm fo ṭhîn a ni. I chungah, I chung chauhvah thil ka tisual a, I mithmuhah thil sual chu ka lo ti ta a; ... Husopin mi tifaî la, tichuan ka faî ang; Mi silfaî la, tichuan vur aiin ka var ang.... Aw Pathian, keimahah hian thinlung thianghlim tak siam la, ka kawchhûngah hian thlarau dik tak siam thar leh ang che. I hnen ata hi mi paihbo suh la, I Thlarau Thianghlim hi mi lâksak suh ang che. I mi chhandam hlimna chu pe leh la, Thlarau tihnuamin mi chelh ang che.... Aw Pathian, Nang mi Chhandamtu Pathian, thisen chhuahnate lakah mi chhanhim ang che; tichuan ka lei hian I felna thu hi hlim takin hlaah a sã ang”⁶

Hetiang simna hi chu kan theihnain a thlen bâk a ni; chunglama han chho, mihringte hnena thilthlâwnpêkte Petu- Krista hnen aṭang chauhva neih theih a ni.

Mi tamtak chu hetah ngei hian an diklo ṭhîn, chuvang tak chuan Krista'n ṭanpuina pêk A duh pawh an dawng thei ṭhîn lo. An sualte an sim hmasak zet loh chuan Krista hnena kal thei lo niin an ring a, chu simna chuan an sual ngaihdamna turin kawng a buatsaih niin an ring bawk. Simna chu sual ngaihdamna ai chuan a hmasa zâwk a ni tih hi a dik e; thinlung chhûng taka simna hian Chhandamtu a mamawhzia chu a hre chhuak si ṭhîn. A nih leh misual chuan Krista hnena a lo kal theih hmain a sim hun a nghâk kher dâwn em ni? Simna chu misual leh Chhandamtu kâra kawng daltu tur a siam em ni?

Bible chuan misualin Krista sawmna a ngaihven theih hmain a sim ngei ngei tur a ni tiin a zirtîr lo. “Nangni thawk rim leh phurrit phur zawng zawngte u, Ka hnênah lo kal ula, Keima'n Ka chawlhîr ang che u,”⁷ A ti zawk a ni. Krista hnena chhuak chu ṭhatna a ni a, chu chuan simna dikah a hruai ṭhîn a ni. Peteran Israel mite hnena, “Amah ngei kha Pathianin Lalah leh Chhandamtua awm atan A dinglamah A chawimawi ta a, Israelte sual simtîr tur leh ngaidam turin,”⁸ tia a sawi khan he thu hi a tichiang ta a ni.

Krista Thlarauvin kan chhia leh ṭha hriatna a kaihharh chauh loh chuan sual simna kan nei thei lova, chutiang bawkin Krista lovin sual ngaihdamna a awm thei lo.

Krista chu thil dik tinreng tihumna bul a ni. Sual dona tur thinlunga rawn tuh theitu chu Amah chauh hi a ni. A Thlarau Thianghlimin kan thinlung chhûngah a thawk tih hriatna fiah tak chu thutak leh thil thianghlim kan lo duhna te, kan sualnate kan lo hriatna te hi a ni.

Isuan, “Kei lei atã khaikânin Ka awm chuan, mi zawng zawng Keima hnênah Ka hîp ang,”⁹ A lo ti tawh si a. Krista chu khawvêl sualna avanga thî- Chhandamtu angin misual hnênah chuan A in-tilang ngei tur a ni. Kalvari kros chung Pathian Beram No kan han thlirin tlanna thurûk chu kan thinlung chhûngah a lo lang ṭan a, tichuan Pathian ṭhatna chuan siamnaah min hruai ṭhîn a ni. Misual tana thîin, Krista chuan hriatthiam zawh sen rual loh hmangaihna A lantîr a. Misualin he hmangaihna hi thlîr a, a thinlung tinemin, a rilru a khawih êm êm a, sual simna a nei ta ṭhîn a ni.

A châng chuan miten, Krista hnen lamah hruaiin an awm tih an inhriat hmain an sual chîn ṭhenkhatte an lo bansanin, an awmdan sualte chu an lo zahpui ṭhîn a ni tih hi a dik hle mai. Mahse miten thil dik tih an duh changa insiamṭhat tumna an neih apiang hian Krista thiltihtheihna chu anmahniah a lo awm a ni. An hriat si loh thuneihna khân an thinlung chhûngah a thawk a, chhia leh ṭha hriatna chu tihchak a lo ni a, pawnlam nundan chena siamṭhatina lo awm ṭhîn. Krista'n A kros thlîr tur leh, an sualnain Ani chu a ṭihnatzia hrefiah tura A hip lai chuan, an chhia leh ṭha hriatnah chuan thupêk chu a lo lût a. An nundan suahsualzia leh an rilrua sualna thûkzia chu an hnen ngeiah tihlan a lo ni a. Kristâ felna ṭhenkhatte chu an lo hrethiam a, “Sual hi enge a nih a, tlanna tura chutiang inthawina hial a ngaih tâk? Heng hmangaihna zawng zawng te, tuarna zawng zawng te leh inngaihtlawmna zawng zawngte hi, kan boral loh a, chatuana nunna kan neih zâwk nana ngen an ni lawm ni?” an ti ṭhîn.

Misual chuan he hmangaihna hi a hnar thei a, Krista hnena hipa awm pawh a duh lo thei; mahse a hnial loh phawt chuan Isua hnen lamah hip a ni ang; chhandamna tura remruat

hriatthiamna chuan, Pathian Fapa tuartîrtu, ama sualnate chu sim tûrin kros bulah chuan a hruai ngei ang.

Pathian Thlarau, thil siam chung a thawktu baw k khan, mihringte thinlungah thu sawiin, thil eng emaw an la neih loh neih châkna ropui tak an rilruah A pe a. An duhzawng chu khawvêl thilte hian a titlai zo lo. Pathian Thlarau erawh chuan muanna leh chawlhna pe thei—Krista khawngaihna leh thianghlimnaa lawmna chauh a zawnpui a. Chhandamtu chuan thil hmuh theih leh hmuh theih lohtein, sual nawmchen kham theihlohna aţanga malsawmna tawp theilo chu miten Amaha an neih theih zawk nân, an thinlungte hruai turin A thawk reng a ni. Tuihal apiang hnena thuchah chu, “Tuihal apiang lo kal rawh se, a duh apiangin nunna tui hi a thlâwnin la rawh se,”¹⁰ tih hi a ni.

He khawvêlin a peê theih aia thil eng emaw  a zawk in thinlunga in ch k hian, chu ch kna chu in rilrua Pathian  w angin in lo hria a. Krista chu A hmangaihna tawp lo leh A thianghlimna famkim chuan in hnena A rawn tihlan theih n n simna pe tur tur che uin, Pathian chu d l   n rawh u. Chhandamtu nunah chuan Pathian dan bulpui—Pathian leh mihring hnena hmangaihna chu famkim taka lant r a ni.  atna leh mahni hmasial lo hmangaihna chu A nunphung a ni. Chhandamtu kan han thl r a, A hnen aţanga  nna kan chung a lo thlen hian, kan thinlung sualziate chu kan hmuchhuak   n a ni.

Nikodema angin, kan awmdan a fel t wkin, kan nunchang a dik taw k a lawm tiin mahni kan lo infak mai thei a; misual dangte angin Pathian hmaah chuan inngaitlawm pawh ngaiin kan ring lo baw k thei e; mahse Krista hnen aţanga  nnain kan thinlung a rawn chhun  n chuan kan thianghlim lohzia chu kan hmu thei ang; mahni hmasialna te, Pathian dona te, nun tibawlhhlawh thei thil reng rengte chu kan hmu Chiang thiam tawh ang. Kan felna chu silhfen bawlhhlawh ang ngei a lo ni tihte kan hria ang a, sual bawlhhlawh tlangfai thei leh kan thinlungte tithar thei chu Krista thisen chauh kha a lo ni tihte kan hria ang.

Pathian ropuina  ng leh Krista thianghlimna  ngin rilru a rawn chhun  n hian bawlhhlawhna tinreng mai a lo langfiah a, mihring nungchang famkimlohnate a rawn tilangsar vek baw k   n a ni. Duhna thianghlimlo te, thinlung bawlhhlawh te leh  awng bawlhhlawh chenin a rawn tilang Chiang   n a. Misualin Pathian dan hnawla thil diklo a tih t kte chu ama mithmuh ngeiah tihlanin a lo awm a, tichuan a rilru chu Pathian Thlarau enfiahnaah chuan a hrehawm ta  m  m a. Krista nungchang bawlhhlawh lohzia leh thianghlimzia a han thlir pheii chaun amah leh amah a lo inten  m  m   n.

Zawnei Daniela chuan vanram palai a hnena rawn tirh thl k, ropuina hual vel a han hmuh lai chuan, a chaklohzia leh a famkimlohzia inhriatnain a lo khat ta a. A thil hmuh makzia hrilhfiah nan heti hian a sawi: “Keimahah hian chakna reng a awm lo va, ka mawinate lah chu a chhe zo ta si a, thahrui reng ka nei ta lo,”¹¹ tiin. Thlarauvin chutianga lo tawh zet chuan a duh mnate kha lo haw  m  min, mahni inhmangaihnhate a lo ten ta a. Krist  felna zarah chuan Pathian dan leh Krista nungchang nena inremna thinlung chu a zawng   n.

Paula chuan, “Dan thua felna lamah chuan,” pawnlam thiltih chungchangah chuan, “Sawiselbo”¹² a inti a, mahse thlarau lam dan chungch ngah chuan misual a ni tih amah ngei a lo inhma a. Pawnlam nundana mihringte dan zia k anga relnaah chuan sual lo t rin a insiam thei a, mahse dan thianghlim th kzia te a zuk thlir a, Pathianin amah A hmuh ang a, amah leh amah a han inhmuhfiah zet kha chuan, a inngaitlawm ta  m  m a. “Hmanah khan kei dan lovin ka nung a, nimahsela, thupek chu a lo awm ve leh sual a lo harh a, kei chu ka thi ta a,”¹³ a ti. Thlarau lam dan a han hmuh chuan sual chu r p hl k takin a lo lang a, a inngaihsanna te chu a lo bo ta a ni.

Pathian chuan sualna zawng zawng hi ang khat vekin a ngai lo va; thiltihsuallah hian mihring ngaihdan pawh a inang lo, mahse Pathian mithmuhah hi chuan te lua reng reng a awm lo. Mihring rorelna chu mahnihmasial leh famkim lo a ni a, Pathian erawh chuan thil engkim hi an nihna ang takin A teh vek a. Zurui chu entleu a ni a, a sualna avangin vanram a kai lo ang tia sawi a ni. Chaponate, mahni hmasialna te hi a ni Pathian duh loh awng riau chu, zilhhau loh a ni fo si. A nungchang hmangaihna nen chuan a inkal  tlat si a, chu hmangaihna chu khawv l sual hmaa mi tawh kha a ni. Sualna r p hl k taka tlu chuan a zahthlakzia chu a hrechhuak   n a; mi chapo erawh chuan chutianga mamawh chu a

hrechhuak thin a; mi chapi erawh chuan chutiang mamawh chu a hre ve lo va, chutichuan Krista'n malsawmna tawp theilo pek A tum kha a lo hnial thin a ni.

Chhiahkhawntu, "Pathian, kei misual hi mi khawngaih rawh,"¹⁴ tia tawngtai khan midangin amah an hmuh angin mahni chu misualah a inngai a; mahse a mamawh ber chu a hria a, a suauna avanga zak em em chung chuan, Pathian hnênah zahngaihna dil turin a lo kal ta a nih kha. A thinlung chu Pathian Thlarauin hna a thawh theih nân leh, sual thiltihtheihna atanga a lo zalen theih nan a hawng ta a ni. Farisai, chapo leh fela inngai tawngtaina erawh kha chuan, Thlarau Thianghlim thuneihna a duh lo thung a, Pathian atanga a hlat em avang khan, Pathian thianghlimna ber pawh a hre lova, engmah a dawng bawh hek lo.

I sualzia i hmuh phawt chuan insiamthat deuh hun nghak suh. Mi tam tak chuan Krista hnena kal tur chuan tha tawkin an inring thin lo a. A nih leh nang, mahni theihnaa that theih deuh zawk i inring emaw chu? "Ethiopia mi hângin a vun a thlâk thei em ni? A nih leh keitein a zia a thup thei em ni? Chuti a nih chuan nangni pawhin thil tha in ti thei ang chu! Thil sual tih hi in pi leh pu dan a ni si a."¹⁵ Pathianah chauh hian kan tan tanpuina a awm a. Ngenna lian zâwkte kan nghak tur a ni lo. Mahniin engmah kan tithei si lo va, kan nihna ang chiah hian Krista hnênah kan kal mai tur a ni.

Pathian chuan A khawngaihna duh lotute pawh, A hmangaihna leh zahngaihna chuan A la chhandam cheu dawn a ni, tiin tumah mahni inbum chawp suh se. Suauna râpthlâkzia chu kros chungah chauh khan a ngaihruat theih a ni. 'Misual paih chhuak tur chuan Pathian chu A tha lutuk' an tih chuan Kalvari tlang lam thlir rawh se. Mihring chhandamna tur kawng dang reng a awm loh avang leh, he inthawina tel lo hi chuan, mihring tan sual thiltihtheihna bawlhhlawh atanga chhuah theihna tur kawng dang reng a awm theih dawn loh avangin, Krista khan thuawihlohna sual chu A chungah ngatin, misualte aiah chuan A lo tuar ta a ni. Pathian Fapa thihna leh tuarna leh hmangaihna hian, sual râpthlâkzia atanga himna chu a awm lo tih a tilang chiang bawh.

A chang chuan sual la sim lote chuan, anmahni inhliakhauh nân Kristian naran chanchin chu hetiang hian an sawi thin a: "Kei pawh anmahni tluk bawh chuan ka tha a ni. An awmdanah kei aia mawina leh mahni inphatna a awm bik chuang lo. Keimah ang bawkin nawmchenna an ngaina ve tho si," tiin. Chutiang chuan thil tih tur an tih peih si loh thup nan midangte diklohna chu an sawi a. Midangte suauna leh tlinlohna chuan tumah a ngaidam chuang lo. LALPA chuan entawn tur mihring dik lo tak min pe zawk a ni. Chung Kristian nundan sawiseltute chuan, nundan mawi zâwk leh entawn tlak zâwk an entir tur a ni. Kristian awmdan tur an hriat si chaun, an suauna chu a nasa zâwk dawn lo' m ni? Thil dik chu an hria a, an la ti duh lo cheu si.

Nakinah tihna lakah invêng fimkhur rawh. Krista zara thinlung thianghlim zawmna leh, i sualte ngaihdamna tur chu ngaihthah suh. Sang tam tak chuan hetah hian an tisual a, an chatuan nunna an chân phah thin a ni. He nunna tawi leh chianglo takah hian ka chêng reng lo ang a; mahse thil hlauhawm tak a hlauhawmna hriatthiam zawh rual loh chu a awm a, chu chu Pathian Thlarau Thianghlim kohna aw awih thuai loh a, suauna awm rengna hi a ni. Chutiang vuaichâna chu thil sual tak pawh a ni nghe nghe. Sual te tak tê ngaih theih pawh hi chatuan boralna min thlentu a ni thei. Kan hneh loh khan min hneh ang a, kan chhiatna thlentu a ni mai ang.

Evi leh Adama chuan 'theirah ei phal loh ei mai mai chu engmah tham a ni lo ang,' Pathianin 'thil hlauhawm deuh a lo thleng ang,' A tih ang em kha chu lo thleng thei tak tak dawnin an ring lova. Mahse he thil te tak tê hi Pathian dan danglam thei lo leh dan thianghlim bawhchhiatna chu a niin, mihring chu Pathian hnen atangin a lo tihrang ta bawh a, suauna chuan thihna tuilian kawngkhar leh manganna sawisen rual loh chu kan khawvêlah hian a rawn hawng ta a ni. Hman lai ata tunlai thleng hian, kan lei atang hian lungngaihna rumri chu chatlak lovin a lo chhuak a, mihring thuawih lohna avangin, thil siam pumpuete chu hrehawm tuarin an lo rûm thin a ni. Van ngei pawhin Pathian dodala mihring helna chu A lo hria a. Kalvari chu Pathian dan bawhchhiatna vanga tlanna maktak hriatrengna angah a lo ding ta. Sual chu thil mai maiah i ngai suh ang u.

Dan bawhchhiatna reng rengte leh Krista khawngaihna thlahthlamna emaw, hnarna emaw te reng reng hi, nangma chungah bawk a tla leh thîn a ni; thinlung a tisakin, duhthlamna a tichhia a, hriatthiamna a tingawng a, Pathian Thlarau Thianghlim sawmna pantîr lova, i pan theihna pawh a titlêm bawk a ni.

Tam tak chuan سوالنا kawng chu an duh hun hunah thlâk theiin an inring a. Zahngaihna sawmna chu an tinawmna theiin an ring bawk a. Mahse chung chuan an rilru a khawih leh hlê bawk a ni. Khawngaihna Thlarau an lo hmuhsit hnu, an duhthlamna chu Setana lama an pêk tawh hnu pawhin, an kawng chu tihdanglam thut theih niin an ring thîn. Mahse chuti maia awlâi chu a ni lo, damchhunga thil hriatchhian leh lekhathiamna hian, nungchang chu a lo khawih a, tichuan mi tlêmtein Isua anga awm an lo duh thîn.

Rilrua thil soal tihduhna pakhat lek, châm reng leh nungchang diklo langsar tak pakhat lek pawh hian, Chanchin Tha thiltihtheina chu a ti mumal lo tulh tulh thîn. Thil soal lawmna reng reng hian rilruin Pathian a huatna kha a lo tanpui thîn a ni. Pathian rinlohzia emaw Pathian thutaka danglamna miina neihlohzia emaw tilangtu chuan, ama tuh ngei kha a seng leh dawn a ni. “Misual chu a سوالنا hrui ngeia phuarbehin a awm ang,”¹⁶ tih mifingin a sawi aia soal chhete pawh a hlauhawmzia sawina thu Pathian lekhhabuah a awm chuang lo.

Krista chu سوالنا ata min chhanchhuak tur chuan A inpeihsa reng a, mahse kan duhthlamna ngei pawh kha soal lamah a lo kawih a, zalen taka awm pawh chu kan lo duh thîn lo va, A khawngaihna kan pawm duh si loh chuan kan tan thil dang enge A tih theih tâk ang? A hmangaihna kan lo hnar hian keimahni ngei kan intiboral chawp a ni. “Ngai teh u, tun hi hun lawmawm chu a ni a; ngai teh u, tun hi chhandamna nî chu a ni.” “Vawiin hian A âw in hriat chuan, in thinlung tikhauh suh u.”¹⁷

“Mihring chuan pawnlam landan a thlîr a, LALPA erawh chuan thinlung lam A thîr thîn.”¹⁸ Mihring thinlung, lawmna leh lungngaihna rilru, thinlung kawhmawhbawla vakbo hnu, bawhlhlawhna leh bumnaa khat hi a ni A thlîr thîn ni. A chetziat leh a thiltumte chu A hria a. Sâm phuatuin engkim Hmutu lama a pindante a hawsak angin, i soal bawhlhlawh zawng zawng nen chuan Ama lam pan rawh. Sâm phuatu chuan, “Aw Pathian, ngun takin mi enchhuak la, ka thinlung hi hria ang che; mi fiah la, ka ngaihtuahnate hi hria ang che. Keimahah hian suahsualna kawng reng reng a awm eng awm lo en la, chatuan kawngah chuan mi hrui ang che,”¹⁹ a ti.

Thinlung hi tlenfai a nih hmâ loh chuan, tam takin Pathian anna nei, rilrua a hriat a hriatna sakhua chauh an lo ring thîn. I tawngtâina chu, “Aw Pathian, keimahah hian thinlung thianghlim tak siam la, ka chhûngah hian Thlarau diktak siam thar leh ang che,”²⁰ tih hi ni rawh se. Nangma rilru ngeiin khun takin chhûr rawh. I nunna a lo tawp dawn tēpa i awmdan duhzawng anga awm turin thahnemngai rawh. Hei hi Pathian leh nangma inkara siam fel tur thil, chatuan atana siamfel tur chu a ni. ‘A ni mai thei’ tih mai mai beiseina chuan, i chhiatna arawn thlen zâwk ang.

Pathian thu chu ngun taka tawngtâi chungin zir la. Pathian dan leh Krista nunna, thianghlimna bul, “Chu thianghlimna tel lova tuman LALPA an hmuh theih lohna chu,”²¹ chu thu chuan i hmaah arawn tilang a; chu thu chuan سوالنا churawn hriattîrin, chhandamna dawng chu mawl takin arawn puang a ni; chu thu chu i rilrua Pathian awmin a thu arawn sawi angin ngaihven rawh.

Sualna nasatzia i hmuh a, i nihna ang taka nangmah ngei i han inhmuhin, beidawng mai suh la. Krista chu misualte chhandam turin a ni A lo kal ni. Keimahniin Pathian rem tute kan ni lo va, mahse hmangaihna mak tak, Kristaah chuan Pathianin “Khawvêl hi Amah nen inremin A siam a.”²² Pathian chuan A fate thinlung soal tak chu A hmangaihna chuan a thlen reng a. Pathianin chhandam tura A zawnte chungah A dawhtheih ang leh A zaidam angin leia nu leh pate hian an fate danbawhchhetu chuti taka nema thlem thei an awm hek lo. Ani’n vakbote hnena sawmna thu duhawm A sawi ang aia duhawm leh mawia sawi thei mihring reng reng an awm si lo. A thutiam zawng zawngte leh A hriatlawktîrna zawng zawngte hi hmangaihna sawi thiam rual loh chu an ni zâwk si.

Setana’n, “Misual i ni” tia arawn hrilh che chuan, i Tlantu énin, A thātna thû sawi rawh. Nangmah tanpuitu tur chu Ama ênna lam thlîr hi a ni. I soal chu zêp suh la, “Krista Isua

misualte chhandam turin khawvêlah hian A lo kal,²³ tih leh, A hmangaihna mak tak chuan A chhandam thei che a ni tih hi hmêlma chu hrilh la. Isuan leibatu pahnihte chung chang thu Simona a zawk khan, “Pakhat chuan tlemte a ba a, a dang chaun tam tak, mahse an pahnih chuan a ngaidam ve ve ta a, a tu zâwk chuan nge a LALPA hmangaih nasa zâwk ang?” tiin A zawt a, Simona chuan, “A ngaihnathiam zual zâwka chuan,”²⁴ tiin a chhang a. Misual tak vek kan ni a, mahse ngaihdama kan awm theih nan Krista A thi ta a. Pa hmaa kan âia A pêk tur chuan A thawina hlu tak chu a tawk hle a ni. Chung a ngaihnathiam zual berte chuan Ani chu an hmangaih zual ang a, A hmangaihna ropui leh thâwina chawimawi tûrin A lal̄thut̄hlêng hnaih berah an ding ang. Pathian hmangaihna hi kan hriat nasat zawh poh leh, sual râpthlâkzia hi kan hrechiang mai a lo ni. Mi phuar tlâttu, sual khaidiat seizia kan han hmuh a, Krista’n kan aia inthawina A siam tawp chin nei lo kan hriatthiam hian, kan thinlung chu sualhriatna leh zaidamnain a lo tui thîn a ni.

¹ Tirkhohte 2:38.

² Tirkhohte 3:19.

³ Matthaia 27:4.

⁴ Johana 1:9.

⁵ Sâm 32:1, 2.

⁶ Sâm 51:1-14.

⁷ Matthaia 11:28.

⁸ Tirkhohte 5:31.

⁹ Johana 12:32.

¹⁰ Thupuan 22:17.

¹¹ Daniela 10:8.

¹² Filipi 3:6.

¹³ Rome 7:9.

¹⁴ Luka 18:13.

¹⁵ Jeremia 13:23.

¹⁶ Thufingte 5:22.

¹⁷ 2 Korin 6:2; Hebrai 3:7, 8.

¹⁸ 1 Samuela 16:7.

¹⁹ Sâm 139:23, 24.

²⁰ Sâm 51:10.

²¹ Hebrai 12:14.

²² 2 Korin 5:19.

²³ 1 Timothea 1:15.

²⁴ Luka 7:43.

BUNG 4

INPUANNA

Sual rêng rêng chu Chhandamtu hnênah puan tûr a ni. Thinlung chhông ațanga sim dũhna avanga sual puan a nih chuan, chũ chuan mihring nunah ținna a chhuah thei a. Sual simna leh sual puanna chu inngaihtlãwmna nêr a ni tũr a ni.

“A sualnate zêptu chu a hmuingil lovang a; mahse tũpawh inpuang a, hawisantu chuan zahngaihna a hmũ ang.”¹

Pathian zahngaihna hmuh dan chu mawl tak, fek tak leh chhan țin tak nei a ni. Sual ngaihdamna kan neih theih nân LALPA'n thil lungngaih thlãk tak ti turin min duh lem lo. Pathian fak hlawh nân emaw, kan bawhchhiatna khuh turin emaw, hrehawm taka zin kual emaw, sim tih entũr nana mahni intihrehawm vak te hi kan tan a mamawh lo, amaherawhchu a sualnate zêp lova puangtu chuan zahngaihna a hmu ang.

Tirhkoh chuan, “Chutichuan, tihdama in awm theih nân in sualte thupha chawi tawn ula, ințawngțaisak tawn țin rawh u,”² a ti a. Sualte ngaidam theitu Pathian hnênah chuan in sualte thupha chawi u la, in diklohnaah pawh thupha inchawisak tawn țin rawh u. I ținian emaw, i ținawm emaw i tihvui tawh chuan, i diklohna chu i hriattũr tur a ni a, ani'n a lo ngaidam ve bawh tur che a ni. I tihlungnihloha chu Pathian ta a nih avangin, Pathian ngaihdamna dũl rawh, chutianga i unaupa i tihlungawi loh chuan, a Siamtu leh a Tlantu chungah i lo sual a ni. Chu thu chu min Sawisaktu diktak, kan Puithiam Lal ropui ber “Keimahni anga kawng tinrenga thlemna tãwk tawh, kan chaklohziate min hriatpuitu”³ leh sual bawhlhlawh kai tinreng tlengfai theitu hmaah chuan thlen a ni a.

An diklohna hrechhuak a, Pathian hmaa inngaihtlawmna la nei lote chuan, inremna thinlung hmasaber pawh an la tikim lo. Simna hi awm tur reng a ni tih kan la hriatchian loh a, inngaitlawm leh lungchhia kan sualna chu tenawm a ni tih kan hriatchian bawh si loh chuan, sual ngaihdamna tur kan zawng tak tak ngai lo, kan zawn si loh chuan Pathiana muanna pawh kan hmu ngai hek lo. Sual ngaihdamnate kan neih lohna chhan chu, kan inngaihtlawm duh loh vang chauh a ni. He thua hian zirtũrna Chiang tak pek a ni. Sual puanna chu vantlang zingah emaw mahni chauhvin emaw pawh thinlung taka tih a ni tur a ni, sual puanna hi fimkhur lo tak leh ngaihtuah Chiang loa tih mai mai tur a ni lova, min sual tenna a neih hma chuan tihlũih tur a ni lo. Sual puanna, thinlung chhông bera lo chhuak chuan Pathian khawngaihna tawp thei lo lam kawng chu a hmuchhuak țin. Sâm phuahtu pawhin “LALPA chuan thinlunga lungchhiate chu a hnaih țin a, rilru taka inchhũrte chu a chhandam țin,”⁴ a ti.

Inpuanna diktak chuan awmdan danglam bik a neiin, a sualna bik chu a hrechhuak țin. Chutiang sualnate chu Pathian hnen chauha thlen chi a awm thei a, an thil tihdiklohna hnen ngeia puanna tur sualte a awm thei bawh a, mipui zingã puan chũ sual a awm thei a, mi pui zingã puan chi chu mipui zingã ngeia puan tur a ni. Amaherawhchu sual puanna zawng zawng chu a Chiangin, a dik tur a ni. I sualna ngeite kha zêp tur a ni bawh hek lo.

Samuela damlai chuan, Israel hote chu Pathian an rinna kha an lo hloh tãk avangin, hnam rorelsak tura A thiltum A tihnghehzia leh, A humhimna an rinnate chu an hloh zo ta a. Khawvêla Roreltu ropuiber chu an hawisan a, an vela hnam dangte anga awptu neia rorel kha an lo duh ta a. Muanna an hmuhchhuah hmain, he inpuanna fiah tak hi an siam ta a ni. “Kan sualna zawng zawng chungah, he sual, lalber, kan ngenna hi kan belh ta si a,”⁵ tiin. Mi'n a tihdikloh chia hnia a hriat kha a puang tur a ni. An lãwmnachang hriatlohna khan an rilru a tihrehawmin, Pathian hnen ata anmahni a tihrang a ni.

Sual simna leh siamthatna tak tak tel lova sual puanna chu, Pathian lāwmzawng a ni lo. Nunnaah hian danglam duhna tak tak, rilrua duhthlanna a awm tur a ni. Pathian duh lohzaung thil reng reng chu dahbo vek tur a ni. Kan tih ve tur chu kan hmaah fiah takin dah a ni: “Insil ula, intifai rawh u; ka mithmuh phâk lohah in thiltihte hi a sualna chu dah bo rawh u; sual tih hi bang tawh ula, thil tha tih zir rawh u; rorelna fel zawng ula, hnehchhiaha tuarte chu tanpui ula, pa neilote chu rorel sak ula, hnehchhiaha tuarte chu tanpui ula, pa neilote chu rorel sak ula, hmeithaite chu sawipui rawh u,”⁶ Paula’n simna thu chu hetiangin a sawi a: “Tichuan, ngai teh u, Pathian duhzawng anga tihlungngaiha in awmna ngei chuan, fimkhurna te, insawi thiamna te, thinurna te, hlauhna te, thahnemngaihna te, phubalâkna te nangmahniah a va siam nasa êm ve aw! Engkimah chung thû-ah chuan in thianga tih in intilang ta a.”⁷

Sualnain chhûnglam hriatna dik a tihthih tawh chuan, thilsual titu chuan a nungchang diklohna a hmu thiam lova, thil sual a tih tak nasatzia pawh kha a hrechhuak thiam thîn lo. Thlarau Thianghlim thiltihtheihnaa a intukluh si loh chuan, a sual hmuh thiamlohna hmunah khân a awm reng a ni. Chutianga a awm lai chuan, a sual puannate kha tih tak zet leh thiltih zahzelah chhuanlam a siam a, chhan eng emaw chu awm lo sela chuan a inchhir lehna tur thilte kha chu ti lo tawp tur angin a insawi leh thîn.

Evi leh Adama khan thei rah ei thian loh an ei hnu khan an lo mangangin an lo zak ta êm êm a, an han ngaihtuah hmasak ber chu an sual chhuanlam tur leh, thihna hlauhthawnawm tak atanga himna tur chu a ni. LALPA’N an sualna chungchang A han zawh khan, Adama chuan sualna chu Pathian chungah leh a kawppui chungah puhthlûk tumin a chhang ta mai a. Adama chuan, “Mi awmpui tura i hmeichhe mi pêk ngei khan thingrah chu mi pe a, ka ei ta a ni,”⁸ a ti a. Hmeichhia lah khan rûl a mawhchhiat rawk baw a, “Rûlin mi tihder a, ka ei ta a ni,”⁹ a ti. Engvangin nge rûl i siam? Engvangin nge Eden huana lo luh I phalsak teh reng? Hêngte hi hmeichhia chuan a sual chhuanlam atana a siam chu a ni. Chutianga chaun an tlûknaah khân Pathian an mawhchhiat a. Mahni thiam inchantîrna rilru hi chu Setana lak atanga chhuak a ni a, chu chu Adama fapate leh fanute hian an chiang ta vek a ni. Hetiang sual puanna hi chu Pathian Thlarau atanga chhuak a ni a, Pathian lāwmzawng a ni bawh hek lo. Sual simna dik tak tak chuan, a sual kha a phurhtîr a, vervêkna leh bumna tel lovin a sual kha a pawm mai thîn. Chhiahkhawntu mangang tak, van lam pawh hawi ngam lo angin, “Pathian, kei misual chungah hi zahngai ang che,” a ti thîn a; sual simte tâna A thisen chhuak khân Isuan A sawipui dâwn avangin, chûng an sualte hrechhuaktu chuan a ni thiamchang dawn ni.

Simna leh ingngaitlawmna dik tak, Pathian thuin a entîr chu sual puan duhna, mahni inthiamchawpna awm hauh lo chu a ni. Paula chuan amah leh amah inhliakhuh a tum lo a, a sualna chu zêp tum lo chuan nasa takin a tilang ta a ni. Paula chuan, “Puithiam lalte hnênah thu ka hmu a, mi thianghlimte zînga mi tamtak tân inahte ka khung bawh thîn. An tihlum laiin, tihlum remti lamah ka tang bawh thîn a. Inkhawmna intinah ka hrem fo a, Isua thu sawichhiat tîr ka tum hram thîn a, an chungah ka kawlh êm êm a, ram dang khaw thleng pawhin ka tiduhdah thîn,”⁹ a ti. “Krista Isua misualte chhandam turin khawvêlah hian a lo kal tih hi, a rinawmin a pawm tlâk êm êm a ni, an zînga misual ber ka nih hi,”¹⁰ a lo ti ngam ta hial a ni.

Thinlung lungchhia leh ingngaitlawm, sual simna dikin a hneh tawh hnu te chuan, Pathian hmangaihna leh Kalvari man chu an ngaisang ngei ang; fapain a pa duhtak hnena a inpuang angin, sualsim tak tak chuan Pathian hmaah a sualna zawng zawng chu a rawn thlen ang. “Kan sualte thupha kan chawi chuan, kan sualte ngaidam tur leh, kan fel lohna zawng zawng tlangfai turin Amah chu A rinawmin A fel a ni,”¹¹ tih ziak a ni.

¹ Thufingte 28:13.

² Jakoba 5:16.

³ Hebrai 4:15.

⁴ Sâm 34:18.

⁵ 1 Samuel 12:19.

⁶ Isaia 1:16, 17.

⁷ Ezekiela 33:15.

⁸ 2 Korin 7:11.

⁹ Genesis 3:12, 13.

¹⁰ Tirkhohte 26:10, 11.

¹¹ 1 Timothea 1:15.

¹² 1 Johana 1:9.

ṬHIAN CHUTI-ANG

Ṭhian chuti ang ka hriat hmâ a,
 Min hmangaihtu ka hmu ta;
 Hmangaihna kùtin min vuan a,
 A hnênah min hruai ta;
 Ka thinslung chhông ril berah chuan,
 Hmangaihna hruiin min phuar ta;
 Ka tâ a ni, A tâ ka ni,
 Chatuan, chatuan, chatuanin.

Ṭhian chuti ang min tlan tûra,
 Thisen chhuaka thî ka hmû;
 Nunna chauh min pè lovin,
 Amah ka tân A inpê;
 Engmah rêng ka tâ ka ti lo,
 Min Petû tân zâwk a ni;
 Thlarau, nunna leh ka engkim,
 Chatuanin A tâ ka ni.

Ṭhian chiti ang, nunnêm, zaidam,
 Rorêltu fîng, Chhandamtu;
 Thútaka min Hruaitu ropui,
 Chatuan Pâ chu ka hmu ta;
 Min hmagnaihtu hnên atã chu,
 Engin nge min thén thei ang?
 Nunna, thihna, lei hremhmun maw?
 Hnâi lo, A tâ fo ka ni.

—J. G. SMALL

BUNG 5

PATHIAN HNÊNA INDAHHRANNA

Pathiana nunna tak nei tûr chuan, A hnêna inpumpêkna dik tak neih a ngai. Pathian tâna inserh hranna neih a ngai a ni. Chapo leh rilru khingbâi takin Pathian hnên kan pan tûr a ni lo.

Pathian thutiam chu, “Nangnin Mi zawng ang a, in thinlung zawng zawng nena mi zawn hunah chuan, min hmuchhuak ang,”¹ tih hi a ni.

Thinlung hi a pumin Pathian hnena pêk tur a ni, chuti a nih loh chuan keimahniah, Pathian anna nei leh turin danglamna a awm thei lo. Pianghmangah Pathian laka tihhran kan ni a, Thlarau Thianghlimin kan awmdan chu hetiang hian a hrilhfiyah: “Bawhchhiat leh in sualte avanga thi,” “Lu chu a pumin a nâ a, thinlung chu a pumin a chau ta a.” “Damlai reng reng a awm hek lo,” Setana thangah nghet takin kan awk a; “Diabola thang ata an chhuak thei mahna,”² tia ziak ang khan. Pathian chuan min tihdam leh min zalentîr chu A duh êm êm a, mahse kan awmdan pumpui tihthar leh tihdanglam a la tûl miao si avangin Ama hnena kan puma kan inpêk a ngai a ni.

Mahni leh mahni indona hi indona ropuiber a ni. Pathian duhzawnga mahni inpêkna leh inhlanna hi beih fo a ngai a, rilru erawh chu thianghlimnaa siam thar a nih hmian Pathian hnênah a intulût tur a ni.

Pathian rorelna chu, Setana a lantîr angin, hrechiang lova intukluhna leh thununna tha hriatna lam a sawm zawk a: “Hawh teh u, i ngaihtuah tlâng teh ang u,”³ tih hi A thilsiamte hnena Siamtu sawmna chu a ni. Rilru phur tak leh châk taka inpêkluhna tih loh chu A lawm thei lo. Tihluhna aţanga inpêkna mai chuan rilrû leh nungchang thanlenna a dâl a, mihring chu khâwl anga ti mai mai lék chauhah a siam ang. Chutiang chu Siamtû tum a ni lo. Pathian chuan mihring chu hmasawna sang thei ber thleng turin A duhpui a. Kan hmaah hian A khawngaihna zâra min thlensak A duh êm êm malsawmna chu A dah a. A duhzawng chu keimahniah A tih theih nân Ama hnêna inpe turin min sawm reng a. Sual bawih aţanga chhuak a, Pathian fâte nih zalênna ropui chang tûrin, keimahni ngeiin duhthlanna kan siam tur a ni.

Pathian hnena kan lo inpêk hian, Ama hnen aţanga min tihrangtu thil zawng zawng hi kan bansan vek a tûl a. Chuvangin Chhandamtu’n, “Chutiang bawkin, nangni zîngah hian tupawh a neih zawng zawng kalsan lo apiang chu ka zirtîr a ni thei lovang,”⁴ a ti a. Pathian hnên aţanga thinlung hipbo thei thil reng reng chu bansan tur a ni. Hausakna hi mi tam tak milem biak a ni a. Sum hmangaihna te leh hausak duhna te hi Setana hnena min thlungtu rangkachak khaidiat a ni. Hmingthanna leh khawvêla zahawm duhna hi thenkhat milem biak a ni leh a. Mahni hmasiala, awlai taka khawsak leh mawhphurhna nei loa khawsak hi thenkhat milem biak a ni bawk. Mahse heng bawia min phuartute hi tihchah vek tur a ni. Kan chanve hi LALPA tâ, kan chanve hi khawvêl tâ ni chung sîin kan awm thei lo.

Mi thenkhat Pathian rawngbâwl inti ve si, Pathian dan zawm tura mahni theihna ngeia inngat leh nungchang siam dik vanga chhandamna hmuh tumte an awm a. An thinlungte chu Kristâ hmangaihna hriatna thûk taka tihchet a ni lova, mahse vanram kai theih nan Pathianin Kristiante tihur A hrilhthe kha tih an tum satliah mai a ni. Chutiang sakhua chu engmah a ni lo. Krista chu thinlunga A lo chenin, rilru chu A hmangaihna leh Amah pawl nuam tihnain a lo khat ang a, tichuan Amah chu a lo intheihngihl bawk ang. Krista a hmangaihna chu thil tihîrtu bul a lo ni ang. Pathian hmangaihna a tûr dan hrethiamte chuan, Ama rawngbâwl turin tlemte leh hniam ber thawh an duh ngai lova, an Tlantu duhzawng nena inremna famkima awm máwlh chu an ngên zâwk thîn a ni. Duhna takzet

neiin an inpe zo a, an thilzawn hlu takah khan an duhzawngber chu a lo lang thîn. He hmangaihna thûk tak nei lova Krista zuitu inti chu, ÷awng mai mai, dan anga thil ti mai mai leh mi pawnglang tak a ni.

Kristâ hnena inpumpêkna chu inhlanna lian lutuk niin i ngai em ni? “Krista chuan Ka tan enge mi pêk?” tiin mahni han inzawt teh. Pathian Fapa chuan engkim—nunna leh hmangaihna leh tuarnate—min tlan nan A pe zo ta. Chuti a nih chaun keini nung tlâk lote hian, kan thinlung kan ui thei tur em ni? Kan damchhûng reng reng hian A khawngaih-malsawmna dawnpuitute kan ni si, hemi avang tak hian hriatlohna leh vanduinna thûk tak aṅanga chhanchhuah kan nihzia hi kan hrechhuak thei thîn lo. Kan sualnain a tihhiam hnuin, hmangaihna leh thawina zawng zawngte hi pawisa loin, Amah chu kan thlîr reng thei dawn em ni? Ropuina LALPA inggaihtlawmna nasa tak chu thlîrin, harsatna leh mahni inggaihtawmna avanga nunnaa kan luh theih dawn avang chuan kan phunnawi dawn em ni?

Rilru chapo tam takte chuan, “Pathian nen inremna ka neih theih hmian engah tehlu nge ka tan soal sim leh inggaihtlawm a ṅul ang?” an ti thîn. Krista chu ka kawhmmuh a che. Ani chu soal nei lo chang pawh ni loin, van Lalber Fapa chu a ni, nimahsela, Ani chu mihring aiah mi zawng zawng tan, misuala chhiar a lo ni a. “Bawhchhetute zîngah chhiar tela A awm avangin: nimahsela mi tam tak sualna chu A phur a, bawhchhetute tân chuan A ÷awngṅai sak a.”⁵

Engkim kan pek vek hian enge kan bansan?—Thinlung soal bawlhhlawh, Isua tihthianghlim tur, Ama thisen ngeia tihthianghlim tur leh A hmangaihna chhiarsenlohin A chhandam tur chu. Soal zawng zawng bansan chu miten harsain an la ring cheu thîn. Chutiang chu mi sawi hriat leh ziah lán pawh ka zak zâwk a ni.

Pathian chuan kan tana neih tur thil ṅha berte chu chôn turin min duh lo. Bansan tur A tih zawng zawngte chuan A fate ṅhatna tur chu A hmu reng a ni. Krista thlanglotute zawng zawng hian anmahniin an zawn âia thil ṅha zâwk pek tur A nei tih hria sela chu, a va tihzia dawn êm! Mihringin Pathian duhzawng dodala thil a lo tih leh, a ngaihtuah hian, ama thlarau tana thil dik lo leh natna tur hlauhawm ber chu a ti a ni. Pathian, thilṅha ber hria leh A thilsiamte tana ṅhatna tur hlira ruahmantu khap kawngah chuan, lawmna tak reng a hmuh theih loh. Dan bawhchhiatna kawng chu hrehawmna leh chhiatna kawng a ni.

Pathianin A fate ná tuar hmuh chu A nuam tihzawng tak a ni tih ngaihtuah hi a dik lo a ni. Van mipuite chuan mihring hlimna hi an engtopui si a. Kan Pa vana mi chuan A thilsiamte reng reng hlima tur kawng chu A khar awzawng lo. Tuarna leh beidawmna rawn thlentu, nawmchennate hi, hlimna kawng leh vanram kawng khartu an nih avangin, Pathian chuan bansan turin min duh. Khawvêl Tlantu chuan mihringte chu an nihna angin, an duhna zawng zawngte leh an famkimlohna zawng zawngte leh an chaklohna zawngte nen A lo lawm a; A thisen zarah chuan tlanna chu A phalsakin, sualna ata A tlengfai dawn chauh a ni lova, A nghâwngkawb bâta, A phurrit phur duh zawng zawngte thinlung chu A tilungawi zâwk dawn a ni. Nunna chhang dîla A hnena lo kal zawng zawngte pêk A tum chu, muanna leh chawlh hahdamna a ni. Ani chuan thawihlohnain a thlen phak loh, lawmna nasa taka min hruai theihna tur thilte chauh ti turin min duh a. Thlarau nundan dik leh hlimna chu chhûng lama Krista siam puitlin a, beiseina ropui neih hi a ni,

Mi tamtak chuan, “Engtin nge Pathian hnênah ka inpumpêk theih ang? an ti thîn. Ama hnena mahni inpêk chu i lo duh a, mahse nundanah chuan i chau êm êm mai a, rinhlelhna bawih i ni a, i soal chôn thîn khân a thunun che a. I thutiamte leh tumnate chu a rintlak loh a. I ngaihtuahnate leh i tumnate chu i thunun thei bawh hek lo. I thutiam i hlen ngai lo tih i hriatnate chuan nangmah ngei i inrinna pawh a tichhia ang a, chu chuan Pathianin lawm thei lo chein a hriatṅang che; nimahsela, i beidawng tur a ni lo. I tâna hriatthiam ṅul ber mai chu, duhthlanna diktak hriat a ni. Duhthlanna emaw thutihtlûkna emaw hi mihring nundana thiltihtheihna lian ber chu a ni. Thil engkim hi duhthlanna dik tak thiltihah a inngat a. Pathianin mihring hnênah duhthlanna chu A pe reng a ni; chu chu mihringten an hmang ve tur a ni. I thinlung chu nang chuan i tidanglam thei lo a, i thinlung duhnate Pathian hnênah i pe thei lo a, nimahsela, A rawngbawl chu i thlang thei a ni. I duhthlanna chu A hnênah i pe thei a, Ani chu tih tum tur leh bei tura Ama lawm nana nangmahnia thawktu chu A ni si a.

Chutichuani awmdan pumpui chu Krista Thlarau thu hnuaiah chuan lo awmin, i duhnate chu Amahah chuan a awm ang a, i ngaihtuahnate chu Amah nen a lo inrem thlap tawh ang.

Thiltha leh thianghlim duhnate hi an kal dik chhông chu a tha a; mahse heta i tawp mai chuan, engamah a sawt chuang lo. Mi tamtak chu, Pathian duhna anga inpêkna chang an hriat loh avangin, Kristian nih an duh lai leh an beisei laiin an boral ang. Tunah tak hian Kristian nih an thlang duh lo a ni.

Duhthlanna dik tak i hman chuan i awmdan pumpui kha tihdanglamin a lo awm thei ang. I duhthlanna Krista hnêna i pêk chuan, lalnate leh thiltihtheihna zawng zawngte chungah thiltihtheihna neiin i lo indah reng a ni. Chelh nghet tur chein chunglam atangin chakna i hmu ang a, chutichuan Pathian hnêna inpumpêk fona zârah chuan, nundan thar, rinnaa nunna chu i nei thei ang.

¹ Jeremia 29:13.

² Efesi 2:1; Isaia 1:5, 6; 2 Timothea 2:26.

³ Isaia 1:18.

⁴ Luka 14:33.

⁵ Isaia 53:12.

ISUA KROS MAK TAK CHUNGAH

Isua kros mak tak chungah khân,
Ropuina Lal thî ka hmùhin;
Ka hlâwkna ber ka ngainêp a,
Chapo, uanna ka ngaitlâwm a.

Pathian Kristâ thihna lo chu,
Thíldang engmah ka chhuâng tawh lo'ng;
Ka ngaihhlùt thíl tìnrêng pawh hi,
Amâ rawngbâwl nân ka pê ang.

A kùt, a kê, a lû én rawh,
Lungngaih leh hmangaih a luang hmún;
Chutiang êma intâwk chuan,
Hlîngin lúkhúm an siam ngai em?

Engkim mai hi ka tã ni se,
Pathian pêkah a tâwk lova;
Chutiang hmangaina nasâ chuan,
Thlarau, nùna, engkim a dùh.

—ISAAC WATTS

BUNG 6

RINNA LEH PAWMNA

Rinna hi thuâwihñain a chhonzawm loh chuan awmzia a nei lo. Mîin Pathian a rin chuan a thû a zâwmin, a nunah a lang chhuak thîn a ni. ‘Amah ka ring’ ti chung a thû zâwm sî lo chu mi dawthei a ni.

Thlarau Thianghlimin i chhia leh tha hriatna a tihñun hnûin, sual that lohzia te, a thiltihtheihzia te, a sualzia te leh a lungngaihthlâkzia te tlêm azâwng chu i lo hmu thiam a; tichuan sual chu tenawm ti takin i thlîr a. Pathian hnen aţangin sual chuan a tihrang chein, sual thiltihtheihna bawihah chuan i awm a ni tih i inhriat a, chhuah tuma i beih nasat poh leh ţanpuitu i ngaihzia i lo hre zual deuh deuh a, i chêtziat chu a thianghlim lova, i thinlung chu a bawhlhlahw a, i nundan chu mahni hmasialna leh sualnaa khat a ni tih i hriat hnuin ngaihdam leh tlenfai leh zalenna awm i lo chak ta a ni. Pathian nêna inrema awm tur leh Amah anga awm tur chuan enge i tih theih ang?

Muanna hi a ni i mamawh chu-Pathian ngaihdamna leh muanna leh rilrua hmangaihna chu. Chu chu sum leh paiin a lei thei lova, hriattheihñain a hre phâk lo, finnain a thlengpha bawk hek lo; i theihna ngawt phei chuan i beisei phâk rual a ni lo. Nimahsela Pathianin thilthlâwnpêk angin a rawn pê a, “Tangka pe lovin, a man pawh pe lovin,”¹ A ti ta zâwk a ni. I duh chuan ban la, man la i tã a ni mai ang. LALPA chuan, “In sualte chu sen lar angin awm tawh mah sela, vur angin a var ang, sen duk angin sen tawh mah sela, beram hmul angin a awm ang,”² a ti a. “Thinlung thar Ka pe ang che u a, rilru thar pawh in kawchhûngah ka dah ang,”³ A ti bawk.

I sualte i puan tawh chuan, i thinlungin hre reng tawh suh. Pathian hnênah chuan mahni ngei inpêk i lo tum ta. Tunah A hnênah kal la, i sualte silfai turin ngen la, thinlung thar A lo pe ang che. Chu chu A tiam tawh avangin A ti a ni tih ring mai la. Isuan he leia A awm lai khan chu chu a ni A zirtîr, Pathian chuan thilthlâwnpêk chu min tiam a, kan rin phawt chuan kan hmu ngei ngei ang, kan ta ngei a ni si a. A thiltihtheihnaa rinna an neih phawt chuan Isua’n mi natnate chu A tidam zel a; sualte ngaidam theitu a ni tih an rin a, Amahah rinngamna an hmuh theih nân, lang theih thilahte leh hmuh theih loh thilahte pawh a ţanpui thîn. He thu hi zeng A tihdam khan chiang takin A sawi, “*Engpawh ni sela, khawvêlah mihring Fapa hian sual ngaihdam theihna A nei tih in hriat nân,*” tiin (zeng hnênah chuan) “Tho rawh, i khum la la, i inah kal rawh,”⁴ a ti a. Chutichuan Johana pawhin Krista thiltihmakte a sawiin, “Hêng hi, Isua chu, Krista, Pathian Fapa a ni tih in rinna tur leh, in rin a, A hminga nun in neihna turin ziak a ni,”⁵ a ti a.

Isuan damlo A tihdam dan Biblea chhinchhiaha mawl te te aţang hian, sualte ngaihdam nâna Amah rin dan tur chanchin thenkhat chu kan zir thei. Bethsaida zeng chanchin i han en teh ang. Chu damlo khawngaihthlâk tak chu ţanpuitu nei lo a ni a; kum 38 lai mai a kut leh kete chu a hmang tawh lo a; chutichung pawh chuan Isuan, “Tho rawh, i khum la la, kein kal rawh,” A ti a ni. Damlo chuan, “LALPA, mi tihdam duh chuan, i thu ka awih ang e,” pawh a ti thei a. Mahse, chuti chuan a ti lo. Krista thu chu a ring a, tihdam a ni ta tih a ring a, wawi leh khatah thawh a tum ta mai a ni, kea kal a duh a, a kal ta ngei bawk reng a. Krista thu kha a tihin a tî a, tichuan Pathianin chakna A pe a. Tihdamin a lo awm ta a ni.

Chutiang bawkin misual i ni a. Tunhmaa i sualte kha i tlan thei tawh lova, i thinlung i tidanglam thei hek lova, mahnia intithianghlim thei i ni bawk hek lo. Nimahsela, Pathianin Krista zarah, chûng zawng zawng chu tihsak che A tiam a ni. Chu thutiam chu i ring a, i sualnate i puang a, Pathian hnênah nangmah ngei i inpe a. A rawngbâwl i lo duh a. Hei hi

nangin i tih ang ngein, Pathian pawhin nangmahah chuan A thu A tifamkim ang. Thutiam chu i rin chuan ngaidam leh, tlenfai i ni ta tih ring mai rawh. Pathianin a takin A rawn pe a ni; Krista'n zeng kea kal tur thu A pe a, ani'n a lo ring a, a dampui ta ang chiah khan, tihdamin i lo awm ta a ni. I rin phawt chuan chutiang chu a lo ni.

Siamthat i ni ta tih hriat tumin nghâk suh la, amaherawhchu, "Ka ring a, chu ti chu a lo ni, ka hriat vang ni lovin, Pathianin A tiam zâwk avangin," ti ang che.

Isuan, "Engkim in tawngtaia in dil apiang chu, hmu tawhah inngai ula, tichuan in hmu ang,"⁶ a ti a. He thutiamah hian awmzia riau a awm a, chu chu Pathian duhzawng anga kan tawngtaia hi a ni. Pathian duhzawng chu soal ata min tlenfai leh, A faa min siam leh nundan thianghlima min nuntîr hi a ni. Chutichuan hêng malsawmnate hi kan dilin, kan dil chu kan hmu ngei a ni tih kan ring a, kan dilte kha kan lo hmuh tawh reng avangin Pathian chu A fakawm e. Isua hnena kala tihfaia awm leh, dan hmaa zak lo leh inchhir lova awm chu kan vanneihna ropui a ni e. "Chutichuan, tunah zawng Krista Isuaa awmte tân chuan, thiamloh chantîrna reng a awm tawh lo. Tisa dan zawh lova, Thlarau dan zawh zâwktuah chuan."⁷

Tuna chinah zawng mahni ta i ni tawh lova; mana lei i ni tawh zâwk. "In awmdan engkhaw-ni-lawilo lak ata chu, thil chhe thei, tangka leh rangkachaka tlan in ni lova, Beramno hmêlhem lo leh bawlhhlawhka lo thisen anga, Krista thisen hlu chuan tlan in ni zâwk tih in inhre si a."⁸ Pathian rinna avanga chûng thiltih mawl tak zarah chuan, Thlarau Thianghlim chuan i thinlung chhûngah nundan thar a rawn siam tawh a ni. Pathian chhûngkaw zînga naupang lo piang ang chu i ni a, Fapa A hmangaih ang bawkin A hmangaih che a ni.

Tunah Isua hnênah mahni i inpe ta a, kir leh tawh hauh suh; A hnên aţang chuan intibo suh la, amaherawhchu, nî tinin, "Krista ta ka ni a, Ama hnênah ka inpe tawh," ti zâwk ang che. A Thlarau pe tur che leh, A khawngaihnaa vawng tur chein Ani chu dil la. Pathian hnêna i lo inpêk a, Amah i rin hian A fa i lo ni a, tichuan Amahah i nung tawh tur a ni. Tirhkohe chuan, "Chuvangin, Krista Isua chu in pawm ang khân, Amahah chuan awm rawh u,"⁹ a ti a ni.

Thenkhat chuan A malsawmna an dil theih hmian, siamthat an ni ta tih LALPA hnena han in enfiahrtir te te leh, in enthlâktîr te te ngaiin an hria a. Mahse Pathian malsawmna chu tunah tak pawh hian an dil thei si a. A khawngaihna, Krista Thlarau chu an chaklohnate tanpui turin an nei ngei tur a ni. Chuti a nih loh chuan soal an do thei lovang. Isua'n kan nihna ang chiah soal tak chung leh tanpui ngai tak chung leh mahnia kan din theihlohzia ang ngei hian, A hnena kal turin min duh a. Kan chaklohna zawng zawng nen, A ke bula inchhira tlûin, kan pan thei a ni. A hmangaihna kutin min pawm velna te, kan hliam A tumna te leh bawlhhlawhna zawng zawng aţanga min tlenfaina te hi A ropuina chu a ni.

Hei hi sang tam tak tlinlohna a ni. Isuan mihring chu a mi mal malin A ngaidam tîn tih hi an ring lo a. Pathian chu A thû-ah an kalpui lova; ngaidamna chu soal tinreng tana tih a ni tih hriat tumtu zawng zawng tan erawh vanneihna a ni. Pathian thutiamte chu i tan a ni lo tih rinhlehnate chu dah bo la. Dan bawhchhiaa sim lehtu tan a ni si a. Vantirhkohte chuan chakna leh khawngaihna chu ringtu tinreng hnênah chuan an rawn thlen sak tur a ni. An tana thi Isua chakna, thianghlimna leh felna hmu thei lo khawpa soal an awm lo. Ani chuan, sualnain a tihbawlhhlawh tawh an silhfen hlîp thla tur leh, felna kawrfual var hâktîr tur chuan A nghâk reng a; thi tur ni lovin, nung zawk turin anni chu A sawm a ni.

Pathian chuan mi tling lovin, midangte an tih angin min ti ve lova, A ngaihtuahate chu zahngaihna leh hmangaihate leh khawngaihate a ni zawk. LALPA chuan, "Mi suaksual chuan a awmdan chu bansan sela, mi fel lo chuan a ngaihtuahte chu bansan bawh rawh se, LALPA hnênah kir leh rawh se, tichuan ani'n a lo khawngaih ang; kan Pathian hnênah kir leh rawh se, ani'n a ngaidam nasa khawp dawn si a." "In bawhchhiatnate chu chhûm chhah mup tihbo angin ka ti bo ta bawh a; ka hnênah lo kir leh rawh u, ka tlan tawh si che u a,"¹⁰ a ti.

LALPA Pathian chuan, "Mihring thihnaah hian lâwmna reng reng ka nei lo; chuang chuan lo kir ula, nung ang che u,"¹¹ a ti a. Setana chu Pathian malsawmnate la bo tur chuan a inpeih reng a ni. Thlarau tâna beiseina awm chhun apiang lâksak che a duh a; mahse chu chu

a tih i phal tur a ni lo. Thlemtu chu ngaithla duh suh la; amaherawhchu, “Isua chu ka nun theih nân A thi tawh a ni. Ani chuan mi hmangaih a, ka boral hi A duh lo. Vanah Pa, mi khawngaih thei tak ka nei a; A hmangaihna chu kei chuan lo hmang sualin, A malsawma min pêk sate chu engmah lovah lo hmangral tawh mah ila, ka tho ang a, ka Pâ hnênah ka kal teh ang,” ti la, tichuan fapa tlanbo angin, “Vana mî chungah leh nangma mithmuhin thil ka tisual e, i fapa vuah tlâk ka ni ta lo ve; i hnênah inhlawhfa pakhat angin mi siam ve rawh,” ka ti ang ti zawk ang che. He tehkhinthu hian vakbote chu lawmluh an nih leh dan tur a hrilh che a ni. “Hla taka a la awm laiin a pain a lo hmu a, khawngaih êm êm a, a tlan a, a ir a chuktuah a, a fawp ngawih ngawih a.”¹²

He tehkhin thu pawh hi a nihna ang chuan a duhawmin a tha hlê a, mahse vana Pâ hmangaih tawp thei lo chu a sawichhuak zo lo. LALPA chuan A zawlnei hnênah, “Chatuan hmangaihna ka hmangaih che u a, chuvangin lainatnain ka hip thin chu u a ni,”¹³ a ti a. Misual chu Pa in ata a bo hlat hle a, ram danga a sum a khawhral lai pawh khan, Pa thinlung chuan ani chu a ngai êm êm a ni. Pathian hnênah kir leh chakna reng reng hi A Thlarau hruaina a ni.

I hmaa Bible thutiam tam tak chu i ringhlel thei em ni? Misualin kir a duh a, a sualte ngaihdam a lo duh lai hian, LALPA chuan sim chung a ke bula lo kal chu A khapin i ring thei em ni? Chutiang ngaihtuahnate chu paihbo daih rawh. Chutianga kan Pa vana mi rindan a lo liama i thinlung tina thei a awm lo. Ani chuan sualna A hua a, misual erawh chu A hmangaih a, Krista chu A pe ta, tupawh chhandam an nih theih nan leh ropuina rama chatuan malsawmna chu an chan theih nan. Tawngkam duhawm zâwk kan tan A hmangaihna sawichhuak tura A thlan aia mawi zâwk hi a awm thei ang em? LALPA chuan, “Hmeichhiain, a fa, a rîla rah chu a khawngaih lohna turin a nau hnute hne lai chu a theihngihl thei em ni? Thei e, chûngte chuan an theihngihl a ni thei e; nimahsela, kei chuan ka theihngihl lo vang che,”¹⁴ a ti.

Nangni ringhlel leh khur thinte u, en chho teh u; Isua chu kan tâna min dilsak turin a awm si a, A Fapa duh tak A rawn pêk avangin, Pathian chu a fak awm e; chutichuan i tan A thlawn maia A thih loh nân tawngtai rawh. Thlarau chuan vawiinah hian a sâwm a che. I thinlung zawng nen Isua pan la, tichuan A malsawmna chu i nei thei ang.

A thutiamte chu i han chhiarin hmangaihna leh kawngaihna sawisen rual loh tihlanna chu an ni tih hre reng ang che. Hmangaihna dai ngai lo thinlung ropui tak chu, khawngaihna chhiarsen rual loh nen chuan misualte hnênah hipin a awm. “A thisen avangin Amahah chuan kan tlanna kan nei a ni- A khawngaihna ngahzia ang zela kan bawhchhiatnate ngaihdamna chu.”¹⁵ Pathian chu nangmah tanpuitu che a ni tih hi ring mai rawh. Mihringah hian rilru lama Amah anna awmtir leh A duh a ni. Sual puang leh simin Amah chu pan la, Ani pawhin zahngaihna leh ngaihdamnain A lo pan ve ang che.

¹ Isaia 55:1.

² Isaia 1:18.

³ Ezekiela 36:26.

⁴ Matthaia 9:6.

⁵ Johana 20:31.

⁶ Marka 11:24.

⁷ Rome 8:1.

⁸ I Petera 1:18, 19.

⁹ Kolosa 2:6.

¹⁰ Isaia 55:7; 44:22.

¹¹ Ezekiela 18:32.

¹² Luka 15:18-20.

¹³ Jeremia 31:3.

¹⁴ Isaia 49:15.

¹⁵ Efesi 1:7.

LAL ISUA KAN THIAN THA BERIN

Lal Isua kan Thian thaberin,
Kan mangan laiin min lâwm;
Amâ hnêna kan tawngtaiin,

Kan thlén apiang hi a páwm;
Muãna tamtak kan chãn fo va,
Lungngaih mangan kan tuâr thlãwn;
Engkimah Lal Isua ring a,
Kan ÷awngtai loh avangin.

Thil hrèhawm leh thlêmna tâwkin,
Buaina lo awm bawk sela;
Tuilâi rapa lungngaih âiin,
Isuã lam ÷awngtai ila;
Amah tlùk Thian hlû leh rinawm,
Min Puitu kan hmù lovang;
Kan sual, kan chaklohna zawng zawng,
A hré vék, ÷awngtai ila.

Rilrù lamah chàk lo ila,
Mangan ritphùrh nei pawhin;
Isua hlû hi kan hùmhimna,
Lamah ÷awngtai ilangin;
Chhûngten min tuithlâr mahsela,
Thiante'n min hmùsit sela,
Isuã hnênah thû thlén ila,
Kan phãw hian min thlamuãn ang.
-H. BONAR

BUNG 7

KRISTA ZUITU NIH FIAHNA

Zâidamna te, ngilneihna te, hmangaihna te leh thuhnuairawlhna hi Krista zuitu nih fiahnate chu an ni. Krista zuitu nunah chuan Kristâ mîzia a lang thîn a ni.

“Chumi avang chuan tûpawh Kristaa a awm chuan thil siam thar a lo ni a, thil hluite chu a ral a, ngaihteh u, a lo thar ta.”¹

Mî chuan englai takin nge, khawii hmunah nge a pianthar a sawi thei kher lo ang; nimahsela, chu chuan a piangthar lo a ni tih a tilang chuang lo. Krista'n Nikodema hnênah, “Thlî khawiah pawh a duh duhin a tleh thîn, a rî i hria e, nimahsela khawi a tanga lo kal nge, khawiahng a kal dawn tih pawh i hre si lo; tupawh Thlarauva piang chu chutiingin an awm,”² a ti a. Thlî, hmuhtheih loh, a hnathawh erawh chiang taka hmuh leh hriat ang bawh hian Pathian Thlarau chuan mihring thinlung chhûngah hian hna a thawk a ni. Piantharna tura thiltihtheihna, mihring mita hmuh theih loh chuan, rilruah nun thar a siam a; Pathian anpuiin mi thar a lo siam a ni. Thlarau hnathawh chu a ngawih reng lai leh hriatthiam mang loh a nih lai pawhin, a thiltih chu a lang thîn. Pathian Thlarauvin thinlung a rawn tihthar tawh chuan, nundan chuan dikna chu a rawn entîr ve mai a. Kan thinlungte tidanglam tura engmah kan tih theih loh lai leh, Pathian nen inrema kan awm theih loh lai pawhin, keimahni leh kan hnathawh thate kan rin loh lai tak hian, nundan chuan Pathian khawngaihna chu keimahniah a awm leh awm lo a rawn tilang ang. Danglamna chu nungchangah te, awmdanah te leh tihduhzawngah te hmuh a ni ang. A danglam dawn a ni. Nungchang chu thil tha emaw thil thalo emaw tih zeuh zeuha lang thei a ni lova, thiltih than leh thusawi duh zawngah a lang ber a ni.

Krista thiltihtheihnain a tihthar lem loh pawhin pawnlam nungchang siam dikna chu a awm ve thei a ni tih hi a dik e. Mi thunun theihna duh vang leh mi dang ngaihsan duhna vang pawhin nundan tha tak a awm thei reng a. Mahni inzahna pawhin suala lang thil chu pumpeh turin min hruai thei a. Thinlung duhâm pawhin thil tha a ti thei tho a ni. Chuti a nih chuan, khawilama awm nge kan tum ang?

Tunge thinlung chu nei? Kan ngaihtuahnate chu tu hnênah nge a awm? Tunge biak kan duh thîn? Tunge kan duhna ril berte leh kan châkna berte nei le? Kristâ tã kan nih chuan kan ngaihtuahna chu A hnênah a awm a, kan ngaihtuahna duhawm berte chu Ama chanchin a ni a. Kan neih zawng zawng leh kan nihate chu A hnena dahhran vek an ni tawh a, A taksa ang pua, a thlarauva thawa, a duhzâwng tih leh thil engkima Amah tihlawm chu kan lo châk ngawih ngawih thîn.

Krista Isuaa siamthar lo ni tâte chuan, Thlarau rah, “Hmangaihna te, hlimna te, remna te, dawhtheihna te, ngilneihna te, thatna te, rinawmna te, thuhnuairawlhna te, insûmtheihna te,”³ an rawn chhuah ang. An tunhma châknate angin an awm tawh lo ang a, Pathian Fâ niin, rinnain A hniakhnung an zui zâwk ang, a nungchang puin, Amah angin an intithianghlim ang. Tunhmaa an thil huatte kha tunah chuan an lo ngaina a; tunhmaa an thil ngainat thîn te kha an lo hua a. Chapote leh mahni thuduhnate chu rilrûa inngaihtlawmnaah leh zaidamnaah an lo chang thîn. Ngaihtuahna nei lo mi leh chapo chu, thil ngaihtuah nasa mi leh, mi tihnuam an ni a. Zurui mi chu a lo rui tawh lova, mihur pawh a lo thianghlim a, khawvêl dan leh duhzâwng hlâwk lo chu dahbo a ni thîn. Kristian chuan “pâwnlam incheina” a zawng tawh lo ang a, “Thinlunga mihring thuhruk chu, rilru thuhnuai rawlh leh nunnemna silhfen chhe thei lo,”⁴ chu a zawng zâwk ang.

Siamthatna hnã a thawh si loh chuan sualsimna tak tak lan chianna a awm lo. Thutiam a tihthar leh a, a thilrûk tâkte a pêk leh a, a sualte a puan a, Pathian leh a mihringpuite a hmangaih chuan, thihna ata nunnaah a lût ngei ta a ni tih misual chuan a hrechiang thei ang.

Misual tak leh diklo tak anga Krista hnêna kan kal hian, A zahngaihna changtute kan lo ni a, thinlungah chuan hmangaihna chu a lo chawrchhuak thîn. Phurrit tinreng kha a lo zâng a; Krista nghâwngkaw l tiam chu a nuam baw k si. Thil tihtur chu hlimna a lo ni a, tuarna pawh chu lawmna a lo ni a. Kawng thim mupa langte kha, Felna Nî ațanga nizung ênnaah an lo chang zâwk thîn a ni.

Krista nungchang duhawmna chu A zuitûteah hmuh a ni ang. Pathian hmangaihna, A ropuina tura tlawmngaihna chu, kan Chhandamtu nunnah chuan thiltihtheihna a ni. Hmangaihna chuan A thiltih zawng zawngte chu a la nei thei ve lovin a la tichhuak ve thei lo. Isuan ro A relna thinlungah chauh khan a hmuh theih a ni. “Amahin min hmangaih hmasak avangin kan hmangaih a ni.”⁵ Pathian khawngaihna thinlung a tih thar hian, hmangaihna hi thiltihna bulpui a ni thîn. Hmangaihna chuan nungchang a tidanglam a, chaknate leh duhna țha lo a thunun a; inhuatnate a tireh a, duhnate chu a tiropui thîn. He hmangaihna hi rilrua a lo luhin nun a tinuam a, a velah thununna țha a tidarh thîn.

Pathian fate, a bîk takin ringtharte inven țulna thil pahni a awm a. Pakhatna chu kan sawi tawh angin mahni thiltih thlîra, chuta zuk inngahna, leh chûngte chuan Pathian nena inremna min neihtîr theia rinna hi a ni. Mi, dan zawma, mahni thawh ngeia thianghlim tumtu chuan, thiltihtheih loh a bei a ni. Mi'n Krista lova a tih theih chu bawlhhlawhna—duhâmnaa khat leh sua na a ni thîn. Krista khawngaihna chauh hian, rinna zârah chuan min tithianghlim thei a ni.

A lehlam panga diklohna hlauhawm deuh mai chu, Krista rinna hian Pathian dan zawmna ațangin mihringte a tichhuak a ni tih hi a ni. Rinna avang chauha Isua khawngaihna changtute kan lo nih avangin, kan hnathawhte hian tlanna kan nihnaah engmah tihtheih a nei lo.

Nimahsela, thuawihna chu pâwnlam dan mai a ni lo tih hria la, hmangaih rawngbâwl na erawh a ni zâwk. Pathian dan chu Ama awmdan sawichhuahna a ni a; hmangaihna dan tihpuitlinna a ni baw k. Chuvang tak chuan lei leh van A awpna dan bulpui chu a ni. Ka thinlung chu Pathian anpuia tihthar a lo nih tawh a, kan thinlunga Pathian hmangaihna nain zung a kaih tawh si chuan, kan nundan chuan Pathian dan a zawm lo ang em ni? Thinlunga hmangaihna dan a inphun tawh a, mihring chu A siamtu anpuia tihthar a lo nih tawh chuan, thutiam thar chu a lo famkim tawh a ni. “An thinlungah ka thupêkte ka dah ang a, an rilruah ka zia k baw k ang,”⁶ LALPAN a ti si a. Chutichuan dan chu an thinlunga zia k a nih tawh si chuan nundan chu a siam lo em ni? Thuawihna-hmangaih rawngbawlna leh Pathian hnena intukluhna chu zuitu nih chhinchhia hna dik tak chu a ni. Pathian lehkhahu chuan heti hian a sawi: “Pathian hmangaihna chu hei hi a ni, A thupêkte kan zawm hi.” “A thupêkte pawm si lovin, ‘Amah ka hria’ titu chu mi dawthei a ni, thutak amahah a awm lo.”⁷ Mihring chu thuawihna ațanga tihchhuah a hnêkin, rinna chauh, rinna ngei hi a ni, Krista khawngaihna changtûtea min siamtu chu, chu ngei chuan thuawihnaah chuan min hruai thei a ni.

Thuawihna maiin chhandamna chu kan chang a ni lova, chhandamna chu Pathian thilthlâwnpêk, rin vanga hmuh tur chu a ni zâwk si a. Nimahsela, thuawihna chu rinna rah a ni. “Amah chu sualte labo turin a lo lang tawh tih in hria e; Amahah chuan sual engmah a awm si lova. Tupawh Amaha awm reng chaun thil a tisual lo; tupawh thil tisual chuan Amah chu a hmu lova, hriat pawh a hre hek lo.”⁸ Hei hi fia hna dik tak chu a ni. Kristaa kan awm a, Pathian hmangaihna chu keimahnna a awm tak zet chuan, kan hriatna te, kan ngaihtuahna te, kan tumna te leh kan thiltihte chu, A dan thianghlimin a sawichhuah ang, Pathian duhzâwng nena inrem thlap a ni ang. “Naute u, tûma bumin awm suh u; felna titu chu a fel a ni, Amah A fel ang bawkin.”⁹ Felna chu Pathian dan thianghlim, Sinai tlânga thu sawm pêk khan hrihfiah a ni.

Krista rinna avanga dan zawm a țul tawh lo tih rinna hi, rinna dik a ni lova, ngaihdan satlia h mai a ni zâwk. “Rinna avanga khawngaihna chhandam in ni si a.” Nimahsela, “Rinna chu thiltih nei lovin amah chauhvîn a awm chuan thi a ni.”¹⁰ Khawvêla A lo kal

hmain Isua'n, Ama chungchâng thuah, “Aw ka Pathian, i duhzâwng tih hi ka lawmzâwng tak a ni; a ni, i dan thu chu ka thinlungah a awm reng e,”¹¹ a ti a. Vana A lâwn chhoh leh hma deuh lawk khân, “Keiin ka Pa thupêkte ka zawm a, A hmangaihin ka awm reng ang bawk hian,”¹² a ti leh a. Pathian lehkhabu chuan heti hian a sawi a: “A thupêkte pawm kan nih chuanin, chu miah chuan Amah kan hria tih kan hria e, ... ‘Amahah ka awm reng thîn’ titu chu Amâ awm ang bawk khân a awm ve tur a ni.”¹³ “Krista pawh khân A tuarsak che u avangin, hetiang ti turin koh in ni asîn; A hniakhnunga in zuina turin entawn tur A hnutchhiah che u kha.”¹⁴

Chatuan nunna awmdan chu, hmâna a awm ang bawkin tunah pawh thuhmun a la ni reng, kan nu leh pa hmasate an tlûk hma pawha vanram a awm ang chiah khân Pathian dan, felna famkim awihna chu a la famkim a ni. Chatuan nunna chu mi tlinglo tân pawh phal a nih chuan, van pumpui hlimna chu hlauthawn awmin a awm ang. Sual tan kawng hawn sak a ni ang a, a zuitu lungngaihna leh hrehawmna zawng nen awm reng tur chuan phal a lo ni ang.

Adama a tlûk hma chuan Pathian dan zawmin nungchang fel tak a tan siam theih a ni a. Nimahsela, hei hi a ti ta lova, tichuan a sualna avang chuan kan pianhmang rengah kan lo tlu ta a, mahniin kan intifel thei si lova. Misual leh thianghlim lo kan nih tâk tlat avangin, dan thianghlim chu kan zawm famkim thei lo a ni. Pathian danin a phûtte chu ti thei turin pumpelna A siam ta a. Lei chungah harsatnate leh thlêmnate kan tawh tur zîngah chuan A cheng ta ngei a. Sual erawh chu A sual lo. Kan tan A thi a. Tunah hian kan sualte lâkbo leh A felna min pêk chu A duh a. A hnênah i inpêk a, i Chhandamtu chu i pawm chuan, i nundan chu lo sual hlê tawh mahse, A felnaah chuan chhiar tel i ni ang. Krista nungchang chu i nungchang lo niin, la sual ngai reng reng lo ang chiah maiin Pathian hmaah chuan lawm luh i ni ang.

Hei aia nasa hian, Krista chuan thinlung a tidanglam a. Rinnain i thinlungah a cheng a. Hetiang inzawmna hian Krista chu rinnain zawm zel tur i ni, in duhthlanna chu Ama hnênah hlan reng rawh, hei hi i tih chhûng chuan nangmahah A duhzawng ti tur leh A tha tihzawng ang zêla ti turin hna A thawk ang. Chutichuan, “Tûna tisaa ka nung hi rinnaa nung ka ni, Pathian Fapa, mi hmangaiha ka aia inpetu rinnaah chuan,”¹⁵ tiin i sawi thei ang. Chutichuan, Isuan A zirtîrte hnênah, “A sawitu chu nangni in ni dâwn si lova, in Pa Thlarauin nangmahniah A sawi zâwk dâwn a ni,”¹⁶ a ti. Krista nangmahniah A thawh chuan, chutiang thlarau chu in tilang ang a, A thawh ang felna leh thuawihna hnate chu in thawk ang.

Chutichuan keimahniah hian chapona tur engmah kan nei lo a. Mahni inchawisanna tur chhan kan nei hek lo. Kan beiseina chhan awm chhun chu Krista felna, kan felna tura ruat taka chu a ni, chu chuan keimahniah A Thlarauin a thawk thei a ni.

Rinna kan tih hian, rilrua pai tur fiah tak a awm a, Bilbe-in *rinna* a tih ang chî leh thûrinte hi a danglam daih a ni. Pathian thiltihtheihna nunna leh A thu dik takte chu thil dik, Setana leh a hote pawhin thinlung taka an phat theih loh chu a ni. Bible chuan, “Ramhuaite pawhin an ring a, an khur thîn a sîn,”¹⁷ a ti a. Hei hi chu rinna a ni lo. Pathian thuah hian rinna chauh chu a awm a ni lova, duhthlanna, A hnena inpêkluhna a awm bawk a ni; thinlungte chu A hnênah lo pe nghetin, duhnate chu Amaha dah ngheha a lo awmin—chu ngei chu rinna, hmangaihnaa thawh niin, chu ngei chuan rilru chu a tihthianghlim thîn. He rinna zarah hian thinlung chu Pathian anpuia tihthar a lo ni. Thinlung tihthar loh chu Pathian dan hnuaiha a awm lova, awm thei pawh a ni hek lo, tunah erawh hi chuan LALPA dan thianghlimah chuan a lâwm ta zâwk a, tichuan, Sâm phuahtu angin, “Aw i dan hi ka va ngaina êm! Ni lengin ka ngaihtuah thîn a ni,”¹⁸ i lo ti ve thei ta a ni. Dana felna chu keimahni, “Tisa dana awm lova, Thlarau dana awm zâwkte,”¹⁹ hnênah chuan tihfamkim a lo ni ta bawk.

Krista ngaihdamna hrethiama Pathian fâte nih duh tak zet si, an awmdan famkim lohzia leh an nundan dik lohzia hrethiamte an awm a, chutichuan an thinlungte chu Thlarau Thianghlimin a tihthar a ni tih an ringhlel mai thîn a. Chutiang mi hnênah chuan, “Beidawng mai suh,” ka ti duh a ni. Kan tlinlohnate leh kan diklohnate avangin Isua ke bula tãpa kûn fo tur kan ni a; nimahsela, kan beidawng mai tur a ni lo. Hmelmain min hneh lai pawh hian, Pathian hnar leh theihnghilh a, paihchauh tlâk mai kan ni lo. Kan ni awzawng lo mai, Krista chu Pathian dinglamah kan tana min ngensakin a awm a ni. Hmangaih Johana chuan, “Thil

in tihsual loh nân hêng thu hi in hnênah ka ziaak a nih hi. Tûpawhin thil a tihsual chuan, Pa hnêna min Sawipuitu, Isua Krista mi fel chu kan nei e,²⁰ a ti a. Tichuan, “Pa ngeiin A hmangaih si che u a,”²¹ Isuan A tih hi theihngihl reng reng suh. A hnena awmtîr che A duhin, A thianghlimna chu nangmaha lantîr A duh a ni. I duh chuan A hnênah inpe rawh, nangmaha hna thawk tantu chuan Isua Krista lo kal hun thlengin a hruai zêl ang che. Thahnemngai zual zâwkin tanngtai la; nasa deuhvin ring tlat rawh. Keimahni thiltihtheihna kan rin tâk loh avangin, Chhandamtû thiltihtheihna chu i ring nghet ang u khai, a ni, kan damna chu i fak ang u.

Isua chu i hnaih zawh poh leh, i diklohna chu i mitah a lo lang Chiang mai ang; i thil hmuh dan chu a lo Chiang zâwk ang a, i famkim lohnate chu A awmdan famkimah chuan Chiang taka hmuh a lo ni tawh ang. Hêngte hi Setana buminate chuan an thiltihtheihna an hloh tawh tih lanchianna chu a ni a; chutichuan Pathian Thlarau chuan a lo chawktho ta che a ni.

Mahni sualzia hre lote thinlungah chuan Isua tâna hmangaihna thûk tak chu a awm thei lo. Rilru, Krista khawngaihna in a tihdanglam tawh chuan Pathian nungchang chu a ngaina ang a; nimahsela, keimahni nundan mawi lohna kan hmuh loh chuan Krista mawina leh thâtna kan la nei lo a ni tih a lang Chiang a ni.

Inngaihhlutna kan neih tlêm zawh poh leh, kan Chhandamtu thianghlimna leh duhawmna chu kan ngaihlu ting mai a. Kan sualzia hmuhna chuan min ngaidam theitu hnên lamah chuan min kaltîr a, rilru hian tanpui a ngaihzia a hriatchhuah chuan, Krista hnên thlen a, tiltihtheihnain Ani chu A lo intilang bawh ang. A hnênah leh Pathian thu lama hruai kan ngaihzia kan hriat zawh poh leh, A nungchang chu kan ngaisang ang a, A awmdan chu kan lantîr zual deuh deuh ang.

¹ 2 Korin 5:17.

² Johana 3:8.

³ Galatia 5:22, 23.

⁴ 1 Petera 3:3, 4.

⁵ 1 Johana 4:19.

⁶ Hebrai 10:16.

⁷ 1 Johana 5:3; 2:4.

⁸ 1 Johana 3:5, 6.

⁹ 1 Johana 3:7.

¹⁰ Efesi 2:8; Jakoba 2:17.

¹¹ Sâm 40:8.

¹² Johana 15:10.

¹³ 1 Johana 2:3-6.

¹⁴ 1 Petera 2:21.

¹⁵ Galatia 2:20.

¹⁶ Matthaia 10:20.

¹⁷ Jakoba 2:19.

¹⁸ Sâm 119:97.

¹⁹ Rome 8:1.

²⁰ 1 Johana 2:1.

²¹ Johana 16:27.

ENNA NÜNNÊM

Ênna Nünnêm, thîmin ka vêl a bãwm,
 Mi kâi ang che,
 Zãn a ni e, in hlàtin ka lo awm,
 Mi kâi ang che;
 Ka kê vêng la, thlîr hlàt ka dîl love,
 Tlêm tê a tâwk,
 Pên khat pawh ni mah se.

Hetiang ka dùhin ka ɬawngɬai ngai lo,
 Mi kâi ang che;
 Ka kawng ka thláng dùh ɬhîn tûnah erawh
 Mi kâi ang che;
 Ní hlím ka lăwm ɬhîn, hlàuhna awm mah se,
 Chapovin min
 Hneh kha theihngihl ang che.

I theihnain min hnêm tûnhnû pawha'n,
 Mi kâi ang che;
 Káwng chhùk chhovah, khãm leh suar nasa a'n
 Mi kâi ang che;
 Tin, nakinah khawvârin ka hmâa,
 Lui kâi sã chu,
 Ka tâwk ang, àwmho nân.
 —NEWMAN

BUNG 8

KRISTAA THANLENA

Nausên, a piantirh ațanga țhang lo chu piangsual a ni. Piantharna hi Kristâ hniakhnung zuitu nih na atâna kâilâwm chu a ni a, Kristâ duhzâwng anga nun chhoh zêl chu pianghar nun a ni.

Thinlung danglamna avanga Pathian fâte kan lo nihna hi, Bible chuan piantharna a vuah a. Loneitûin chi țha a theh țiak nêh hian tehkhin a ni leh bawk a. Chutiang bawkin Kristaa lo inlet tawhte chu, Krista Isuaa nutling patlinga “țhang lian”¹ a rahrawn chhuah tur ang chu a ni. Isaia chuan, “Anni chu chawimawia an awmna turin, felna thing, LALPA phunte,”² tia vuah an ni ang a ti a. Chutichuan thlarau lam nundan thurûkte chu kan hriat fiah theih nan khawvel thil nunna ațangte chuan tehkhinna siam a ni.

Mihring thiamna leh finna zawng zawngte hian khawvêla thil te ber chungah pawh nunna an siam thei lo. Pathian ngeiin nunna A pêk vang chauhin a ni, thlai te rannung te pawh hi an nun theih ni. Chutichuan, Pathian hnen ațanga nunna avang chauh chuan a ni thlarau lam nunna chu mihringte rilrua a pian thin ni. Mihring chu chung lam ațanga “a pian thar”³ chauh loh chuan, Krista’n nunna pek A tum changtu a ni thei lovang.

Nunna a awm angin, țhanna pawh a awm a. Pangpâr kuhmum tivultu leh, a par tirahtu chu Pathian a ni. Ama thiltihtheihnaah bawk hian buh chi pawh hi a lo țhanglian a, “A tir berah a kung chu mi hnuah chuan a vui, mi hnu lehah a vuiah chuan buh fang pum chu.”⁴ Zawnei Hosea chuan Israela chu “Lili angin a țhang ang a,” tin “Buh angin an chawr ang a, grep hrui angin an țhang ang,”⁵ a ti. Isuan, “Tukinpâr țhanzia hi ngaihtuah rawh u,”⁶ min ti bawk. Thalaite leh pangpârte hi anmahni duh ang leh châk angin an țhang lova, Pathianin an nunna tura A pek an dawn angzia zêlin an țhang zawk a ni. Naupangin ama duh thuin emaw ama theihna ve hrim hrimin emaw a intisang chuang thei lova, nangni pawhin in chaknain emaw, in beihvakna vangin emaw, thlarau lam țhanna chu in ang thei chuang lo. Thalaite leh naupangte hi an vela nunna petu boruak te, ni êngte, chaw te hmuin an lo țhang a. Krista chu Amah ringtute tan chuan rannungte leh thalaite hnena hêng khawvêl thilthlawnpêk ang hi a ni. Ani chu an “Kumkhaw êntu,” leh an “ni leh phaw,”⁷ a ni si a. “Israel tân daifim tla ang,”⁸ a ni ang a, “Ani chu hlobet rãwtna chung a ruah tla angin a tla ang.” Ani chu tuinung, “Pathian chhang.... Van ațanga lo chhuaka, khawvel hnena nun petu chu,”⁹ a ni.

Boruakin khawvêl hi a hual vel ang चाहin, Pathian chuan, A Fapaa thilthlawnpêk chhiar sen loh chuan, khawvêl pumpui hi khawngaihna boruak chuan a hual vel a. Tupawh he nunna boruak hîp duh apiang chu an nung ang a, tichuan Krista Isuaa nutling patling ni turin an țhang lian ang.

Pangpârin ni lam a hawi a, tichuan nizung êng takin a mawina leh a par dan tur tâwk a lo țanpui thei ang khan, keini pawhin Felna Nî lam chu kan hawi ang a, van enna chuan min rawn en ang a, tichuan kan nungchang chu Krista angin a țhang lian ang.

Isuan, “Keimahah awm reng rawh u, kei pawh nangmahniah ka awm reng ang. Pêng chu, grep hruaia a awm reng loh chuan amahin a rah thei lo ang bawkin, nangni pawh keimaha in awm reng loh chuan, in rah thei lovang.... Keimah lovin engmah in ti thei si lo,”¹⁰ A tih hian he thu bawk hi A zirtîr a ni. Thingzârin rah a chhuahna tur leh a țhanna turin a kungpui a ring ang bawkin, nundan thianghlina nung tur chuan Krista chung a inngat tur i ni. Pathian hnên ata i kal hranin, nang chuan nunna i nei lo. Thlêmna do turin emaw, khawngaihna leh thianghlinaa țhang turin emaw thiltihtheihna i nei bawk hek lo. Amahah chuan awm reng la, tichuan i țhang lian ang. Amaha i awm chuan, vuai leh rah chhuah lovin i awm lo ang a, lui tui awm rengnaa thing phun ang i lo ni ang.

Mi tam tak chuan thil thenkhat chu anmahni maia tih turah an ruat thin. Sual ngaihdam nan Krista chu an ring tawh na a, nimahsela, anmahni theihnaa awm that an tum leh si thin. Chutianga beihna zawng zawngte chu a hlawhtling lovang. Isuan, “Keimah lovin engmah in ti thei si lo,” a ti a. Khawngaihnaa kan thanna te, kan hlimna te leh kan hmantlakna zawng zawng te hi, Krista nena kan inzawmna chungah chuan a inngat vek a ni. Amah nen englai pawha kan inzawmna leh Amaha kan chen rengna hi khawngaihnaa kan than lenna tur chu a ni. Ani chu kan rinna bul tantu mai a ni lova, A ti zotu a ni bawk si a. Krista chu A hmasaber leh a hnunngber leh englai pawha Thawktu chu a ni. Ani chu kan tihur tannaah leh a tawpnaa awm chauh tur A ni lova, kan kawnga kan ke pen tinrenga awm tur a ni. Davida chuan, “LALPA chu ka hmaah ka awmtir fova; ka ding lama a awm avangin ka nghing lovang,”¹¹ a ti.

“Engtin nge Krista hnena ka chen ang” tiin i zawt em ni? A hmasaa Amah i pawm dan ang bawk khan. “Krista Isua LALPA chu, in lawm ang bawk khan, Amahah chuan awm rawh u.” “Mifel chu rinnain a nung ang,”¹² tih a ni. Pathian hnênah chuan A ta ni tur leh A rawngbawl a, Ama thu awih tur chuan i inpe ta a; tichuan, Krista chu i Chhandamtuaah i nei ta a ni. Nang chuan i sualnate chu i tlan thei lovin, i thinlung i tidanglam thei bawk hek lo. Nimahsela, Pathian hnena mahni inpein, Krista zarah chuan heng zawng zawng hi i tan A ti a ni tih i ring ta a ni. Rinnain Krista ta i ni a, rinnain Amaha thanglan tur i ni, lak leh pekin. Engkim i thinlung te, i duhzawng apiang zawm turin Ama hnênah inpe la; Krista, malsawmnaa khat chu, i thinlunga cheng tur leh i chakna leh i felna leh chatuana nangmah tanpuitu ni turin i nei ngei ngei tur a ni, Ani chuan thuawih theihna chu A pe ang che.

Zingah Pathian hnenah inhlân thin la; chu chu i hna hmasa berah nei ang che. I tawngtaina chu, “Aw LALPA, Nangma ta liau liau ni turin mi hmang ang che. Ka tumna zawng zawngte chu i ke bulah ka rawn ngat e. Mi awmpui la, ka hna zawng zawng chu nangmahah tihin awm rawh se,” tih hi ni se. Hei hi ni tina tih tur a ni. Tûk tin, Pathian hnenah indah hrang ang che. I tumna zawng zawng chu Ama hnenah hlan vek la, A enkawlina danin a kawhmuh che angin, bansan tur A tih chu bansan la, tihzel tur A tih chu ti zel rawh. Chutiang chuan ni tinin Pathian kutah nunna pein i awm thei ang a, tichuan i nundan chuan Krista nundan a lo ang deuh deuh ang.

Krista nun hi nundan hahdam tak a ni. Hlim hlea inhriatna chu a awm kher lo a ni thei a; mahse, rinna thlamuanawm tak a awm a ni. I beiseina chu A chakna nen a inzawm a, i âtna chu A finna nen, i theihlohna chu A theihna ropui nen. Chutichuan mahni inen tur i ni lova, rilru pawh chu mahni chungah chentir tur a ni hek lo, Krista en zawk tur a ni. Rilru chu A hmangaihnaah te, A mawinaah te leh A awmdan famkimahte chuan chentir la. Krista mahni inphatna te, Krista inngaihtlawmna te, Krista thianghlimna te leh Krista hmangaihna chhiarsen lohte hi a ni rilrua ngaihtuah ber tur chu. Amah hmangaihna, Amah entawn a, Ama chungah inngat vekin a ni Amah anpuia tihdanglama i awm dawn ni.

Isuan, “Keimahah awm reng rawh u,” a ti a. Heng thute hian chawlhna rilru te, nghehna te leh ringhehna te a rawn thlen a. “Ka hnenah lokal ula... ka chawhtir ang che u,”¹³ tiin A sawm leh a. Sâm phuahtu thute chuan, chu bawk chu a sawichhuak, “LALPAah chuan chawl la, Amah chu nghak fan fan rawh,” tiin. Isaia chuan, “Muang taka awmnaah leh ring taka awmnaah hian in chakna a awm ang,”¹⁴ a ti a. He chawlhna hi awm hle hlea hmuh a ni lo a; Chhandamtu chawlhna tiama min sawmna chu, thawk tura sawmna a ni bawk a ni: “Ka nghawngkawl bat ula,....chawlhna in hmu ang.”¹⁵ Thinlung, Krista hnena chawl tak tak mi chu Ama tana thawk thannemangai ber leh taima ber a ni ang.

Rilru hi mahni chungah a chen chuan Krista, chakna leh nunna bulpui chu a hawisan a ni. Chhandamtu ngaihaven gunna lo lakbo hi Setana thil tum fo chu a ni a, hetiang kawnga rilruin Krista a pawlna leh a zawmna chu a dal theih nan. Khawvel nawmsakna te, damchhung khawsak ngaihtuahna te, lungngaihna te, midang diklohna te emaw, nangma diklohna te ngei leh famkimlohna te a engah emaw, a nih loh leh heng zawng zawngahte hian rilru tihkawihna Setana chuan a zawng ang. A tumnate chuan hruai sual che suh se. Mi tam tak, Pathian hriatna nei tak tak leh Pathian tâna nun duh thinthe pawh hi an diklohna te leh an chaklohnate ngaihtuah reng thin turin a hruai fo a, tichuan, Krista hnen atanga anmahni

tihrangin, hnehtu nih a beisei ðhin a ni. Chhandam kan nih dawn leh dawn loh hlauhthawnnaah leh, chaknaah mahni hi thupui berah kan insiam tur a ni lo. Hêng zawng zawngte hian kan chakna Hnâr aţang chuan rilru a hruaibo ðhin a ni. I rilru chu Pathian hnenah, hlan la, Amah chu ring nghet rawh. Isua chanchin chu sawi la, ngaihtuah bawkw rawh. Amahah chaun mahni hi lo bo rawh se. Rinhllehna zawng zawng dah bo la; i hlauhnhate chu bansan rawh. Tirhkoh angin, “Ka nung a ni, keimah erawh chu ka ni tawh lo. Krista chu keimahah A nung zawk a ni, tuna tisaa ka nung hi rinnaa nung ka ni—Pathian Fapa, mi hmangaiha ka aia inpetu, rinnah chuan”¹⁶ tiin. Pathianah chuan chawlhahdam la, A hnena i kawltîr tawh chu A vawng him thei a ni. A kuta i indah chuan nangmah hmangaihtu zârah hnehtu aia ropui zâwkin A siam ang che.

Krista mihrinna chu hmangaihna hrui phelh theih rual loh, mihringin ama thua a phelh tih ngawt loh chuan, Ama hnenah chuan A phuar tlat a. Setana chuan he phuarna hi tichat tur leh Krista hnen aţanga min tihrang turin englai pawhin min thlem reng a. Heng hian a ni kan ngaihvena kan beih a, kan ðawngtai a tul ni, chutichuan hotu dang thlang tura engmahn min bum theih loh nân englai pawhin duh kan thlang thei si a. Nimahsela, Krista lam chu i en reng ang u khai. Ani chuan min vawngghim dawn nia. Isua en hi kan himna a ni. A kut ata chu engmahin min tithlawn thei bawkw hek lovang. Amah chu en rengin, “ropuina aţanga ropui zêlin, chu mi anpui ngeia awm turin tihdanglammin kan awm ðhin.”¹⁷

Chutiang chuan a ni zirtîrte chuan Chhandamtu duhawm tak anna chu an neih ni. Chung zirtîrte chuan Isua thute an hriatin Amah an mamawhzia chu an hria a. An zawng a, an hmuchhuak a, Amah an zui ta a ni. Inah te, chawkwîlnaah te, pindan chhûngrilah te leh loah te A hnenah chuan an awm ta zel a. Zirtîrte kiang zirtu angin A hnenah chuan an awm a, nitin, A ka aţang chuan thutak thianghlim zir tur chu a dawng reng bawkw a. Rawngbâwltuten an pu an en angin, an tihur zir turin Ani chu an en a. Chung zirtîrte pawh chu “Keimahni nungchang ang pû mihring bawkw”¹⁸ an ni a. Sual do tur thuhmun bawkw an nei. Nundan thianghlima nung turin khawngaihna thuhmun bawkw an mamawh a ni.

Zirtîr, hmaingaih Johana, Chhandamtu ang ber pawh khan pianpui nungchang mawi a nei bîk lo. Ropui duh mi leh mahni intihchallan duh mi chauh pawh a ni lova, tihluh hmang mi leh thinrim hmang mi a ni zâwkw bawkw. Nimahsela, Pathian nungchang chu amaha tihlan a lo nih zet chuan, ama tlinlohna a hmu thiam a, chu hriatna chuan a dahhniam ta a ni. Chakna leh dawhtheihna te, thiltihtheihna leh nunnêmna te, lalna leh inngaihtlawmna te, Pathian Fapa nîtin nuna a hmuh chuan, a rilru chu fakna leh hmangaihna a lo khat ta a. A hotu a hmangaihna avanga mahni a lo intheihngihl thlengin, nîtin a thinlung chu Krista lama hîpin a awm a. A huatthu chhiatzia leh a tumsanate chu, Krista thiltihtheihnaah chuan pêkluh a lo ni ta a. Thlarau pianthartîrte chuan a thinlung a tithar a. Krista hmangaihna thiltihtheihna chuan nungchang danglamna a rawn thlen ta a ni. Hei hi Isua nêna inzawmna rah ngei a ni. Krista chu thinlunga a chên hian, pianpui nun chu a tidanglam ðhin. Krista Thlarau, A hmangaihna chuan thinlung a tinem a, rilru a hneh a, ngaihtuahnate a tithoin Pathian leh van lamte a duhtîr ðhin.

Krista chu vana A chhoh tawh hnu pawhin, A la awm fo a ni tih hriatna chu, A zuitute hnenah a awm zel a. Ama awmna chu a ni hmangaihna leh ênnaa khat chu. Isua, Chhandamtu, anmahni kal puia, tîti puia ðawngtai puitu; beiseina leh thlamuanna thu an thinlunga sawitu chuan nunna thuchah A sawi laia an hnên ata vana hruaichhohva a awm lai leh, vantirhkohten chhûm zînga Amah an rawn hmuah lai khan, A aw ri chu an hnênah a lo thleng a. “Ngai teh u, kei kumkhuain, khawvel tawp thleng pawhin, in hnênah ka awm zêl ang,”¹⁹ tiin. Ani chu mihring taksa ang pûin vanah A chho ta. Pathian lalthutphah hmaah chuan an Thian leh Chhandamtu ni fawmin A awm tih an hria; A tuarpuate chu a danglam chuang lova, mihring tuarnate A la hriatpui reng a ni. Pathian hmaah chuan A thisen hlu tak ðhatna chu pein, A kut leh A kea hliamte chu entîr chungin A tlansate tâna man A pêk tak chu hre rengin A awm ta a ni. An tân hmunte han siam turin vanah A chho a, Ama hnêna anmahni hruai turin A lo kal leh dâwn tih pawh an hria.

Isuan van A lâwn hnua an intawhkhawm leh chuan, Pa hnêna Isua hminga thil dîl chu an châk hlê a. Thinlung taka ðawngtaiin an kûn a, “Pâ hnênah engpawh in dîl chuan, Keima

hmingin A pe ang che u. Tun thlengin Ka hmingin engmah in la dîl lo; dîl rawh u, tichuan in hmu ang, in lawm a kimna turin,²⁰ tih thutiam hi an sawi rual a. Rinna ban phar sâng zêlin, “Thîa kha Krista Isua chu a ni si a; a ni, tho leh ta zâwka, Pathian ding lama awma, min sawisaktu bawka kha a ni,”¹² tihah an inngat a. Pentikost nî chuan Thlamuantu, Krista’n, “Nangmahniah a awm reng dâwn a ni,” a tih kha a lo thleng a. A sawi zel a, “Ka kal in tân a t̄ha e; ka kla loh chuan, Thlamuantu chu in hnênah a lo thleng dâwn si lo, ka kal erawh chuan in hnênah ka rawn tîr ang,”²² a ti a. Chuta chin chu Krista chu A fate thinlungah Thlarauvin A awm ta reng a ni. Amah nena an inzawmna chu an hnêna mihring a nih laia an zawmna âi khân a hnai ta zâwk. Krista enna, hmangaihna leh thiltihtheihna chu anmahniah a lo êng chhuak a, tichuan miten an hmuhin, “mak an ti hîe a; Isua hnênah an awm tawh tih an hre ta a.”²³

A zirtîrte hnêna Krista nihna zawng zawng kha, vawiinah hian A fate hnênah nih ve A duh a ni. A zirtîr tlênte A vela an lo kal khawm a, A tawngt̄aina hnuhnungberah khân, “Hêng hote tan chauh hian ngensak ka ni lo, an thu avanga kei mi la ring turte tan pawh ngensak ka ni baw e,”²⁴ a ti.

Isua’n kan tân tawngt̄aiin, Pa nen pumkhat an nih ang bawka, Amah nen pumkhat kan nih theih nan A ngen a ni. Inpumkhatna mak tak a va ni êm! Chhandamtu chuan Ama chungchângah chuan “Fapa chuan Amahin engmah A ti thei lo.” “Pa keimaha awm chuan thil A ti zâwk t̄hîn a ni,”²⁵ a ti. Krista chu kan thinlunga A chen chuan, keimahniah “A duhzâwng tih tum tur leh bei turin,”²⁶ A thawk ang a; Thlarau thuhmun bawk chu kan tilang ang. Chutiang chuan, Amah hmangaih leh Amaha chêngin, “Engkimah Amahah kan t̄hang lian thei zâwk ang; Amah chu Lû a ni, Krista chu.”²⁷

¹ 1 Petera 2:2; Efesi 4:15.

² Isaia 61:3.

³ Johana 3:3.

⁴ Marka 4:28.

⁵ Hosea 14:5, 7.

⁶ Luka 12:27.

⁷ Isaia 60:19; Sâm 84:11.

⁸ Hosea 14:5; Sâm 72:6.

⁹ Johana 6:33.

¹⁰ Johana 15:4, 5.

¹¹ Sâm 16:8.

¹² Kolosa 2:6; Hebrai 10:38.

¹³ Matthaia 11:28, 29.

¹⁴ Sâm 37:7; Isaia 30:15.

¹⁵ Matthaia 11:29.

¹⁶ Galatia 2:20.

¹⁷ 2 Korin 3:18.

¹⁸ Jakoba 5:17.

¹⁹ Matthaia 28:20.

²⁰ Johana 16:23, 24.

²¹ Rome 8:34.

²² Johana 14:17; 16:7.

²³ Tirhkohte 4:13.

²⁴ Johana 17:20.

²⁵ Johana 5:19; 14:10.

²⁶ Filipi 2:13.

²⁷ Efesi 4:15.

KAN PATHIAN KAN PUIPA PANGNGAI

Kan Pathian kan Puipa pângngai,
Kan hmálam beiseina;
Kan hliákhùhna khawdúr thlènlai,
Kan chatuan in Nangmah.

Nangmâ lalthùtphàh phênah chuan,
I mí an chêng muang thei;
I bán phàr mai hi keini tân,
A tâwk e, phâw kan nei.

Tlâng rêng an lo dìnchhuah hmâa,
Lei la ìnrèl hmâ hian;
Pathian i ni réng chatuana,
Dang chuang ngai lo chatuan.

Nangmâ tân kùm sang sawm pawh hi,
Mìt kháp kâr a tling lo;
'Tûnhmâ tân hnû' keini'n kan ti,
Nangin 'tûn' i ti fo.

Kan Pathian, kan Puipa pângngai,
Kan hmálam beiseina;
Kan hliákhùhna khawdúr thlen lai,
Kan chatuan in Nangmah.

—ISAAC WATTS

BUNG 9

HNATHAWH LEH NUNNA

Krista zuitu chuan chanvo pawimawh tak mai a nei a, chû chanvo chu a thlarau nunna atâna Chhandamtu rawngbâwl a, hnathawh chu a ni. Chhandamtu chuan a nunna hial sêngin min thawhsak sî a.

Khawvêl leh thilsiam zawng zawng tân hian Pathian chu nunna te, ênna te leh hlimna bulpui a ni. Nî ațanga nizung ênna te ang leh, tuihnânei ațanga lui tui luang hiau hiau angin, malsawmnate chu Pathian hnên ațangin thilsiam tinrêng hnênah a lo luang chhuak țin. Pathian nunna mihringte thinlunga a awmnaah tawh phawt chuan, hmangaihna leh malsawmnain midangte hnênah a luang chhuak vê ang.

Chandamtu lâwmzâwng chu, tlu tawhte kaihthawh leh tlanchhuah hi a ni. Chumi atân chuan Amâ nunna ngei pawh ngaihlu chang lova, mualphona chu ngainêpin, kros chu A tuar ta zâwk a ni. Chutichuan, vantirhkohte pawh midangte hlim nân an thawk reng țin, chû chu an hlimna a ni sî a. Mahni hmasial thinlungten zahthlâk leh tlâwm thlâka an ngaih, miretheite leh nihna kawng rinrênga hnuaihning zâwkte rawngbâwl chu, سوالنا nei lo vantirhkohte hnathawh chu a ni. Krista, mahni inhlantu hmangaihna rilru chu a ni vanram tikhattu chu, an hlimna chhan ber pawh a ni ngê ngê. Hei hi Krista zuaitûte rilru neih tûr leh an hnathawh tûr chu a ni.

Kristâ hmangaihna chu, thinlunga vawn thianghlim a nih chuan, thil rimtui tak angin thuhrûk theih a ni lo. Mî a thunun theihna thianghlim chu kan tawh apiangte hriat a lo ni țin. Thinlunga Krista Thlarau chu, thlalêra tui hna nei, engkim tiharhtu leh boral tûrte nunna tui inchâk tirtu ang chu a ni.

Isuâ hmangaihna chu, Amâ thawh ang, mihring malsawmna leh tundinna tûr hnathawh châknaah chuan tihlan a ni ang. Vana kan Pâin thilsiam zawng zawng A ngaihsakzia lamah chuan hmangaihnaah te, nunnêmnaah te leh tuarpuinaahte chuan a hruai ang.

He lei Chhandamtu nundan chu, nundan awlsam leh mahni tâna inhmanna a ni lova, châwl lo leh ținahnemngai taka leh ning lovin mihring boral chhandam nâna A thawk zâwk a ni. Ran chawpêkna thlêng ațanga Kalvari tlâng thlengin mahni inphatna kawng A zawh a, hna harsâ, zinna hrehawm takte leh nasa deuhva fîmkhur a ngaihnaahte khân, âwlina zawng mai lovin, Ani chuan, “Pathian Fapa chu rawngbâwlsaka awm tûrin A lo kal lova, rawngbâwl tûr leh mi tamtak tlan nâna A nun pe tûr zâwkin a lo kal a ni,”¹ tih chu, A damchhûnga A tum ropui ber pakhat niin, thildang rêng rêng chu a vê chauh an ni. Pathian duhzâwng tih leh A hnathawh zawh hi a châw leh intûr a ni. Amâ duhzâwng chuan A hnâah chuan hmun leh hun rêng a chang lo.

Chutichuan, Kristâ khawngaihna changtûte chuan, midang A thihchhan vête pawh khân, van thilpêk chu an chan ve theih nân, tuar an peih reng a ni. An chênna khawvêl chu an siam țin deuh theih nân an tih theih apiang chu an ti ang. Hê rilru hi thlarau dik taka inlette ținlenna lang fiah tak chu a ni. Mi'n Isua, țin hlu tak a hmuhchhuah vêleh midang hnêna hrih châkna a thinlungah a lo awm țin a. Chhandamna leh tihthianghlimna thutak chu a thinlungah khârhan theih a ni lova, Kristâ felnaa thuam kan lo nih a, A Thlarau lâwmnaa kan khah tawh sî chuan, kan ngawi hlê hlê thei lovang. LALPA ținazia chu kan hmuh a, kan tem tawh bawh sî zawngn, thil eng emaw sawi tûr kan nei ang. Filipa'n Chhandamtu a hmû angin, a hnêna awm vê tûrin midangte kan sâwm ang. Krista mi hîpna leh khawvêl lo awm leh tûr hmuhtheih loh chanchinte chu midang hnênah hrih vê kan tum ang. Isua kawng zawh

tâk chu zawh châkna ropui tak a awm ang a. Kan kiang vêla mîte chuan, “Pathian Beramno khawvêl sual kalpuitu,”² chu en vê sê kan ti êm êm ang.

Midangte malsawmna tûra beihna chu, kan tân malsawmna a lo ni hlauh ang. Tlanna remruat tih-tûr min pêk hi, Pathian tumna chu a ni rêng a. Ani chuan mihringte chu Pathian awmdan latûte nih theihna chanvo A phalsak diam a, tichuan an mihringpuite hnêna malsawmna an thehdarh vê theih nân. Hei hi chawimawina sângber leh lâwmna ropui ber Pathianin mihringte hnêna A pêk theih chu a ni. Chûng hmangaihna hnâ chanvo lo changtûte chu an Siamtu hnaih ber an ni.

Pathian chuan vana vantirhkohte hnênah Chanchin Ṭha thuchah leh hmangaih rawngbâwlina hnâ zawng zawng hi A lo pe maithei bawk a. A tum tipuitling tûr chuan, midangte pawh A hmang thei. Nimahsela A hmangaihna tâwp thei lo chuan, malsawmna te, lâwmna te leh a thlarau lam chawisâna, hê rawngbâwlina hmasial lo rahte hi kan chan ve theih nân, Amah nêh, Krista nêh, vantirhkohte nêh thawk tlâng tûr chuan min thlang ta zâwk a ni.

A tuarnate ṭawmpuina zârah Krista tuarpui theiin kan awm a. Midangte ṭhatna tûra tuarna chuan, a petu thinlungah duhsakna rilru chu a tilianin khawvêl Tlantu nêh chuan amah chu a ṭanduntîr bawk a. Ani chu, “A retheihna avanga in lo hausak theihna tûrin hausa mahsela nangmahni avang ngeiin a lo retheih tâk kha in hre sî a.”³ Chutianga Pathianin min siamna chhan kan tihpuitlin chauh chuan a ni nunna chu kan tân malsawmna a nih theih ni.

Krista'n A zuitûte thawh tûr a ruatsak ang a, A tâna thlarau hneh tûra i thawh dâwn chuan, Pathian thila hriatna thûk zâwk leh finna ropui zâwk i mamawhzia chu i hria ang a, felnaah chuan i rilṭâmin i tuihâl ang. Pathian hnênah i dîl ang a, i rinna chu tihchakin a lo awm ang a, chhandmna tuikhura finna thûk zâwk chu i in ang. Dodâlina leh harsatna chuan Bible chhiar tûr leh ṭawngṭai tûrin a hruai ang che. Kristâ khawngaihna leh hriatnaah i ṭhang lian ang a, hriatna lamah i lo hausa bawk ang.

Midang tâna mahni hmasial lova thawhrimna chuan thûkna te, nghehna te leh Krista anna nungchang mawinate a rawn siam a, a changtu hnênah chuan muanna leh hlimna a rawn thlen bawk ṭhîn. Duhna nghette chu chawisanin an awm a. Thatchhiatna emaw mahni hmasialna hmun a awm hek lo. Kristâ khawngaihna mi lo insawizawite chu an ṭhang ang a, Pathian tâna thawk tûrin an lo chak ang. Thlarau lam hriatchian theihna te, rin nghehna te leh ṭawngṭaia thiltihtheihna te an nei zâwk ang. Pathian Thlarau chu an thlarauvah chêin, Pathian kohna chhâng tûrin rilru inremna thianghlim chu a ko chhuak bawk ang. Midangte ṭhatna tûra mahni hmasial lo hnâa inpête chuan an chhandamna an thawk chhuak ber zâwk a ni.

Khawngaihna ṭhanna kawng awm chhun chu Krista'n kan tâna tih-tûr A siam kha chak vak lo chung pawha mahni theih tâwka kan ṭanpui theih apiangte ṭanpui leh malsawm hi a ni. Chakna hi insawizawina vangin a lo awm a, zamṭhatna erawh hi chu nunna awmdan a ni. Khawngaihna azâra malsawmna lo thleng dawng a, Krisâ tâna engmah tih tum sî lova, Kristian nundan neih vê tumtûte chu hnathawk lova ei ngawta nun tum ang chu an ni. Hê khawvêl awmdan ang bawkin thlarau lam awmdanah pawh hian a rah chu hniamna leh zawi zawia boralna a ni. Mi insawizawi ngai lo emaw, hnathawk ngai lo emaw chuan a chaknate chu a hloh thuai ang.

Kristâ kohhran chu mihringte chhandam nâna Pathian ruat a ni. A tih-tûr chu khawvêl mi hnêna Chanchin Ṭha puandarh a ni. Chanchin Ṭha puandarh hi Kristian zawng zawngte tih-tûr a ni. Mitinte hi an talent neih ang leh an hun remchâng neih ang zêlin Chhandamtu thil ruahman tipuitlingtu tûrte an ni. Kristâ hmangaihna kan hnêna tihlan chuan, Amah la hre lo zawng zawngte hnêna leibaah min siam a. Pathian chuan kan tân chauh ni lo êna, midangte entîr tûr min pe zâwk a ni. Krista zuitûten an tih-tur hria sela chuan tûnlai ram thima chanchin Ṭha hriltu pakhat chauh awmnaah hian sang tamtak an awm ang. Chutiang hnâ thawk vê thei lo zawng zawngte pawhin an theih ang zâwng, an tuarpuina leh an ṭawngṭainatein an ṭanpui thei cheu ang. Kristian ramahte chuan thlarau tâna tlâwmngai zâwka thawhrimna a awm tho bawk ang.

In lama kan tihtur a awm baw k chuan, Kristâ tâna thawk tûra ram thima kal emaw, in chhuahsan emaw a tûl kher lovang. Chûng ang hnã chu mahni inlamah te, mahni kohhranah te, kan mi tawh tûn zîngah te leh kan thawhpui zîngahte kan ti thei baw k a ni.

Kan Chhandamtu leia a awm chhûnga A hun tam zâwk chu Nazareth khuaa thingrem siamna dâwrah rim taka hmanral a ni. Vantirhkohte chuan Nunna LALPA chu hlo thlotûte leh inhlawhfate hnêna A kal lai leh, mi hriat loh leh mi zah lova A awm laite pawh chuan an awmpui reng a. A hna tlâwm tak A thawh lai te, damlote A tihtam lai leh, Galili Dîl chunga kea A kal laite pawh khân A rawn kal chhan chu rinawm takin A hlen zêl a ni. Chutichuan, hna tlâwm ber leh hmun hniam bera kan awm pawh hian Isua chu awmpuiin, kan thawhpui thei.

Tirhkohe chuan, “Mi tin kohva in awmlaia in chan pângngaiah chuan Pathian hnênah awm reng rawh u,”⁴ a ti a. Mahni hnathawktu pawhin a hna chu a rinawmna aţangin a pû tiropui tûr zâwngin a thawk thei. Krista zuitu tak tak a nih chuan sakhua chu a thiltih apiangah a hmang ang a, mîte hnênah Kristâ rilru a tilang ang. Khâwla thawk mi chu Galili tlâng vêla nundan hniam ak zînga Hnathawk rim êm êm, âiawhtu taima tak leh rinawm tak a ni thei. Tûpawh Kristâ hming lam tawh phawt chuan, A hnathawh thâte hmûin, an Siamtu leh Tlantu ropuina lama midangte an hruai theih nân an thawk tûr a ni.

Mi tamtak chuan midangten ropui zâwkna leh hlâwkna t̄ha zâwk an neih avangin Kristâ rawngbâwl tûrin chhuanlam an siam t̄hin. Hnathawk tûra talent nei bîkte chauh Pathian rawngbâwl nân an theihnate hlan tûra ngaihna a awm t̄hin. Mi tamtakin, mi duhsak bîk t̄henkhatte hnênah chauh talent p̄k a ni a, midang chu hnathawk tûr emaw, lâwmman hmu tûr emawa koh vê lohte ni bîk awm luaa hriatnate an nei t̄hin a. Tehkhinhûah chuan chutiang zâwng a ni lo. In neitupain a rawngbâwltûte a koh khân mitin hnênah an thawh tûr t̄heuh a pe zâwk a ni.

Hmangaihna rilru pûin damchhûng tihtûra hniam ber pawh hi “LALPÂ tân,”⁵ kan thawk thei a ni. Thilnunga Pathian hmangaihna a awm chuan, nunah hian a lang chhuak ang. Kristâ rimtuina chuan min hual vêl ang a, kan hû chuan a chawisângin, mal a sawm ang.

Pathian hnathawk tûra i kal hmâin hun ropui emaw, thiltihtheihna mak bîk emaw ngâk tûr i ni lo. Khawvêlin an ngaihdan tûr che i ngaihtuah a tûl hek lo. I nîtin nundan chu thianghlimna leh i rinna duhawm entîrna a nih phawt a, midangte hlâwkna tûr i duhpuziate i hriatchiantîr baw k chuan i beihna chu a thlâwn maiin a bo lovang.

Isua zuitûte zînga tlâwm ber leh rethei ber pawh hi midang tâna malsawmna a ni thei. Thil t̄ha tak bîk an ti a ni tih an hre kher lo thei a, mahse an hriat loh hlâna an hû khân malsawmna zâu zâwk leh thûk zâwk a lo siam t̄an thei a, chûng malsawmna rahte chu lâwmman p̄kna nî thlen hmâ loh chuan an hre kher lo thei. Thil ropui tak an ti tih pawh an hre lo. An hlawhtlinna an ngaihtuah buai ruai a tûl hek lo. Ngawirenga Pathianin tihtûr A p̄k erawh chu rinawm takin tihtûr an nei a, tichuan an nunna chu a thlâwn lo a ni mai t̄hin. An rilru chu Krista annaah chuan a t̄hang lian deuh deuh ang a, hê damchhûng lâ lâ hian Pathian thawhpuitûte an lo ni ang a, chutiang hna sâng zâwk leh nunna lo thleng tûra hlimna thup rual loh atân chuan tihtlin an ni ang.

¹ Matthaia 20:28.

² Johana 1:29.

³ 2 Korin 8:9.

⁴ 1 Korin 7:24.

⁵ Kolosa 3:23.

I LAMAH MIN HÎP RAWH

I lamah min hîp rawh, âw ka Pathian,
Kros hrèhawm pû pawhn ka lo hnâi ang;
Ka hlásàk zawngah hian, i lam hnàih ka dîl ang,
I lamah min hîp rawh, LALPA Pathian.

Vâkvai ang ni ila, ni tlâk tawhin,
Thímin min nang vêl a, lung lúkhamin;
Ka múmang lamah chuan i lam hnàih ka dùh ang,
I lamah min hîp rawh, LALPA Pathian.

Damlo ni ilangin, hna thawk peih lo,
Mu reng thei chãu takin, rilrû pâwl rawh;
Ka chhûngte ðhên laiin, i lam hnàih ka dùh ang,
I lamah min hîp rawh, LALPA Pathian.

Damchhûng mi tâwk apiang i tîrh ni se,
A nuam nge a hrèhawm, eng pawh ni se;
Hei ngáwt hi ka dîl ang, i lam lo hnàih zêl hi,
I lamah min hîp rawh, LALPA Pathian.

—SARAH F. ADAMS

BUNG 10

PATHIAN HRIATNA

Pathian mithmuh ațanga thup theih engmah a awm lo. Ani chuan kan ngaihtuah leh thiltumte A hré vék sí a. Bible Thianghlimah hian A fâte mamawh chu A ziak a, rilrû leh tihtakzeta zawngtûten an hmù thîn.

Pathianin kan hnêna inhriattîr A tumdan leh Amah nêna kan inzawmna tûr kawngte chu a tam mai. Leilung awmdanin kan chhia-leh-țha-hriatnahte hian thû a sawi reng a. Pathian kutchhuakin a tihlan angin, thinlung lo inhawng chu A hmangaihna leh ropuinain a hneh hlê ang. Benga ngaihlatu chuan khawvêl thil ațangte hian Pathian nêna inzawmna chu a hriain a hrethiam thei ang. Hnim hring dup te, thing sâng pui pui te, pangpâr kuhmûm te leh pangpâr te, chhûm kal dûl dûl te, ruah sûr te, luité luang ri her herte leh van ropuinate chuan thinlungah thû anrawn sawiin, hêng zawng zawng Siamtu Pathian nêna inhrechiang tûrin min sâwm a ni.

Chhandamtu chuan A zirtîrna duhawm tak takte chu leilung thilahte A tilang a. Thing te, sava te, phaizâwla pangpâr te, tlâng te, dîl te leh van mawi tak takte nîtin nundana thil lo awmte leh kan véla thilte hian thutak thûte chu an zawmkhâwm vek a, tichuan mihring thawhrimnaa buaina zîngah pawh hian A zirtîrnate chu rilruah a hriatnawn leh theih thîn.

Pathian chuan A fâte chu A hnathawhte leh kan chênna lei A cheimawi sa diam, mawina leh thil mawltea lăwmnate hi ngaihhlut nachâng hria se A duh a ni. Ani chu mawina ngaina mi a ni a, chûng zawng zawng âi chuan, pawnlami mi hîptheihna thilah chuan, nungchang mawina hi A ngaina ber a, khawngaihna pangpâr chuai ngai lo, thianghlimna leh mawina chu chîng tûrin min duh a ni.

Kan ngaihtuah duh pawt chuan Pathian thilsiamte hian thuawihna leh rinna thu hlu tak min pê ang. Arsîte chu hmânlai ațang tawhin van zâupuia an kawng bîk tûra ruatah chuan an kal dûl dûl a, a lian ber ațanga a tê ber thlengin, thil siamte chuan Siamtu duhzâwng an zâwm a ni. Pathian chuan engkim chu A ngaihsakin, A thilsiam tinrêngte A enkawl thîn. Boruak zâupuia khawvêl chhiarsên loh enkawltu chuan, chawngzawng buang te tak tê, hlâu lova a hrâmdan mawl taka hrâm ve thîn duhzâwngte pawh A ngaihsak vê tho a ni. Mihringte chu an nîtin hnathawhnaa an kal chhuah lai te, an tawngtai lai ang bawkin zâna an mut hlân leh zînga an thawh laiin, mi hausain a ropuina ruai a țheh laiin emaw, mi retheiin a fâte kham khawp eitûr pawh nei mang lo a thawh chhuah laite hian, vana Pathian chuan ngun takin A lo en thîn a. Pathian hriat lohva mittui tlâkna a awm lova, A chhinchhiah lohva nuhna a awm hek lo.

Hei hi kan rin ngheh pawt chuan lungngaihna zawng zawng a bo vek ang. Engkim mai hi, a lian emaw, a tê emaw, manganna leh buaina chîm phâk rual loh Pathian kutah chuan dah vek a nih dâwn tawh avangin, kan nunnate chu tûna lungngaihnaa khat ang hian a khat dâwn tawh lo. Tichuan thlarau chawlh hahdamna, mi tamtakin an neih loh chu kan chên tawh ang.

Lei mawinaa lăwmna i neih chuan khawvêl lo la awm tûr, sualna leh thihna hriat ngai lohna ram chu ngaihtuah la, chû ram leilung awmdan chuan ânchhe hlimthlâ rêng rêng pawh a pu dâwn tawh sí lo. I mitthlân chhandamte in hmû sela, i suangtuahna fiah berin a suangtuah theih âia ropui zâwk daih a ni tih hrereng la. Pathianin khawvêl thila A thilthlâwnpêk chi tinrêngahte hian A ropuina tlêm tê chauh kan hmû a. “Mita hmuh ngai loh, beng a hriat ngai loh, mihring rilrua lût ngai lo, Pathianin Amah hmangaihtûte tâna A buatsaih apiangte chu,”¹ tihziak a ni.

Hla phuahthiam leh khawvêl awmdan hretûte chuan khawvêl thilah hian sawi tûr tamtak an nei a, mahse Krista hian a ni lei mǎwina ngaisâng ber a, nuam tiber chu. Hêng pangpâr te, thingbuk leh thing aţangte hian A Pâ hmangaihna A hmuh avangin A hnathawh a ni tih A hria a. Kawr te leh mual te, lui te leh tuiquite hi, Pathianin mihring A hmangaihzia entîrna anga thlîr lo chuan tumahin an ngaisâng tak tak thei lovang.

Pathian chuan A hnathawhte leh thinlung chhûng A hnehteihna Thlarauvin kan hnênah thû Arawn sawi thîn a. Kan chungathil lo thleng leh min hualvêltu, kan vêla nîtina danglam thînah hian, hriatthiamna tûra kan thinlungte a inhawn phawt chuan zirtûr hlu tak takte kan hmuchuak thei zêl ang. Sâm phuahtu chuan Pathian thil engkaw dan chhuin, “Leilung hi LALPÂ ngilneihnain a khat a,”² “Tûpawh fing apiangin chûngte chu an vawng thã ang a, LALPÂ ngilneihnate an ngaihtuah ang,”³ a ti a ni.

Pathian chuan A thûin kan hnênah thû Arawn sawi a. Hetah hian a nungchang tihlanna te, mihring zînga A chênzia te leh tlanna hna ropui takte chu zia kin Chiang takin kan nei a. Hetah hian thlahtute leh zâwlneite leh, hmânlaia mi thianghlimte chanchin kan hmu thei. Mihring “keimahni nungchang ang pû bawk”⁴ an ni. Kan harsatna ang harsatnate chu engtin nge an tãwntlang a, thlêmna kan tawh ang bawk hnuaiah engtin nge an tlûk dante leh rilru pângngai pûa Pathian khawngaihna zâra an hneh leh theih tâk dante kan hmû a, chûng chu hriain, felna lama kan beihhrâmna hian min tihuai a ni. Hriatna hlu tak pêk an nih thû te, ênna te, hmangaihna te leh malsawmna te chên tûr an nihzia te leh, khawngaihna pêk an nih avanga hnã an thawh chanchin te, anmahnia thawktu thlarau khân kan thinlunga inelna thianghlim arawn chawhthawhzia te leh, an nungchang ang put chãkna—anmahni anga Pathian nêna inpawl chãkna—thûte chu kan lo chhiar thei a ni.

Isua’n Thuthlung Hlui leh Thuthlung Thar chungchângah, “Chûng chu Ka chanchin,”⁵ dik tak a ni tiin a sawi a. Min Tlantu, chatuan nun kan beiseina bulpui min ‘hriatîrtu’ chu a ni. A ni ngei mai, Bible pumpui hian Kristâ chanchin a sawi rêng a ni. Leilung siam tirh aţanga A thutiam tãwpna thlengin, “Thilsiam zawng zawng hi Amâ siam loh engmah a awm lo,”⁶ “Ngaitêh, Ka lo kal thuai dâwn e,”⁷ tih thûte leh A hnathawhte chu kan han chhiar hian Pathian âw chu kan hre thei a. Chhandamtu belhchian i duh phawt chuan Pathian Lehkhabu thianghlim zir ngun mai rawh.

I thinlung chu Pathian thûin tikhat la, Pathian thû chu tui nung, i dangro huam huam tirehtu a ni. Van aţanga chhang nung chu a ni. Isuan, “Mihring Fapa tîsã in ei a, A thisen in in bawk loh chuan, nangmahniin nunna nei hek lo che u,” a ti a. Amah leh Amah insawifiah nân, “In hnêna thû ka sawite hi Thlarau a ni a, nunna pawh a ni,”⁸ a ti bawk. Taksate hi kan thil ei leh inte hian a siamin a chãwm a, taksa inrêlbãwl dan ang bawk hi thlarau lam thil pawh a ni; chû chu a ni kan thlarau lam nundanah chakna petu tûr kan ngaihtuah thîn chu.

Tlanna thupui hi vantirhkohten ‘bîh’ [hmuh] an duh thîn a, chatuan chatuanin tlansâte thil zir tûr ber leh hlã a ni ang. Tûnah hian ngun taka ngaihtuah leh zir tlâk a ni lovem ni? Isua hnaihna leh hmangaihna tãwp thei lo, kan tâna thuâwihnaa siam chuan ngaihtuahna ril ber leh urhsûn ber a siam a. Tlantu duhawm tak leh min Dîlsaktu nungchang chu kan ngaihtuah reng tûr a ni. Amâ mîte an sual aţanga chhandam tûra A lo kal tâk chhan chu kan ngaihtuah tûr a ni. Chutia van thupui kan ngaihtuah chuan kan rinna leh hmangaihna chu a lo chak tial tial ang a, rinna leh hmangaihna a lo tel tam tulh tulh dâwn avangin, kan tãwngtinate chu Pathian tân chhãn tlâk a lo ni deuh deuh zãwk ang. Fing tak leh thahnemngai thei mi an ni bawk ang. Isua rinna nghet zãwk a awm ang a, Amaha Pathian hnêna lo kal zawng zawngte chu a tãwp khãwk thlengin A chhandam thei a ni tih hriatna nung a awm bawk ang.

Chhandamtu famkimzia te kan ngaihtuahin, kan puama tihdanglama awm leh, A thianghlimna ana tihthara awm kan lo chãk ang. Amah kan chawimawi ang tûrin thlarauvah rilthâmna leh tuihãlna a awm ang. Krista kan ngaihtuah tam zawh poh lehm idangte hnênah A chanchin kan sawi am mai ang a, khawvêl hnênah Amâ âi kan awh tam thei ang.

Bible hi lehkhathiam tân chauhva zia k a ni lova, mi narãn tâna siam a ni zãwk mah a ni. Chhandam nãna thutak ropui pawimawh chu chhûnlai anga fiaha siam a ni a, mîin Pathian duhzãwng Chiang taka tihlan chu an zawm loh a, mahni ngaihdan a zawm lui tlat a nih loh chuan tûmah dik lova kal sual an awm lovang.

Mihring hriatna chu Pathian Lehkhabu zirtîrnaah kan ngai tûr a ni lova, Pathian thû chu mahniin kan zir zâwk tûr a ni. Midangten kan tân ngaihtuah se kan tih chuan, mi chak lo leh theihna tling lo kan ni ang. Rilrûa thiltihtheihna rinawm tak chu Pathian awmze thûk hrethiam tûra ngaihtuahna tlâkchhamna hian a ti tê thei a ni. Bible thu inzawm dante kan chhui kan chhui a, Pathian lehkhabu thu hrang hrangte kan khâikhin tawn a, thlarau lam thilte pawh kan khâikhin hian rilrû chu a lo zâu telh telh thîn.

Pathian lehkhabu zir âia rilru tichak thei engmah a awm lo. Lehkhabu dang rêng rêng, Bible anga ngaihuahnate tisâng thei leh, rilru tichaka tizâu thei leh tirinawm thei a awm lo. Pathian thû chu an zir tûr anga zir chuan, mîten rilru zâu, nungchang rinawm leh tumna nghet, tûnlaia hmuh tûr vâng tak ang hi an nei ang.

Hmanhmawh taka Bible chhiar hi hlâwkna tlêm tê tih mai loh chu engmah hlêp a awm lo. Mîin Bible pumpui chhiar chhuak sîn a mawina leh a thûkzia leh a awmze inthup a hmu kher lo thei a. Bung tamtak tumna bulfûk nei mang sî lo leh zirtîrna dik hrechhuak bawk sî lova chhiar zeng zung âi chuan thu kam khat, a awmzia leh pawimawhna rilrûa a chian hmâ lohva zir rih leh, chhandamna remruat nêna a inzawm dante a lanfiah kêlh thlenga chhût ngun chu a t̄ha zâwk a ni. I Bible keng zêl la, hun remchâng i neih dan ang angin chhiar la, a chângte chu i rilrûah vawng reng ang che. Khawlai i lên pawhin thu kamkhat lek i chhiar thei a, i chhiar chu i ngaihtuahin i rilrûah i dah reng thei bawk a ni.

Fîna hi nasa deuhva ngaihsakna leh t̄awngt̄ai chung a zir ngun loh chuan kan hmu thei lo. Pathian Lehkhabu t̄henkhat chu hriatsual hlauhawm lo khawpin a tluang a, t̄henkhat erawh chu han en maia a awmze hriat theih loh a awm. Pathian thû chu Pathian thû vêka khâikhin tûr a ni. Ngun taka zawn chhuah leh t̄awngt̄aia ngaihtuah zui bawk tûr a ni a, chutiang meuha zirna chu a hlâwkpuiaawm hlê ang. Thil hlu laichhuaktuin lei hnuiaia thil hlu tak tak inphûmrû a hmuchhuak angin, Pathian thû, thil hlu inphûm t̄hahnemngaia taka zawngtu chuan, ngun mang lova zawngtu tâna lang lo, thutak hlu êm êm mai chu a hmuchhuak ang. Pathian thâwkkhum thû, thinlungin a ngaihtuahte chu, nunna tuikhur a t̄anga luite lo luang chhuak ang a ni ang.

T̄awngt̄ai lovin Pathian Lehkhabu zir ngai tûr a ni lo. Kan kêu hmâin Thlarau Thianghlim tihvârna kan dîl ang a, chû chu pêk kan ni ang. Nathanaela chu Isua hnêna a lo kalin, Chhandamtu chuan, “En teh u, Israel mi tak, ngamthlêmna rêng nei lo saw,” a ti a. Isua’n a hnênah, “Filipa’n a koh hmâ che a, theipui bula i awmlai khân ka hmû che a sîn,”⁹ a ti a. Isua’n keini pawh thutak hriat nâna Amah kan zawn phawt chuan, fianrial hmuna kan t̄awngt̄ai lai pawh min hmu ngei ang. Khawvêl ênga vantirhkohte chu, thinlung inngaitlâwm taka Pathian hruaina zawngtûte hnênah chuan an awm ang.

Thlarau Thianghlim chuan Chhandamtu chu a chawisângin a tiropui a ni. Krista hnêna A felna thianghlimzia leh Amâ zâra chhandamna ropui tak kan neihna chu A hnathawh hi a ni. Isua’n, “Ani chuan Kei mi chawimawi ang, ka t̄aa mi a lã ang a, in hnênah a hriatîr dâwn si che u a,”¹⁰ a ti a. Thutak Thlarau chu Pathian thûa zirtîrtu t̄angkai ber chu a ni. Pathianin A Fapa chu mihring tâna thi tûra A pêk tâk sî avang leh, A Thlarau chu mihringte zirtîrtu leh hruaitu ni tûra a ruat tâk avangin, Pathian chuan mihring hi engti takin ngaihlu ang maw?

¹ I Korin 2:9.

² Sâm 33:5.

³ Sâm 107:43.

⁴ Jakoba 5:17.

⁵ Johana 5:39.

⁶ Johana 1:3.

⁷ Thupuan 22:12.

⁸ Johana 6:53, 63.

⁹ Johana 1:47, 48.

¹⁰ Johana 16:14.

BUNG 11

ṬAWNGṬAINA HUNREMCHANG

Kan nunna leh min Chhandamtu Pathian chu Ṭhian atân kan sâwm thei a. Ṭhian anga kan kawm theih dan chu ṭawngṭainain a ni. Fianrial leh chhôngkuua ṭawngṭaina bâkah ṭawngṭai nûna nùn a ngai a ni.

Leilung awmdan leh A inhriatchhuahtîr dan aṭang te, A mi enkawl dan aṭang te leh, A Thlarauvin Pathian chuan kan hnênah thû A rawn sawi ṭhîn a. Mahse hêngte hi a tâwk zo lova, keini pawhin kan thinlungte Pathian hnêna kan pêk ve a ṭûl a ni. Thlarau lam nunna leh chakna nei tûr chuan vana kan Pâ nênzawmna tak tak kan nei tûr a ni. Kan rilrûte chu A hnên lamah hîpin a awm thei a, A hnathawhte leh A zahngaihnhate leh A malsawmnate kan ngaihtuah thei. Chuti chungin, hei hi Amah nêna inbiak tawna dik tak chu a la tling chiah lo. Pathian nêna inzawmna tûr chuan, kan nundan chungchâng ngeiah hian Amâ hnêna sawi tûr eng emaw kan nei ngei ngei tûr a ni.

Ṭawngṭaina chu ṭhian hnêna kan thinlung kan hawn anga Pathian hnêna thinlung hawnna a ni. Pathian hnêna kan awmdan hriattîr a ṭûl vang ni lovin, Amah kan lo lawm ve theihna tûr a ni zâwk. Ṭawngṭaina hian Pathian kan hnênah a rawn hruaithlâ a ni lova, A hnên lamah min hruai chho zâwk a ni.

Khawvêla a awm laiin Isua'n A zirtîrte ṭawngṭai dan A zirtîr a. An nîtin mamawhte Pathian hnêna dîl tûr leh an manganna zawng zawng a hnêna thlen tûrin A zirtîr a. An dîlnate chu hriat a ni ang tih thutiam rinawm tak A pêk kha kan tân pawh hian a ni.

Isua ngei pawh mihring zînga A chên khân, A ṭawngṭai fo ṭhîn a. Chhandamtu chuan kan mamawhte leh kan chaklohna zawng zawng A hre vek a, Pâ hnên aṭanga chakna thar zawngin, chumi atân chuan Ngensaktu leh Dîlsaktu a lo ni a, chutichuan tihtûr leh harsatnaa tichaktu ni tûra A lo kal chhuah theih nân, Anî chu engkima kan entawn tûr a ni. Kan chaklohnahte kan Ûnaupa a ni. “Keimahni ang bawka kawng tinrênga thlêmna tâwk tawh a ni,” mahse a pianhmangah pawh sualna nei lo a nih avangin sualna aṭanga hruai danglam a ni a, hê khawvêl sualah hian thlarau lama buaina leh hrehawmna A tuar baw. A mihrinna chuan ṭawngṭai hi thil ṭûl leh hamṭhatna a nihzia a tilang a. A Pâ nêna inzawmnaah chuan thlamuanna leh lâwmna A hmu baw. Mihringte Chhandamtu, Pathian Fapa meuh pawhin ṭawngṭaina hi ṭûla A hriat chuan, keini misual leh mi chaklote tân hian engtiang taka ṭawngṭai ngun ṭûl ang maw!?

Vana kan Pâ chuan A malsawmna kim kan hnêna pe tûrin min nghâk reng a. Hmangaihna chhiarsênloh tuikhura tui in ṭeuh chu kan chanvo a ni. Kan ṭawngṭai tlêm hlê si hi a va mak êm! Pathianin a fa tlâwm berte ṭawngṭaina duhawm tak ngaihlâk chu A peihin, A duhzâwng tak a ni sî a. Chutichung pawhin Pathian hnêna kan duhzâwngte hriattîr tûrin tîmna keimahniah a lo lang nasa hlê sî. Vana vantirhkohte chuan, mihringten thlêmna an tuar laia ṭanpui an ngaihzia te, Pathian hmangaihna dai thei lo thinlungin anmahni A ngaihtuahziate an dîl theih leh rin theih âia tam zâwk A pêk peihzia te, chutichung pawha an ṭawngṭai tlêmzia te leh rinna an neih tlêmziate chu an ngaihtuah thei a ngem? Vantirhkohte chuan Pathian hmâa kûn an ngaina a, A kianga awm an thlahlel ṭhîn. Pathian nêna inbiakna chu an lâwmna sangberah an ngai a, mahse lei mîte, Pathian ṭanpuina ngai berte chu A Thlarau hruaina leh A awmpuina tel lova awm chu duhtâwk hlein an lang sî a ni.

Ṭawngṭaina thlahthlamtûte chu sual thimin a bâwm a. Pathianin hun remchâng ṭhâ A pêk ṭawngṭaina kha an hman duh ṭhîn loh avangin hmêlma thlêmna chuan sual tûrin a thlêm ru ser ser a. Ṭawngṭaina hi ringtu kutah chuan vanram hausakna in, Engkimtithia sum chiarsên

rual loh dahkhâwmna hawna chabi a ni a, engvangin nge Pathian fate hian ÷awngtaina hi an thlahthlam ang? Bâng lova ÷awngtai leh taima taka en ngun loh chuan, fimkhur lohnaa ÷hanlennaah chuan an awm ang a, kawng dik a÷angin kan pêng bovang. ÷hahnem ngai taka dîlna leh rinnaa khawngaihna leh thiltihtheihna neia thlêmna chu kan do theih loh nân, hmêlma chuan zahngaihna ÷hutthlêng kawng dodâlna tûr a zawng fo ÷hîn.

Pathianin kan ÷awngtainate A hriain A chhâng ang tih kan rin theihna ÷henkhat a awm. Chûng zînga a hmasa ber chu a hnên a÷anga ÷anpuina kan mamawhzia kan hriatna hi a ni. “Tuihal chungah cuan tui ka leih dâwn sî a, lei rovah chuan tui luangte chu ka leih bawk dâwn a ni,”¹ tiin a tiam. Chûng *fêlna vanga rilâm leh tuihâla Pathian ngaitûte chu an la tlai dâwn* a ni tih an hrechiang thei ang. Thinlung chu Thlarau hnathawh nâna hawn tûr a ni a, chuti a nih loh chuan Pathian malsawmna a dawn theih loh.

Kan mamawh lian ber chu kan tâna ÷awngkam mawi bera dîlpuina a ni. Mahse hêng thil hi kan tâna ti tûrin LALPA chu zawn a ngai. “Dîl rawh u, tichuan an pê ang che u,” tih a ni. “Amâ Fapa pawh zuah lova, kan zâa âia Petu chuan, thil zawng zawng pawh a thlâwnin min pe tel lovang em ni?”²

Kan thinlunga sualna kan ngaihtuah a, sual hriat reng kan bansan duh sî loh chuan LALPA'n min ngaithla lovang, sual sim ÷awngtaina leh rilrûa lungchhia erawh chu A lâwm reng. Kan sual hriat zawng zawngte tihdik a nih tawh chuan Pathianin kan dîlnate A chhân kan ring thei. Keimahni ÷hatnain Pathian duhsakna min chantîr ngai lova, Isuâ tlinna hian min chhandam ang a, A thisenin min tlêngfai ang, mahse kan zawm danah chuan thawh tûr kan nei.

÷awngtai fan fan theihna dang chu rinna a ni. “Pathian hnêna lo kal chuanin, Ani chu a awm tih leh, a zawngtûte hnêna lâwmman pêk hmang a ni tih rin tûr a ni.”³ Isua'n A zirtîrte hnênah, “engkim in ÷awngtaia in dîl apiang chu hmu tawhah inngai ula, tichuan in hmû ang,”⁴ a ti a. A thusawi chiaah chu kan ti êm?

Thutiam chu zâu tak leh tâwpnei lo a ni a, Thutiamtu pawh chu A rinawm a ni. Kan thil dîl ngei, kan dîl laia kan hmuh loh pawhin LALPAN A hriain kan ÷awngtaina chu A chhâng ngei dâwn bawk a ni tih ring tlat tûr kan ni. Kan dik lohna leh kan hriatna a tâwi êm avangin kan tâna malsawmna ni lêm lo tûrte kan dîl ÷hîn a, vana kan Pâ chuan hmangaihna kan ÷awngtainate chu kan tâna ÷ha ber tûrin, engkim an nihna ang taka Pathian tih-ên sa, hmuh theih kan chakna thilin min chhâng ang. Kan ÷awngtainate chu chhân a ni dâwn lova a lo lan lai hian thutiam chu pawm reng tûr kan ni a, chhân hun a lo thleng ngei ngei dâwn sî a. Malsawmna kan mamawh ber pawh chu kan nei ang. Mahse ÷awngtaina chu kan duh ang kawng leh kan duh ang thilah chuan chhânin a awm fovang tih hi rin thû mai a ni. Pathian chu tidik lo tûr chuan A fing lutukin, dik taka kalte tân chuan thil ÷hã phal lo tûr chuan A ÷ha lutuk a ni. Chuvangin i ÷awngtai chhânna hmu nghâl lo mah la, Amah rinchhan hlâu suh la. A thutiam nghet tak, “Dîl rawh u, tichuan an pê ang che u,”⁵ tih kha ring mai rawh.

Rinna kan neih hmâa rinhlehnate leh hlauhate nêna thil kan ngaihtuah a, thil kan hriat chiaah theih loh tihfiaah theih kan tum chuan, buaina kan inbelhchhahin kan ti tam ting a ni mai. Mahse ÷anpuin kan ngaihzia leh Amah rinchhan lova engmah kan tih theih lohzia hria a, kan nihna ang chiaah chiaah leh inngaitlâwm tak chungah, Ani engkim hriaa engkim hmutu leh A thû leh duhzâwnga engkim rêltu hnêna kan duhzâwngte, rinna nghet tak nêna hriattîr chungah Pathian hnêna kan kal chuan, kan kohna A ngaihtla theiin, A ngaithla duh ang a, kan thinlungahte êna min pê ang. Thinlung taka ÷awngtaina avangin Pathian rilru nêna kan inzawm thei. Kan Tlantu chuan khawngaihna leh hmangaihna min ngaihtuah ÷hîn tih hi hun eng emaw chhûng hriatchianna tak tak kan nei lo thei a, chutiang chu a ni bawk ÷hîn. Langtheiin A mi khawih kan hre kher lo thei bawk a, mahse hmangaihna leh khawngaihna kan chungah A kut a ngat ÷hîn.

Pathian hnênah zahngaihna leh malsawmna kan dîl dâwn chuan, kan thinlungah hian hmangaihna leh ngaihdamna rilru kan nei tûr a ni. Mi ngaihdam theih lohna rilru la pu sîn, “Kan batte hi min ngaihdamsak ang che, keini pawhin kan englo bâte kan ngaihdam tâk ang hân,”⁶ engtin nge kan tih theih ang? Kan ÷awngtainate chhân a nih kan beisei chuan, keini pawhin midang ngaihdamna kan beisei angin, midangte kan ngaidam tûr a ni.

Ṭawngṭai fan fan peihna chu hlawhtlin theihna a ni. Rinna leh hriatnaa kan ṭhan dâwn chuan kan ṭawngṭai fo tûr a ni. “Ṭawngṭai fan fan a” chumiah chuan “lâwmthu hril chungin ngaihven”⁷ tûr kan ni. Petera chuan, ringtûte chu, “In ṭawngṭai theih nân rilru fel tak pûn fimkhur rawh u,”⁸ tiin a fuih a. Paula chuan, “Engkimah ṭawngṭai leh dîlin lâwmthû hril tel zêlin, in duhnate chu Pathian hnênah hriattîrin awm zâwk rawh se,”⁹ tiin a khawhmmuh. Juda chuan, “Nimahsela duh takte u, Thlarau Thianghlimah ṭawngṭaiin, Pathian hmangaihnaah chuan in vawng ṭha rawh u,”¹⁰ a ti bawk. Bâng lova ṭawngṭaina chu chhum lo chat lova rilrûin Pathian a zawmna a ni a, tichuan Pathian hnên aṭangin nunna chu kan hnênah a lo luang lût a. Kan nunna aṭangin faina leh thianghlimna Pathian hnênah a luang lût bawk a ni.

Ṭawngṭai taihmâk a ṭûlna a awm, engmahin dâl che suh se. I rilru Isua nêna inzawm tûrin bei hrâm hrâm ang che. Ṭawngṭaina hmuna i kal theih nân hun remchâng apiang zawng bawk la. Pathian nêna inzawmna zawng tak taktûte chu, an tihtûr rinawm taka tiin, hlâwkna an neih theih zawng zawng neih châk leh ṭhahnemngai takin Ṭawngṭai Inkhâwmnaahte hmuh an ni ang. Van aṭanga êna an hmuh theih nân an hun remchâng neih apiang chu an hmang ṭha deuh deuh ang.

Chhûngkuain kan ṭawngṭai tûr a ni a, chûng âi mah chuan fianrial ṭawngṭaina kan thlahthlam tûr a ni lo, hei hi thlarau nunna a ni sî a. Ṭawngṭaina thlahthlam a nih chuan thlarau hmasâwn theih rual a ni lo. Chhûngkaw zîngah emaw, vantlâng zîng emawa ṭawngṭaina mai hi a tâwk lova. Fianrialah thlarau chu Pathian endik tûrin a inphal ṭhîn tûr a ni. Fianrial ṭawngṭaina chu Pathian, ṭawngṭaina ngaithlatu chauh hriat a ni tûr a ni. Mak titûra ngaithlatu chu chutiang dîlna phurrit nei tûr chu a ni lo. Fialrial ṭawngṭainaah chuan kiang vêla tibwaitu leh tiphâwklêktu a awm hek lo. Buai lo tak sî, ṭhahnemngai taka ṭawngṭaina chuan Pathian hnên a thleng ang.

Rilrû taka ṭawngṭaina ngaithlatu, a rûka engkim Hmutu hnên aṭang chuan rilru hnehna ṭha tak leh awm rêng tûr a lo chhuak ang. Rinna buai lo leh mâwltêin Pathian zawmna thlarau a nei a, Setana do châk tûr leh ṭanpui tûrin Pathian êna chu a lo lakhâwm a ni. Pathian chu kan chakna kulhpui a ni sî a.

I pindan chhûngrilah ṭawngṭai la, i nîtin hnathawhnaa i kal laiin i thinlung chu Pathian hnêna chawisanin awmtîr fo rawh. Chutiang chuan a ni Enoka pawh Pathian nêna an lëndun ṭhîn ni. Hêng ngâwi reng ṭawngṭainate hi zahngaihna ṭhutphah hmâah chuan hâl rimmtui hlu tak angin a chho ṭhîn a. Chutianga thinlung Pathian hnêna chêng chu Setana pawhin a hneh thei lo.

Pathian hnêna ṭawngṭai tûrin hun leh hmun rem lo a awm lo. Ṭhahnemngai taka kan ṭawngṭaina dâltu engmah a awm bawk hek lo. Kawthlêra mipui zîngah te, hnathawhna hmunah te pawh, Nehemia'n lalber Artexerxes-a hnêna dîlna a siam tâk angin, Pathian hnênah dîlna kan siam theiin, Pathian kaihhruaina kan dîl thei. Chhûngrila inzawmna chu kan awmna apiangah hmuh theih a ni. Kan thinlung kawngkhâr hawngin, Isua chu van Mikhual anga kan hnêna lo kal tûr leh chêng tûrin kan sâwm fo tûr a ni.

Kan vêla boruak chu a bawlhhlawh a ni thei, a khu ṭhalo kan hîp luh a ṭûl kher lo, van boruak thianghlimin kan nung thei a ni. Suangtuahna thianghlim lo leh ngaihtuahna thianghlim lo kawngkhar chu khûn taka ṭawngṭaina azara Pathian hnêna rilru hlannain kan khâr thei. Pathian ṭanpuina leh malsawmna chang tûra an thinlung hawngte chu hê leia boruak âia thianghlimah chuan an awm ang a, van êna inzawmna an nei reng bawk ang.

Isua thlîrna Chiang leh zual zâwk leh chatuan awmze dik tak hlutna hriatthiam zâwkna neih hi kan tân a mamawh a ni. Thianghlimnaa mawina chu Pathian fâte thinlung tikhattu tûr a ni a, hei hi thil tih a ni. Vanlam thil Pathian thurûk tihlannate chu kan zawng tûr a ni.

Pathianin van boruak hîp min phalsak theih nân thlarau chu chunglamah chuan hîp chhohvin awm rawh se. Pangpârin ni lam a hawi angin, rin loh taka fiahna a lo thlena Amâ hnên kan ngaihtuahnain a hawi theih nân Pathian hnaih takah kan awm tûr a ni.

I duhna te, i lâwmna te, i lungngaihna te, i manganna te leh i hlauhnate chu Pathian hnênah thlen la. Ani chu i tihah thei sî lova, i tichau thei bawk hek lo. I samzâi pawh chhiar vektu chuan A fâte duhzâwng chu A ngaihthah love, “LALPA chu khawngaihna leh zahngaihnaa khat a ni.”¹¹ A hmangaihna thinlung chu kan lungngaihnaate leh kan lungngaih

chanchin kan sawina maite pawh hian a khawih riau va. I rilru buaina tawh phawt thilte chu A hnênah thlen zêl rawh. A tân chuan phurh tûr lian lutuk engmah a awm lo. Ani chuan thilsiam zawng zawng chung a ro A rel avangin khawvêlte A chelh kâng a. Kan thlamuanna tûr thil a nih phawt chuan engmah hi A tâna hriat tham loh tûra tê lutuk a awm lo. A tân chuan kan hriatchianna chhiar tûra thim lutuk a awm lo; A tân buaina tihfel tûr harsa lutuk a awm hek lo. A fâte zînga têber pawh chhiatnain a tlâkbuak thei lova, mangannain a tihrehawm thei hek lo, lăwm lohnain a tihlim lo chuang lova, tihtak zeta ÷awngtaï dălsak thei a awm lo. Chûng chu vana kan Pâ chuan hmu lovin emaw, ngaihsak lovin emaw a awmsan love. “Lungchhiate chu A tidam a, an hliamte chu A tuam ÷hîn a,”¹² Pathian leh mitin rêng inlaichîn dan chu mi mal tê tê A vên dan leh A Fapa duh tak A pêkah hian tûmah dang vêng vê hauh lo leh A Fapa chu pakhat tân chauh pê bîk ang maia chiang a ni.

Isuan, “Keimâ hmingin thil in dîl ang a, ‘Pâ hnênah keiin ka ngensak ang che u’ ka ti lo che u, Pâ ngeiin a hmangaih sî che u a.” “Keimân ka thlang zâwk chu u a, . . . Ka hminga Pâ hnêna in dîl apiang A pêkna tûr che uin,”¹³ a ti a. Isuâ hminga ÷awngtaïnaah chuan ÷awngtaï bulţanna leh tăwpna chu hming han lam mai âia ropui zâwk eng emaw a awm. A thutiamtu rinna, A khawngaihna leh A hnathawhtea inngat a, Isuâ rilru leh thlarauva ÷awngtaïna hi a ni.

Pathian chuan mi tupawh hi sakhaw mi nih vanga a fâla awm emaw, puithiam nih a, Pathian biak theih nâna khawvêl aţanga inlahrang tûrin emaw min ti lo. Hê nunna hian, fianrial leh mipui kârah pawh Krista nundan a ang tûr a ni. Mî engmah ti lova ÷awngtaï ÷hîn ngawt chuan ÷awngtaï a bânzan thuai ang, a nih loh vêk leh a ÷awngtaïnaate chu dan ang satliah mai a lo ni ang. Mîin mihring nundan pângngai aţang te, Kristian tihtûr leh kros putna aţang tea an lo inthiarfihlîm a, an tâna ÷hahnemngai taka thawktu Pathian hnâ an lo bânzan hian, ÷awngtaï taihmâkna an hloh a, Pathian hnêna inhlân tûrin tuina an nei ÷hîn lo. An ÷awngtaïna chu mahni mihring thû leh mahni hmasialna a lo ni ÷hîn. Mihring mamawh atân emaw, Kristâ ram tundin nân emaw, hnathawk tûr chakna atân an dîl thei lo.

Pathian hnâa intihchakna tûr leh infuih tawna tûra inpâwlhona kan thlahthlam hian thil ropui tak kan chên a ni. A thutakte chuan kan rilruah nunna leh pawimawhna a hloh a. Kan thinlung chu tihthianghlimnaa mi hnehain a tiêngin a chawktho lova, thlarau lam nunah kan lo chău tulh tulh ÷hîn. Kristiante anga kan inzawmkhâwmnaah hian intuarpuï tawna kan hloh nasa hlê. Mahni tâna nung mai mî chu Pathianin a awmna tûra A ruatah a awm lo a ni. Kan awmdana midang nêna inzawmna hian midang tuarpuï theihnaah min hruai lût a, chû ngei chu Pathian rawngbăwlnaa kan hmasăwnna leh chakna a ni.

Kristiante an inpâwl khâwm a, Pathian hmangaihna chanchin leh tlanna thutak hlutziat an sawiho chuan, anmahni thinlung chu a lo harhin, midang thinlung pawh a tiharh bawk ang. Vana kan Pâ chanchin chu nîtin kan zir tam deuh deuh theiin, A khawngaihnaa hriatna thar kan nei thei zêl dăwn a ni. Tichuan A hmangaihna chanchin sawi kan lo chăk ang a, hetia kan tih chuan kan thinlungte a lo phûr ang. Isuâ chanchin kan ngaihtuah a, kan sawi tam deuh deuh a, mahni chanchin kan sawi tlêm telh telh chuan, A mi păwlna chu kan dawng tam ting mai dăwn a ni.

Pathianin min ngaihsakzia lanchianna chanchin kan ngaihtuah zin chuan, Ani chu kan thinlungah a chêng reng ang a, A chanchin sawi leh fak chu kan lăwmzăwng a ni ang. Kan tuizăwng a nih vangin thil ral leh mai thei chanchinte kan sawi ÷hîn. Kan ÷hiante kan hmangaih avang leh, kan lăwmnate leh kan lungngaihnaate chu anmahni nêna a inzawm avangin an chanchinte kan sawi ÷hîn. Leia kan ÷hiante kan hmangaih âia Pathian kan hmangaihna chhan tûr ropui zâwk kan nei a, A ÷hatna leh A thiltihtheihna chanchin sawi hi khawvêl thilah hian a hmasaber a ni tûr a ni. Thilthlăwnpêk ropui tak min pêkte hi kan ngaihtuahna leh hmangaihna hîp nâna tih a ni lova, chutianga tam Pathian hnêna pêk tûr engmah kan nei lovang. Amah min hriatchhhuatîr fôtu leh vana min Chhandamtu hnêna hmangaihna lăwmnaa min phuarkhăwmtu a ni. Lei hmun hniamahate kan chêng hnai lutuk a ni. Chunglama hmun thianghlim kawngkhâr inhawng chu i thlîr ÷hîn ang u, chutah chuan Pathian ropuina êng chu Kristâ hmêlah a lang a, “Amaha Pathian hnêna lo kalte chu a tăwp khăwk thlengin a chhandam thei bawk a ni.”¹⁴

Pathian chu “A ngilneihna avang leh mihring fâte chung a thilmak tihte avang hian,”¹⁵ fakzual deuh deuh tûr kan ni. Kan ÷awngñainate chu dîlna leh hmuhna tûr ngawt a ni tûr a ni lo. Keimahnî duhzâwng hlîr i ngaihtuah fo lovang u, hlâwkna kan hmuhte pheih chu i ngaihtuah suh ang u. Kan ÷awngñai tam lutuk ngai hauh lo, chuti chungin lăwmthû kan sawi tlêm lutuk thîn. Pathian zahngaihnate hmu fotu kan ni chung pawhin lăwmthû kan sawi tlêm hlê si, kan tâna thil A tih tâkte avang pawhin Ani chu kan fak tlêm thlăwt a ni.

Hmânlaiin Israelte an inkhâwmin LALPA chuan, “LALPA in Pathian hmâah chuan in ei ang a, in kuta in tih zawng zawng chungah nangmahni leh in chhûngte in lăwm ang a, chumiah chuan LALPA in Pathianin mal a sâwm che u a ni,”¹⁶ a ti a. LALPÂ ropuina tûr thil tih chu hlimna nêh, fakna hlâte nêh lăwmthu hril chung a tih tûr a ni, lungngaihna leh nguina nêna tih tûr a ni lo.

Kan Pathian chu pa nunnêm leh zahngaithei tak a ni. A rawngbăwlna hnâ chu hna lungngaihthlâk leh hrehawma ngaih tûr a ni lo. LALPA biak leh A hnâa chanvo neih chu thil lăwmawm tak a ni. Pathian chhandamna ropui tak, A fâte tâna Petu chuan, hotu khirh tak angin A fâte a sawisa lovang. Ani chu an Thian thăber a ni a, Amah an biak laiin an hnênah malsawm tûr leh thlamuan a, an thilungte lăwmna leh hmangaihnaa tikhat tûrin A beisei, LALPA chuan A rawngbăwlna hnâah A fâten thlamuanna an hmuh a duh a, A hnâah chuan harsatna âiin nuam tihna zâwk an hmuh a duh bawk. Amah be tûra lo kalte chu A ngaihsakin, hmangaihna thilung hlu tak nêna an hăw leh A duhsak a. Nîtin hnâ thawka an hlim theih nân leh thil engkim rinawm taka an tih theihna tûra khawngaihna an neih theih nân.

Kros thû hi chîk takin kan ngaihtuah thîn tûr a ni. Krista khenbeha A awmdan chanchin kha kan ngaihtuahnaah te, kan inbiaknaah te, kan hlimna thupui ber a ni tûr a ni. Pathian hnên ațanga malsawmna tinrêng kan dawnte kan thilungah kan vawng tûr a ni a, tichuan A hmangaihna ropui kan hriatthiam hunah chuan kan tân krosa khenbeha hnênah chuan engkim nghah kan duh ang.

Rilru chu fakna thlăin van hnaih zăwkin a thlăwk sâng thei a. Pathian chu chunglam hmunah khian hlă leh rimawia chawimawiin a awm a, kan lăwmna kan tihlan hian van mipuite chibaibûk dan kan hnaih vê thei a ni. “Tûpawh lăwmthu sawi inthăwina hlân apiang chuan Pathian an chawimawi thîn.”¹⁷ “Lăwmthu sawina leh hla sa thăwm nêh” hlim tak leh zah tak chungin Siamtu hmâah i kal ang u.¹⁸

¹ Isaia 44:3 ² Matthaia 7:7; Rome 8:32. ³ Hebrai 11:6. ⁴ Marka 11:24. ⁵ Matthaia 7:7. ⁶ Matthaia 6:12. ⁷ Rome 12:12; Kolosa 4:2. ⁸ I Petera 4:7. ⁹ Filipi 4:6. ¹⁰ Juda 20, 21. ¹¹ Jakoba 5:11. ¹² Sâm 147:3. ¹³ Johana 16:26, 27; 15:16. ¹⁴ Hebrai 7:25. ¹⁵ Sâm 107:8. ¹⁶ Deuteronomi 12:7. ¹⁷ Sâm 50:23. ¹⁸ Isaia 51:3.

CHATUAN LUNGPUI ÂW KRISTA

Chatuan lungpui âw Krista, i ângchhûngah min hûm la;
I nâk hlîam chhûng ațanga, thisen leh tui luangchhuak khân;
Sual leh a theihna ată, min tlêngin, min tithiang se.

Hei lo hi chhuân tûr engmah, i dân tling tûr ka nei lo,
Ka sual leibâ rûl tûrin, ka theihna zawng zawngte hi,
Min chhandam tûrin engmah, a awm lo Nangmah lo chu.

Kut ruak maia lo kalin, i kros bul chu ka vuân mai,
Saruak leh bawhlhlăwch chungin, i khawngaihna ka rawn thlîr;
Făina lui ka rawn pân e, Chhandamtu min silfăi la.

Thihna lui ka lo kăi a, hriat loh ram ka lo thlênin,
Nang i lalthùthlêng chungah rorêla ka hmùh chein,
Chatuan Lungpui âw Krista, i phênah min hûm ang che.

—AUGUSTUS M. TOPLADY

BUNG 12

RINHLELHNA HI ENGTIA TIH TUR NGE?

Rínhlèlhna rêng rêng chu Krista ațanga chhuak a ni ngai lo. Rínna chu tihderthāwn a nih theih nân Setana 'n ringtûte rilrû-ah rínhlèlhna a tuh țin a, chû chu Kristâ zârah hneh theih a ni.

Pathian ringlotûte ngaihdanin mi tamtak a tibuai țin a, Kristian nunkawnga mitharte hi an ni bîk nghê nghê țin. Bible-ah hian thil tamtak an hrilhfiah theih loh leh hriat pawh an hriatthiam loh a awm a, Setana chuan Pathian Lehkhahu hi Pathian hnên ațanga puanchhuah a ni tih an rinna tihderthāwng tûrin hêng thilte hi a hmang a ni. “Engtín nge kawng dik chu ka hriat theih ang? Bible hi Pathian thû a nih takzet chuan, engtin ne hêng rinhlelhate leh buainate ațang hian ka fihlîm ang?” tiin an zâwt țin.

Pathianin kan rinna nghahchhan tûr thil fiah tawk tak pe lova ring tawp tûrin min ti ngai lo. A awm ngei zia te, A nungchang te, a thu dikzia te zawng zawng hi kan hriat theihna tûra dinchhuah a ni a, hê hriattîrna hi a tam hlê a ni. Chutichung pawhin Pathianin rinhlelhna A tibo chuang lo. Ka rinna chu thil entîr chhinna mai maia innghat lovin, hriatchianna chungah a innghat tûr a ni. Ringhlel duh mi chuan hun remchâng a hmû ang a, thutak hre duh takzette erawh chuan an rinna nghahchhan tûr thil Chiang tamtak an hmû ang.

Rilru famkim lote tân Rilru Famkimpû nungchang leh hnathawhte chu hriatthiam rual a ni lo. Chû Mithianghlim chu lehkhah thiam ber leh zir sâng ber tân pawh thurûk a la ni reng tûr a ni. “Pathian chu a zawnin i zawng chhuak thei em ni?” Van tluka sâng a ni a, enge i tihtheih? Hremhmun âiin a thûk zâwk a, enge i hriat theih?”¹

Tirkoh Paula chuan, “Pathian finna leh hriatna ngahzia chu a va thûk êm! A rorêlnate chu hriat theih rual leh, A kawngte chu chhui theih rual a va ni lo êm!”² a ti a. “Chhûm leh thim chhah mup hi A vêlah a awm” mahse “felna leh rorêlna fel chu A lalthutphah nghahchhan a ni.”³ Min kaihhruai dan leh A chêtna anga min chêtîr A tumzia chu kan hre thui thei hlê a, chutichuan, hmangaihna dai thei lo leh zahngaihna thiltihtheihna tawp lo an zawm a ni tih kan hria ang. A tumnate a tam ang bawkin kan ținna tûra thil hriat tûr chu a tam a ni tih kan hrethiam thei ang. He mi bâkah hian Engkimtithia kut leh hmangaihnaa khat thilung chu kan la ring cheu tûr a ni.

Pathian thû chuan, A Siamtu Pathian nungchang angin mihring hriatthiam sên rual loh thurûk chu a entîr a. Khawvêla sual luh ținna te, Krista mihring channa te, piantharna te, thawhlelna te leh zirtûr dang tamtak Bible-a mîte hi mihring rilru hrilhfiahna tûr leh hriatthiam vek tûra thurûk thûk lutukte chu a ni. Mahse Pathian thurûk chu kan hriatthiam theih loh avangin rinhlelh nân kan hmang tûr a ni lo. Khawvêlah pawh hian chanchin hriat phâk loh, a teh pawha kan teh theih loh khawpa an chanchin kan hriat lohten min hual vêl a. Nunna tlâwmbur anga langte pawh hi mifing berte pawhin an hrilhfiah zawh loh khawpa hriatfiah harsâ an ni. Khawiah pawh hian thilmak kan hriat phâk loh a awm. Thlarau lamah pawh thurûk kan teh phâk loh kan hmuh chuan mak kan ti dâwn em ni? A harsatna chu mihring rilru tlinlohnaah leh a zîmnaah hian a awm a ni ber mai. Pathian chuan A lehkhahuah a nungchang tihlan chianna tawk min pê a, chuvangin A thurûk zawng zawng kan hriatthiam theih loh avangin A thû chu ringhlel mai tûr kan ni lo.

Petera chuan Pathian Lehkhahuah hian, “Thu hriat har tak takte a awm a, chûng chu mifing lote leh mi nghet loten, Pathian Lehkhathu dang ang ngai kâwi angin an ngai kâwi a, mahni leh mahni an intihboral phah țin,”⁴ a ti a. Pathian Lehkhahuah thil harte hi Pathian ringlote chuan Bible hnial nân an hmang țin a, mahse chuti zâwng chu ni lovin, Pathian

thâwkkhum a nihzia an tilang chauh zâwk a ni. Pathian chanchin chuang lovin kan hriatthiam mai tûr thil dang chuang ta se la, A ropuina leh a lalzia mihringten hre thei mai sela chuan, Bible hian Pathian thuneihna diklotheilo chu a nei lovang. A thu rilna leh a thûk êm êmna tak hi Pathian Thû a ni tih rinnghehtîrtu a ni zâwk tûr a ni.

Bible chuan tluang tak leh famkim takin mihring thinlunga chaknate leh mamawhnate ang zêlin thutak chu a tilang a, chû chuan rilru suangtuahna sâng berte pawh mak tia siamin a hîp a, mimâwl berte leh thiam loberte pawh chhandamna kawng a hmuhthiamtîr thîn. Mahse hêng thutak sawi mawltêê hian thutak, huamzâu tak, mihring theihnain a hriat phâk bâk, Pathian sawi a nih avanga kan âwih mai tûrte an nei. Chutichuan, tlanna remruatte chu kan tân a lo Chiang a, mitinten Pathian hnêna simna kawngah leh kan LALPA Isua Krista, Pathian ruat anga chhandam an nih theihna tûra rinna kawnga kailawn an hmuh theih nân a ni. Mahse hêng thutak awl taka hriatthiam chhûngahte pawh hian, A ropuina inthup zawngtûte tân chuan, rilrua ngaihtuah chhuah zawh rual leh, thahnemngai tak leh rinna nêna thutak zawngtu tak zette hmuh theihin a awm. Bible chu mîin a chhui ngun poh leh Pathian nung thû a nihzia a hre thûk ting mai a, mihring ngaihtuahnate chu Pathian inhriattîrna ropui tak hmâah chuan a kûn thîn.

Bible thutakte kan hrechiang kim thei lo tih chu, tâwpchinnei chuan Tâwpchinneilo rilru chu a phâk vê lo tihna chauh a ni. Mihringin amâ hriatna tawitê chuan Engkimtithia tumna chu a hrethiam phâk lo.

A thurûk zawng zawng an teh phâk loh êm avangin ringhleltute leh Pathian thuawihlohte chuan Pathian thû an duh lova, Bible ring inti zawng zawng pawh hê ngaihdanah hian an bâng bik lo. Tirhkoh chuan, “Únaute u, fimkhur rawh u, chutilochuan Pathian nung chu bânzan tûrin in zîngah tû chhûngah pawh rinlohna thinlung sual a lo awm dah a nge,”⁵ a ti. Bible zirtîrna ngun taka zir leh “Pathian thuril”⁶ chhiar chu, Pathian Lehkhabua tihlan a nih chhûng chu a dik a ni. “Thil inthùpte chu LALPA kan Pathian tã a ni a, chûng thil tihlana awmte chu kan tã a ni.”⁷ Enchianna rilru tikawitu erawh chu Setana hnathawh a ni. Bible thutak ngaihtuahna chu chaponain a pawlh a, an duhzâwng anga Pathian Lehkathû rêng rêng an hrilhfiah theih loh chuan an ngaithla peih thîn lo. An tân Pathian thu thâwkkhum hre lo an nih chu a zahthlâkin a tlâwm thlâk lutuk a ni. Pathianin an hnêna thutak tihlan hun a tih thleng khân an nghâk duh lova. Pathian Lehkhabu hrethiam tûrin an mihring finna tâwk hlêin an hria a, chutia an hriatloh chuan a thuneihna an ring thîn lo. Rinna thûa hrilhfiahna tamtak leh zirtîrna lâ takte hi, Bible atanga lâk niawm takte pawhin a lang thei, mahse zirtîrnaah chuan tanchhan an nei thîn lo tih hi a dik hlê, thâwk khum thu kalh a ni zâwk thîn. Hêng thilte hian mi tamtak rilru a rinhlelhtîrin a tibuai thîn. Eng pawh nise, Pathian Thû a puh theih lohva, mihring kalsual vang chauh a ni zâwk.

Thilsiamte tân Pâ leh A hnathawhte hriat theih vek a nih a, chû chu an thlen tawh chuan, an tân thutak hmuhchhuah te, hriatna lama thanna te, rilru zauna tûr te a awm tawh chuang lovang. Pathian a sângber tawh lovang a, mihring pawhin a thlen tûr ang chu thlengin hmasâwnna a tâwp ang. Chutiang a nih loh avangin Pathian chu i fak ang u. Pathian chu tâwpchin nei lo a ni a, Amahah chuan “finna leh hriatna ro zawng zawng a awm.”⁸ Kum khuain mihringte chuan an zir reng ang a, mahse a finna te, A thatna te leh A chaknate chu a tâwp ngai lovang.

Pathian chuan hê damchhûng pawh hian A thûa thutakte chu A mîte hnênah tihlanin awm zêl se A duh a ni. Hê finna neih dan hi kawng khat chauh a awm. Thlarau tihvârna zârah chiah hian Pathian Thû hriatthiamna kan nei thei. “Pathian thilte chu Pathian Thlarau vêk lo chuan tûman an hre lo.” “Thlarau chuan engkim A chhui chhuak sî thîn a, Pathian thuril pawh.”⁹ Chhandamtun A zirtîrte hnêna A tiam chu, “Thlarau dik tak chu a lo thlen hun chuan thutak zawng zawngah chuan a hruailût ang che u. . . . Ka tãa mi a lâ ang a, in hnênah a hriattîr dâwn sî che u a,”¹⁰ tih hi a ni.

Mihring hian an ngaihtuah theihnate hi hmang vê se tih Pathian chuan A duh a, Bible zir ngunna hian thil dang, zir nguna âiin rilrû a tichakin a tisâng thei zâwk bawk. Mahse ngaihtuahna Pathiana neihna—mihring chakohna leh famkimlohna thûah erawh kan fimkhur tûr a ni. Kan hriatthiamna hi Pathian thûah hliahin awm lo sela chuan, thutak mawl bere pawh

hrethiamin, naupang mǎwl̄na leh rinna te, zir chǎknate neiin Thlarau Thianghlim ṭanpuina kan ngên ang. Pathian chakna leh finna hriat theihlohna chuan inngaihtlǎwmnain min rawn hnehin, zahna leh hlauhna thianghlim tak nêna A kianga awm tûr angin A lehkhahute kan kên tûr a ni. Bible kan hnaih hian, ngaihtuahna chuan mahni âia thuneiha sâng zâwk a hrechhuak tûr a ni a, rilru leh hriatna pawh, “Awma ka ni” titû ropui hmâah chuan a kûn tûr a ni.

Thil tamtak harsa leh fiah lo anga lang, Pathianin hrethiam duhtûte hnêna A tihchian tûr chu a awm. Mahse Pathian Thlarau hruaina lo chuan Pathian thûte kan bei fovin kan ngai dik lo thei a ni. Sâwt̄na awm lova Bible chhiar vaknate a awm a, kawng tamtakah chhiatna a ni thei. Pathian Thû chu zahna leh ṭawngṭaina tel lova kan bei emaw, ngaihtuahnate leh duhnate Pathian hnêna a kal ding loh a, A duhzâwng nêna a inrem loh emaw chuan, rilrû chu rinhllehna a khat ṭhîn a, Bible zirna ngei chuan rinlohna a tipung ṭhîn. Hmêlma chuan ngaihtuahna a thunun a, hrilhfiahna diklote a rawtpui ṭhîn. Eng hunah pawh mîten thû leh thiltiha Pathian nêna inremna an zawn loh chuan engtia zir sâng pawh ni se, Pathian thû an hre dik lo thei a, chuvangin an hrilhfiahnate pawm a hlauhawm a ni. Pathian lehhabuah a dik lohna hmuh tumte chuan, thlarau lam hriat theihna an nei lo. Hmuh theihna dik lo tak neiin thil fel leh tluang takahte pawh rinhllehna leh rinlohna chhan tamtak an hmû ang.

An inthup pawh a ni thei, an rinhllehna leh rinlohna chhan chu a tam zâwkah, sual duhna vang a ni fo. Pathian thu zirtîrnate leh khapnate chu thinlung chapo, sual duhtu leh a ṭûlna anga zawm duh sî lo leh, a thuneiha ringhleltûte tân chuan lawm rual a ni lo. Thudik man tûr chuan, thudik hriat chǎkna leh âwih duhna thinlung kan nei tûr a ni, chutiang rilru pûa Bible zir ngun zawng zawng chuan Pathian thû a ni ngei tih lanna tamtak an hmûin, thudik hriatthiamna—anmahni chhandamna tûra tîfing thei an dawng baw k ang.

Krista chuan, “Tûpawh Amâ duhzâwng tih duh chuan, thu zirtîr hi Pathian tihchhuah nge Keimâ phuahchawpa ka sawi a hria ang,”¹¹ a ti a. Thu hriatthiam loh zawh leh hnial hrât mai mai âi chuan, i hriatthiam sate kha ngaihven zâwk la, fiahna tam zâwk i hmû ang. Krista khawngaihna in tih tûr i hriat thiam sa chu ti la, tichuan i hriatchian lohte i hrethiamin, tûna i rinhllehna pawh kha a tibo thei ang.

Mî zawng zawng tân hriatfiah theihna a awm—lekhka thiam sâng ber leh thiam lo ber tân pawh—mahni ṭawng ngeia hriatfiahna chu, Pathian chuan A thu takzia leh A thutiamte a dikzia chu keimahi ngeia fiah tûrin min sâwm a. “LALPA ṭatzia chu tem chhin teh rêng u,”¹² tiin min sâwm baw k a. Midang thusawi rin mai âi chuan mahni ngeiin kan tem chhin tûr a ni. “Dîl rawh u, an pê ang che u,”¹³ a ti a. A thutiamte chu A thlentîr ngei ang. A la thlawn ngai lova, a thlawn thei baw k hek lo. Isua kan hnaih a, A hmangaihna kim chu kan lawm chuan, kan rinhllehna te leh chian lohnate chu A awmna êngah chuan a reh vek dâwn a ni.

Tirhkoh Paula chuan, Pathianin, “Thim thuneiha laka min chhanchhuakin, A Fapa hmangaih taka ramah chuan min kaitîr ta a,”¹⁴ a ti a. Tûpawh thihna aṭanga nunnaa lût tawh chuan, “Pathian chu mi dik tak a ni tiin a hming nemin a zia k,”¹⁵ thei. “Ṭanpuitu ka ngai a, ṭanpuina chu Isuâ hnênah ka hmû a. Mamawh tinrêng min pê a, ka thlarau rilṭâm tihpuarin a awm a, tûnah? Bible chu ka tân chuan Isua Kristâ inlârna a ni. Engvangin nge Isua i rin? min tih chuan—Ani chu ka tân Chhandamtu Pathian a nih avang a ni. Engvangin nge Bible ka rin?—Ka thlarau tâna Pathian âw a ni tih ka hmuhchhuah tawh vangin,” tiin a hriatîr thei. Bible chu a dikin Krista chu Pathian Fapa a ni tih hriatpuina mahni ngeiin kan nei thei a. Thawnthu fîng vervêk taka suangtuah chhuah mai zawng kan ni lo tih kan hria e.

Petera chuan a ûnate chu, “Kan LALPA leh Chhandamtu Isua Krista khawngaihna leh hriatnaah chuan lo ṭhang lian rawh u,”¹⁶ tiin a fuih a. Pathian mîte chu khawngaihna an ṭhan len chuan A thu hriatthiamna fiah zâwk an hmu reng ang. Thutak thianghlimahte chuan êna leh mawina thar an hmu reng dâwn a ni. Hmânlai aṭang tawh khân tûn thleng hian kohhran chanchinah hei hi a la dik zêl a, chutiang chuan a tawp thlengin a dik zêl baw k ang. “Mifelte kawng chu khawvâr tûr êng, chhûn a nih thlenga êng tulh tulh chu a ni.”¹⁷

Mihring rilrûin Pathian rilru zawmin, thlarau thiltitheihna tinrêng chu, chû êna Bul nêna inzawm tûrin, rinnain nakin hnu lam tûr kan thlîrin, rilru ṭhanlenna chu kan hrethiam thei. Min tihbuaina zawng zawngah khân Pathian vênnaah tihfiahna awmin, kan lăwm thei tawh a, thil hriatchian harsate chu hrilhfiah a ni tawh ang. “Tûnah zawng dârlhalangah kan

hmù riãi ruãi a ni, chutih hunah erawh chuan inhmatawnin a ni tawh ang, tûnah zawng a kim lovin ka hria, chutih hunah erawh chuan mi hriatkim ðhin ang hian ka hre kim tawh ang.”¹⁸

¹ Joba 11:7, 8.

² Rome 11:33.

³ Sâm 97:2.

⁴ 2 Petera 3:16.

⁵ Hebrai 3:12.

⁶ 1 Korin 2:10.

⁷ Deuteronomi 29:29.

⁸ Kolosa 2:3.

⁹ 1 Korin 2:11, 10.

¹⁰ Johana 16:13, 14.

¹¹ Johana 7:17.

¹² Sâm 34:8.

¹³ Johana 16:24.

¹⁴ Kolosa 1:13.

¹⁵ Johana 3:33.

¹⁶ 2 Petera 3:18.

¹⁷ Thufingte 4:18.

¹⁸ 1 Korin 13:12.

A THLA HNUAIAH

A thlà hnuaiyah him takin ka chêng reng a,
Zãn thím chhàhin thlípui hrâng vêl mah se,
Amah ka ring, min vêng him reng dâwn ka hria;
Min tlànchhuak a, A fã ka ni tawh sî.

A thlà hnuai, lungngaite inhumhimna chu,
Thìnlung hian a zâwnng vêl chawlh nân;
Khawvêlah hian damna hmù lo mah ila,
Tàh chuan muãna leh engthãwlina ka hmû.

A thlà hnuai, nâwmsak leh hlû awmnaah chuan,
Nùn hrehawm ral hmâ zawng ka birû ang;
Vênhim ka ni, sualin min tibuai thei lo,
Isuah chãwlin ka him reng tawh ang.

A thlà hnuaiyah, a thlà hnuaiyah,
A hmangaih tunge dâl thei?
A thlà zâr hnuaiyah chuan ka thlarau,
Hímin a chêng kumkhuâ ang.

BUNG 13

LALPAA LĂWMNA

Ringtû nun chu a hlim tûr a ni. Khawvêl sual thím múp mai piahah a tân beiseina kâwl a êng sí a. Khawvêlah chatuan daih hlim leh lăwmna a awm lo. Kristâ dùhzâwng anga kal zêlte chuanlăwmna chu an chang dăwn a ni.

Pathian fâte chu LALPÂ thatna leh zahngaihna ênchhuahtîr tûra koh an ni. Isuan Pâ nungchang kan hnêna A tilang ang bawkin, keini pawh A hmangaihna duhawm leh khawngaihna la hre lo, khawvêl hnênah chuan Krista tilang vê tûr kan ni. Isuan, “Nangin khawvêla Kei mi tîr ang khân, Kei pawhin anni chu khawvêlah Ka tîrh hi.” “Kei anmahniah, nang keimahah, Nangin kei mi tîr tih khawvêlin an hriat theihna tûrin,”¹ a ti a. Tirkoh Paula chuan Isua zirtîrte hnênah, Krista lehkha . . . in ni tih Chiang taka lantîr a ni sí a, mi zawng zawng hriat leh chhiar chu in ni e,² a ti a. Isuan A fã tinrêngte hmangin khawvêl hnênah lehkha A thawn a. Krista zuitu i nih chuan nangmah hmangin chhûngkaw hnênah te, thingtlâng khuah te, kawthlêrah te leh i awmna hmun a piangah lehkha A thawn a ni. Isuan nangmaha chêngin, Amah la hre ngai lo thinlung hnênah thusawi A duh a. Bible an chhiar kher lo thei a, Pathian hnathawh aţangtein Pathian hmangaihna an la hmu lo thei bawk. Mahse Isuâ âiawhtu dik tak i nih chuan nangmah aţangin A thatna thenkhat an hrethiamin, Amah hmangaih tûr leh A rawngbăwl tûra hnehin an awm thei ang.

Kristiante chu vanlam kawnga êng chhîtûte an ni. Kristâ hnêna êna an hmuh khawvêl hnêna chhiêng chhâwngtu tûr an ni. An nundan leh nungchang chu midangin Krista ngaihdan dik tak leh A rawngbăwl hnã an hmuhphah theihna khawp a ni tûr a ni.

Kristâ âi kan aw h chuan, A rawngbăwl hnã chu a nihna ang tak duhawmin kan lantîr ang. An thlarau nguina leh lungngaihna hmû a, phunnawi leh vui thîn Kristian chuan Pathian âiawhtu diklo leh Kristian nundan dik lo a tilang a ni. Pathian fâte hlimna neihtîr chu A lăwmzâwng a ni lo tihte an lantîr a, hêng mîte hian vana kan Pa chanchin an hriattîr dik lo a ni.

Setana chuan Pathian fâte, rinlohna leh beidawnnaa a hruai theih phawt chuan a lăwm hlê thîn. Pathian kan rin lohna leh min chhandamna tûra A thiltihtheihna leh A duhzâwng kan rinhlel hi a lăwmzâwng tak a ni bawk. LALPA`N hrehawm takin min enkawl ang tih kan hlauhte hi a duhzâwng a ni. Khawngaihna leh lainatna tlachham anga LALPA lantîr hi Setana hnathawh a ni. A chanchinte dik lo takin a sawi thîn a. Pathian lama ngaihdan dik lovin ngaihtuahnate a tikhat a, kan van Pâ thutaka chên aiin Setana sawidan diklote chu kan rilruah a châm zâwk a. Pathian chu kan rinlohna leh phunnawinain kan tihzahawm lo thîn. Setana hian sakhaw mi nihna nun hi lungngaihthlâk tak anga siam a tum fo thîn a ni. Hahtlâk tak leh khirh tak anga tihlan a châk a, Kristianin hetiang a sakhaw ngaihdan hi a neih chuan, a rinlohna chuan Setana dâwt thû chu a thlâwp a ni.

Mi tamtak chu nunna kawnga kal mêk sîn, an diklohna te, tlinlohna te leh beidawnna te hlîr ngaihtuaha khawsa an awm a, an thinlung chu lungngaihna leh zămnain a khat thîn. Sâprama ka awmlaiin ûnaunû pakhat hetiang a awm thîn, lungngai tak maia awm chuan fuihna thu thawn tûrin min ngên a. A lehkha ka chhiar zân chuan mumangah hian huanah ka lo awm a, huan neitu niăwm tak hian kawngah mi lo hruai a. Pangpâr mawi tak takte ka lo lâwr a, a rimte chu tui ka lo ti hlê mai. Chumi lai chuan, chû ûnaunû ka kianga lo kal vê zêl chuan, hlîng lang mang loten a kalna an dâl zêl tih min hrilh a. Tahchuan hrehawm ti tak leh lungngai takin a awm a. Kawngah chuan kal vê lo leh, hruaitu chu zui vê lovin hnim hlîngnei leh hlîng zîngah chuan a kal zêl a. “Aw, hetiang huan mawi tak hlîngin a ti khawlo hi chu a

va pawt tehlul êm!” a ti a. Min hruaitu chuan, “Hlîngte chu awmtîr mai rawh, an tina mai zâwk ang che. Rose pâr te, lili pâr te leh pangpâr mawi ber berte kha lâwrkhâwm zâwk ta mai che,” a ti a.

Tûnhma lama i thil tawh tawhah nuam i tih deuhte a awm lovm ni? Pathian Thlaraua i thinlung lâwmna hun hlu takte i nei tawh thîn maw? I nun hlu liam tawh chanchin ziahna bung hrangete i han enlêtin, kêu nuam deuh phêkte i nei lo maw? Pangpâr rimtui i kawng sîr tawna awmte ang chu Pathian thutiamte an ni lovm ni? An mawina leh rimtuina chuan hlimnain i thinlung an tikhat dâwn lovm ni?

Hnim hlîngnei leh hlîngte chuan an tinain an tilungngai chauh ang che a, chutiang thilte chauh i lâwrkhâwm a, midangte i pêk chuan, nangmahin Pathian thâtna i ngaihsak lo chang pawh ni lovin, i kianga mîte nunna kawnga an kal i dâl a ni lovm ni?

Tûnhma lama hrehawmna thil te, sualna te, beidawmna te, lâwrkhâwm a, lungnhual phah khawpa sawi leh sîn vak hi thil âthlâk a ni. Thlarau lungnhual chu thimnain a khat a, Pathian êna lakah Amâ thlarau a inkhâr khîp tlat a, midang kawng a hliah baw thîn.

Pathian chuan en tûr A thutak min pêk avangin a lâwmawm e. Kan en fo theih nân A hmangaihna thutiam lâwmawm tak chu i la khâwm ang u. Pathian Fapa chuan A Pâ lalthutthlêng kalsanin, Setana thiltihtheihna laka mihringte A chhandam theih nân, A Pathianna chu mihrinain a thuan a. Kan tân A hneh a, mihringte hmuha Pathianin A ropuina A lantîr a, hnam tlu tawh, chhianatna khura sualin a hnuhluh tawh chu A khâi chhuak a, tâwp chin nei lo Pathian nân a inzawmtîr leh a. Tlantu rinna avanga Pathian fiahna tuar chhuakin, Krista felnaa inthuan leh A lalthutthlênga chawimawinate chu kan ngaihtuah thîn atâna Pathianin min duhsak chu a ni.

Pathian hmangaihna ringhlel dâwna kan lan a, A thutiamte ring lova kan lan hunin, amah kan chawimawi lova, Thlarau Thianghlim kan tilungngai a ni. Nûin a theihtâwpa a fâte duhzâwng leh thlamuanna tûr hlîr a zawn laiin, a fâte chuan an chung a tha lo tak angin sawisêl fo sela, nû chuan engtîn nge a ngaih ang? A hmangaihna chu ringhlel ta ang sela chuan a lung an tichhe ngei ang. Chutiang chuan nû leh pête chu an fâten ngei se eng rilru nge an put ang? Chatuana nun kan neih theih nâna A Fapa neih chhûn Petu hmangaihna chu kan rin loh chuan engtîn nge vana kan Pâ chuan min ngaih ang? Apostol chuan, “Amâ Fapa ngei pawh zuah lova, kan zâa âia Petu chuan, thil zawng zawng pawh a thlâwnin min pe tel lova ngem ni?”³ tiin a ziak a. Chutichung pawh chuan mi tamtak chuan, thawngkâa an sawi chhuaka nih loh pawhin an thiltihin, “LALPA chuan hei hi kan tân A ngaihdan a ni lo. Kei chu mi hmangaih lo, midang A hmangaih a ni zâwk ang,” an ti thîn.

Hetiawng zawng zawng hi chu nangmâ rilru tihnatna mai a ni, rinhlelhna thu i sawi apiangin Setana thlêmnate i sâwm tel zêl a ni. Rinhlelhna a neihtîr sauh thîn che a, rawngbâwltû vantrihkohte i tilungngai thîn a ni. Setana n a thlêm che chuan rinhlelhna leh thimna thû kam khat pawh dawngsawng suh. A thu rawtte i ngaihsak vaih chuan i rilru chu rinhlelhna leh helna lamin a lo khat ang. I hriat dan i sawichhuah a, rinhlelhna thu i sawi chhuah chuan nangmah chauh a nghawng lovang. Midang nunah pawh chi tuhin a tova, rah a chhuah thîn. I thûin a thawh chu thiat leh rual lohvin a awm thei. Nang chu thlêmnâ hun leh Setana thang aţang chuan i chhuak leh thei pawh a ni ang, mahse midang i thûin a hruaikawih tawhte chu, i thu sawi nghawng aţang chuan an chhuak thei vê kher lo vang. Thlarau lam chakna leh nunna thûte chauh kan sawi a va pawimawh êm!

Vana Hotu chanchin chu khawvêl hnênah engtîn nge i sawi hre tûrin vantirhkohten an ngaihthla reng a, i thusawi chu Pâ hmaa Sawpuitu che duhzâwng lo ni rawh se. Thian i kawm chuan Pathian fakna i thinlungah leh i hmuiah awm sela, chu chuan a ngaihtuahnate Isuâ hnên lamah a hîp dâwn nia.

Mî zawng zawngin harsatna an tâwk a, lungngaihna hrehawm tak te, thlêmnâ hneh har takte a ni vek mai. I harsatnate chu i mihringpui vê maite hnêna sawi lovin, Pathian hnênah thawngtâinain engkim thlen zâwk ang che. Rinhlelhna leh beidawmna thu kam khat pawh sawi loh chîng ang che. Beiseina thû leh hlimna thianghlimin midangte nun tiêng tûr leh an thâ tichak tûrin thil tam tak i ti thei a ni.

Mi tam tak, thlêmna nasa taka nembeh tlawk tlawk leh mahni indona leh sual thiltihtheihnaa hneh lek lek an awm. Chutiang mîte chu an beih mêk harsatnaah chuan tilungnhûr suh. Fuihna thu ʔa tak tak leh beiseiawm tak sawiin, a nundan kawnga tiphûr thei tûr zâwngin tihlim zâwk ang che. Tichuan Kristâ ênna chu nangmah aʔangin a lo chhuak thei ang. “Tûmah mahni tâna nung kan ni lo.”⁴ Kan hriat loh hlâna kan awmdan hi midang fuihna leh tihchakna a ni thei a, a nih loh leh an beidawnin, Krista leh A thutak aʔangin an hnar thei bawk a ni.

Kristâ nundan leh A nunchang awmdan ngai sualtu an tam mai. Hlimna leh lâwmna pawh nei vê lo angin an ngai ʔhîn a. Mi khirh leh harsa tak leh hlim ngai rêng rêng lo niin an ring. Kawng tamtakah chuan A sakhaw nun pumpui chu hetiang ang lungngaihna hian a chîm fo rêng a ni.

Isua A ʔap fo tih sawirîk a ni ʔhîn a, mahse A nuh hriat a ni ngai lo. Mihringte manganna zawng zawng A hriatpui avangin Chhandamtu chu mi lungngai mî, lungngaihna hre ʔhang a ni. A nun chu mahni inphatin, natna leh manganna bawm ni mah se A rilrû chu zuai ngai lo. Lungngai leh ngui hmêl pu lovin, muang siahin a lang zâwk ʔhîn. A thinlung chu nun tuihna nei ang mai a ni; A kal vêlna apiangah hahdamna leh muanna te, hlimna leh lâwmna te a thlen zêl ʔhîn a ni.

Kan Chhandamtu chu ʔahnemngai tak leh khûn tak mai a ni a, mahse lungnhûr leh nguiin a awm reng rêng rêng sî lo. Amah zuitûte nundan chu thil tuma ʔahnenngai mi an ni ang a, mahni mawhphurhna la urhsûn mi an ni ang. Tih mai maina a reh ang a, mûmal nei lova hlimna mai mai a awm bawk lovang a, fiamthu rāwng tak ang ni lovin, Isuâ sakhua chuan lui angin muāna a thlen zâwk dāwn a ni. Hlimna a tireh lova, lâwmna a khap hek lo, hmêl hlim a hliah bawk lo. Krista kha rawngbāwlsaka awm tûrin a lo kal lova, [mîte] rawngbāwlsak tûrin a lo kal zâwk a ni. Chutiangin, A hmangaihna kan thinlunga ro a rêl phawt chuan A awmdan ang chuan kan awm vê dāwn a ni.

Midang thiltih ngaithei lo leh, fel lo takte ngaihtuah bera kan neih chuan, Krista'n min hmangaih angin midangte kan hmangaih vê thei rêng rêng lovang. Mahse Kristâ min hmangaihna mak tak leh khawngaihna kan ngaihtuah chuan midangte chungah chutiang rilru chu kan pu vê mai dāwn a ni. Kan dik lohnte leh famkimlohna hmu lo thei lo ni mah ilang, kan inhmagaihkan kan inzahtawn tûr a ni. Inngaihtlāwm leh mahni ngawt inrin loh kan chîng tûr a ni a, midangte dik lohnaah zaidam leh dawhtheih kan chîng bawk tûr a ni. Hetiang hian mahni hmasialna zîm tak a tireh ang a, mi thilphal takah min chantîr dāwn a ni.

Sâm phuahtu chuan, “LALPA chu ring la, thil ʔhâ ti rawh, hê ramah hian awm la, rinawmna ûm zêl rawh,”⁵ a ti a. “LALPA chu ring rawh.” Nîtin hian phurrit leh manganna leh buaina kan tâwk zêl a, chûng kan tawhte leh kan harsatna leh fiahna tawh chanchinte chu sawi thuai kan va chîng êm! Tichuan buaina tam tak insiamchawpin, hlauhna tamtak a lo chhuak a. Chhandamtu duhawm tak, kan dîlna zawng zawng hre thei leh kan mawmawh hun apianga min ʔanpui thei nei lo ang maiin chutiang manganna tam tak chuan kan indelh rit lutuk ʔhîn a ni.

Nîtinin Pathian hmangaihzia hriat theihna thilte chuan min hual vêl mah se, ʔhenkhat chu hlâuva awm fo leh buaina insiamchawpin an awm ʔhîn a, nîtina A enkawlina tam tak an chên chung pawhin, hêng malsawmna an dawnte hi an hmuh hmaih ʔhîn a ni. An rilru chuan thil duhawm lo, an chung a lo thleng thei mai an ngahtuah chāmchî a, a nih loh leh harsatna pawh a lo awm tak tak thei bawk a, chûng chuan thil tê thamtê pawh ni mah se, an lâwmna tûr thil tamtak a hmuhtîr thei ʔhîn lo. An harsatna tawhte chuan hahna leh natna an chawhthawh avangin, an ʔanpuitu bul ber Pathian hnêna thlen a hnêkin A lakah an inlahrang zâwk ʔhîn.

Chutianga ringlo chung chuan kan ti ʔa em le? Engah nge lâwm nachâng hre lo leh ringhlela kan awm ang? Isua kan ʔhian a ni a, vãn pumpui khian kan ʔatna tûr min engtopui a sîn! Nîtin nuna buaina leh mangannate hian kan rilru leh kan hmêl a tihlungngaih kan phal tûr a ni lo. Kan phal chuan vuina leh phunnāwina kan nei reng mai ang. Kan harsatna tuarah min ʔanpui sî loh chuan mi tihrehawm leh mi tihah maitu buainaah chuan kan awm reng tûr a ni lo.

I hnâahte i buai hlêin, i nakin hnu lam pawh thim tial tialin a lang a ni thei e, hlawhchham hlauhna pawh i nei thei bawk, mahse beidawng suh. I manganna chu Pathian kutah ngat la, ngâwi rengin hlim takin awm mai rawh. Hlohna leh chhiatna tâwk lova fîng fel taka nun i vawn theih nân, finna dîlin ãawngtâi ãhîn rawh. Rah duhawm takte i seng theih nân i chanpualah chuan i theihtâwp chhuah la, kan beihvak phawt chuan Isuan ãanpui min tiam tawh. Min ãanpuitua i inngah a, i tih theih ang zawng zawng i tih thawh chuan, a rah chu hlim takin seng mai rawh.

A mîte mangannain a delh beh chu Pathian duhzâwng a ni lo. Mahse kan LALPA chuan min bum lo ve. “Hlâu sùh u, in kawngah hlauhate a awm lo,” a ti lo. Harsatnate leh hlauhawmte chu A hria a, churang chuan mawltein min enkawl zâwk a ni. A mîte chu khawvêl sualna leh thiltha lo aãanga lâkchhuah A tum lova, phên tûr tha tak erawh chu a kawhhmuh zâwk a ni. A zuitûte tâna A ãawngtâina chu, “Nangin anni chu khawvêl atâ i lâkchhuah tûra ngên ka ni lova, misual lakah chuan i hum tûr ka ti zâwk a ni; . . . nimahsela thlamuang takin awm rawh u, keiin khawvêl ka ngam ta,”⁶ a ti a ni.

Tlâng chungna A thusawiah Krista'n Pathian rin a pawimawhzia zirlai hlu tak A zirtîr a. Hêng zirlai hlu takte hi Pathian fâten eng hunlai pawha mîte fuihna tûra siam a ni. Kan damlai hunah pawh zirtîrna leh thlamuanna khatin a lo thleng ta. Chhandamtu chuan A zuitûte chu, fakna hla sa ãhîn chunglêng sava lungkham nei lote hi A kawhhmuh a, “Buh an tûh lova an ât hek lo,” tiin. Chutichung chuan Pâ ropuina chuan an mamawhte chu A ngaihtuahsak a ni. Chhandamtu chuan, “Nangni chu anni âi chuan nasa takin in hlu zâwk lovem ni?”⁷ a ti a. Mihring leh rannung tâna Buatsaihsaktu chuan A kut pharin a thilsiam zawng zawngte mamawh chu A pê a. Chunglêng savâte hi A hriattîrna A pe bîk lo va, an hmuiah chaw A thlâksak hek lo. Nimahsela an mamawhte chu A buatsaihsak a, an tâna A tihdarh buhte chu zawng vê mai tûr an ni. An bûte an chhepin, an notête an chãwm tûr a ni. “In Pâ vana mi'n a chãwm avangin,” an hnathawhna lamahte chuan hrâm chungin an thlâwk ãhîn. A nih leh, “Nangni chu chûng ai chuan in hlu zâwk lovem ni?” Nangni chu fîng tak leh thlarauva Pathian betûte in ni sî a, chunglêng savâte âi chuan in hlu zâwk êm êm lovem ni?” Min Siamtu leh Enkawltu, Amah anga min Dintu chu kan rin chuan kan mamawhte chu min pe dâwn lo'm ni?”

“Ram tûktin pâr thanzia hi tha takin ngaihtuah rawh u,” tiin vana Pâin mawina A pêk anga pangpâr tamtak ãote pawh hi, Pathianin mihring A hmangaihzia entîrna a ni tih Krista'n A zirtîrte chu A kawhhmuh a. Hêng pangpâr naran, mawl leh mawi tak sîte hian Solomona ropuina an khûm daih a ni. Kut themthiamte siam chhuah incheina hmuhnam berte pawh hian Pathian thilsiam pangpâr mawina ropui takte leh, leilung thatnate chu tehkhin phâk rual an ni lo. Isua'n, “Chutichuan, ram hnim, vawiiin anga nung, a tûka thuka tuah leh mai tûr mah Pathianin chutikauva A chei chuan, âw nangni rintlênte u, silhfên a pe zâwk êm êm dâwn lo che u em ni?”⁸ a ti a. Pathian, thil cheimawi thiam berin pangpâr mawltê te, an duhawmna leh an rawng ni khat thil thû leka chhe mai tûr mah a pêk si chuan, A anpui ngeia A siamte chu A ngaihsak nasa zâwk êm êm dâwn lo'm ni? Krista'n hê zirtûr A siam hi thinlung ngheet lo, buaina leh rinhlelhnaa khatte zihhauna a ni.

LALPA chuan A fâte chu hlim tak leh thlamuang tak, thuawih takin awm se A duh a. Isua'n, “Keimâ thlamuanna ka pê a che u, khawvêlin a pêk angin ka pêk loh che u hi. In thinlung mangang suh se, hlauh pawh hlâu suh se.” “Ka lãwm nangmahnia a awm reng nân leh, in lãwm a kim nân, hêng thû hi in hnênah ka sawi a nih hi,”⁹ a ti.

Mahni hmasial taka tih-tûr kawng pâwn lama hlimna zawn chhuah chu thil dik lo, bawlhhlawh leh hun rei lote chhûnga mi a ni. Hlimna chu a bo thuai a, rilru chu khawharna leh lungngaihna a khat ãhîn. Amaherawhchu Pathian hnâah chuan lungawina leh lãwmna a awm a, Kristian chu kawng chin hre lohva hnutchhia a ni lova, inchhîrna leh hnualna nei reng tûra hnutchhia a ni hek lo. Hê damchhûng nuam tihna hi kan neih loh pawhin nunna lo thleng tûr lam thlîrin kan la hlim thei a ni.

Nimahsela Kristiante chuan hê leiah pawh hian Krista nêna inzawmnaa lãwmna chu an nei thei a. A hmangaihna êng te, A awmpuina thlamuan thlâk tak te an nei thei a ni. Nundan kawng tinrêng hian Isua chu min hnaihtîr theiin, A hmangaihna min hriat thûktîr thei a,

muanna in nuam chu min hruai thleng thei zêl a. Kan rinna nghet tak hi i paihbo suh ang u khâi, tûnhma lam âia rinna nghet zâwk erawh i nei ang u. “Hei leh chen hi LALPAN min pui a,”¹⁰ a tãwp thlengin min pui ang. Hriatrengna ban LALPAN min thlamuanna tûra A tih tâkte leh tihchhetu kut ațanga min chhandam A tumna min hriatnawntîr lehtu chu i thlîr reng ang u. Pathianin zahngaihna duhawm tak min entîrte—mittui A hrûk hulna te, natna A tihrehna te, hlauhna a tihbona te, malsawmna A vûrzia te—chutianga kan zinna tûra harsatna kan hmaa lo awm zawng zawng atâna min tihchakna te hi kan hriatrengnaah hian i vawng thar reng ang u. Harsatna thar lo thleng tûrte pawh kan thlîr lo thei lo a, tûnhma lama thil kan thlîr angin thil lo thleng tûrte pawh kan thlîrin, “Hei leh chen hi LALPAN min țanpui,” kan ti thei ang. “I nîte ang zêlin i chakna chu a awm ang.”¹¹ Kan theihnain a tuar zawh loh khawp hrehawmna kan chungah a lo thleng lovang. Thil engpawh lo thleng sê, harsatna chu theihnain a tlin tâwk ang zêlin a lo thleng dâwn a ni tih ringin, kan hnã chu kan hmuhna apiangah i thawk ang u.

Nakin lawkah vanram kawngkhârte chu Pathian fâte luh nân hawn a la ni ang a, ropuina LALPA kâ ațang chuan hla mawi ber angin an bengah chuan, “Ka Pâ vohbîkte u, lo kal ula, khawvêl siam țantirh atã in tâna ram buatsaih chu chang rawh u,”¹² tih âw a lo rî ang.

Chutichuan tiansâte chu Isua’n an tân hmun A buatsaih sakah chuan lawmluh an ni ang. Chuta an thiante chu leia misualte, dawthei te, milem betûte, thianghlimlote leh ringlotute an ni dâwn lova, Setana hneh a, Pathian khawngaihna zâra nungchang famkim nei tawhte chu an pâwl zâwk ang. Sual duhna tinrêng leh famkimlohna hê leia anmahni tuartîr țhînte chu Kristâ thisen, A ropuina êna leh mawina, ní êna âia êng nasa zâwk êm êm chuan a tihbosak vek ang. A nungchang famkimna leh mawina chuai lo chuan hê khawvêl ropuina âia hlu zâwkin anni chu a chhun êng a. Lallukhum vâropui tak hmâah chuan sual nei lovin, vantirhkohte chanvo leh ropuina țawmin an awm ta a ni.

A roluah tûr ropuizia han thlîrin, “Mihringin a nun âiah enge a pêk phal ang?”¹³ Mirethei tê pawh ni se, hausakna leh nihna awhawm tak mai nei a ni sî a. Chuvangin tlan tawh han nih leh sual tlenfai vek tawh han nih a, Pathian rawngbâwl tûra han inhlân zawh vek tluka thil hlû engmah a awm lo. Pathian leh vantirhkh thianghlimte hmâah chuan thlarau pakhat tlan chhuah chungah chuan lãwmna a awm a, chû lãwmna chu hnehna thianghlim hlã sãin tihlan a ni.

¹ Johana 17:18, 23.

² 2 Korin 3:3, 2.

³ Rome 8:32.

⁴ Rome 14:7.

⁵ Sãm 37:3.

⁶ Johana 17:15; 16:33.

⁷ Matthaia 6:26.

⁸ Matthaia 6:28, 30.

⁹ Johana 14:27; 15:11.

¹⁰ 1 Samuela 7:12.

¹¹ Deuteronomi 33:25.

¹² Matthaia 25:34.

¹³ Matthaia 16:26.

TAWNGTAI HUN LAWMAWM

ʦawngʦai hun lăwmawm tak a awm,
 Lei hrèhawmna phuar vèl lai hian;
 Chutin kan Pâ ʦhùthlêng hmâah,
 Ka tlâkchham leh dùh ka thlen a;
 Lungngaih thlâphâna lo lénin,
 Ka thlarau chàwlhna hlû a ni;
 Thlêmnate do thei hrãm tûrin,
 ʦawngʦai hun lăwmawm ka ngai e.

Aw ʦawngʦai hun lăwmawmah hian,
 Ka dîlnate chawikâng zêlin;
 Rínawmna leh thútak hmang a,
 Thlarau malsawmtu hnên a thlen;
 Tin, min lo sâwm Amah hmû a,
 A thuâwih, Amah ring tûrin;
 Chutín ka buaina zawng ka pê,
 ʦawngʦai hún lăwmawm takah chuan.

Aw ʦawngʦai hun lăwmahah hian,
 LALPÂ muãna ʦăwmpui ka dùh;
 Pisga tlângsâng ka lo thleng a,
 Ka ìn thlîra ka pán thlengin;
 Chutah van taksa chu neiin,
 Chatuan lăwmman ka dawng ang a;
 Tin, chû hmún ka thlen hunah chuan,
 ʦawngʦai hun hi ka ngai lovang.

—WILLIAM W. WALFORD

Krista Panna Kãilawn

Ellen G. White

“Aw LALPA, i kawng chu mi entîr la,
Kalkawng pheï takah chuan min hruai ang che.”

Mizo Conference of Seventh-day Adventists
Seventh-day Tlâng, P. O. Box – 097,
Aizâwl, Mizoram – 796 001

Krista Panna Kãilawn

(Steps to Christ—Mizo)

Third Edition 2007—2000 copies

Copyright, 1892, by F. H. Revell Co.
Copyright transferred to Review and Herald, and by it to
Ellen G. White Estate

Copyright, 1908, by Ellen G. White

Printed at

Offset Art Printers

73, Elliot Road

Kolkata – 700 016

☎ 033-22294685

Published by

Mizo Conference of Seventh-day Adventists

PO Box – 097, Aizâwl, Mizoram

India – 796 001

☎ 0389-2344993, 2349916